

Stemadviesinstrumenten

Een kwalitatief onderzoek naar het gebruik van het stemadviesinstrument 'Kieskompas' 2012

Eindwerkstuk Communicatie

Manon den Hertog – 3468658 – 11 oktober 2012 – Universiteit Utrecht

Onder leiding van dr. B.C. Holleman

Abstract

Dit artikel gaat over het gebruik van stemadviesinstrumenten. Aan de hand van het stemadviesinstrument Kieskompas (Website Kieskompas.nl) is er een kwalitatief onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van stemadviesinstrumenten. Voor dit onderzoek is er gebruik gemaakt van de hardopdenkmethode omdat dit niet alleen inzicht geeft in hoe stemgerechtigden het instrument hebben gebruikt, maar ook waarom zij het op die manier hebben gebruikt. Aan de hand van deze methode heb ik geprobeerd te achterhalen in hoeverre de doelstellingen van de makers van Kieskompas in de praktijk werden bereikt, en waar eventueel ruimte voor verbetering lag. De doelstellingen van Kieskompas zijn voornamelijk educatief. Zo willen de makers van Kieskompas dat stemgerechtigden meer begrip krijgen van politiek en de eigen positionering in het politiek landschap, dat stemgerechtigden op grond van onderbouwde redeneringen een stem formuleren en dat politieke participatie wordt bevorderd. Daarnaast willen de makers van Kieskompas dat gebruikers het instrument leuk vinden en zij het ervaren als een middel dat weinig moeite kost. Uit het onderzoek is gebleken dat het instrument gebruikers meer moet stimuleren om de verschillende mogelijkheden in het resultatenschermbord te gebruiken, zodat zij op basis van onderbouwde redeneringen een stem kunnen formuleren. Vrijwel alle participanten hebben de eigen positionering in het politiek landschap begrepen, maar zij hadden af en toe moeite om hun eigen positionering in het politiek spectrum te vinden. Dit kwam voornamelijk doordat de instructie waarin beschreven stond hoe het politiek spectrum afgelezen moest worden, verdween voordat participanten het konden aflezen. Overigens werd het instrument over het algemeen leuk gevonden en vonden participanten dat het instrument weinig moeite kostte. Of het instrument politieke participatie bevordert, kan op basis van de resultaten niet aangetoond worden. Alle participanten waren namelijk al van plan om te gaan stemmen voordat zij het instrument hadden gebruikt.

Inleiding

Met het groeiende gebruik van stemadviesinstrumenten groeien ook de kritieken over deze hulpmiddelen. Rond de huidige verkiezingen (12 september 2012) was er veel ophef over stemadviesinstrumenten. Zo werd in het artikel 'De kiehulpen zijn weer online' gesproken over het nut van stemhulpen (Bakker, 2012) en schetste universitair docent politicologie Martin Rosema de tekortkomingen van stemhulpen in het artikel 'Dat advies is blind' (2012). Dit zijn slechts twee van de vele artikelen die gepubliceerd zijn over stemadviesinstrumenten. Omdat het tegenwoordig een veel besproken onderwerp is, heeft het mijn belangstelling gewekt om hier onderzoek naar te verrichten.

In een tijd van afnemende burgerparticipatie en een overvloed aan (gekleurde) informatie die in verkiezingscampagnes op kiezers wordt losgelaten, zien we een groeiende vraag naar stemadviesinstrumenten als Stemwijzer en Kieskompas. Dergelijke elektronische stemadviesinstrumenten fungeren als 'matchmaker' tussen de beleidsplannen van partijen en de voorkeuren van gebruikers. Zo koppelen stemhulpen de gebruikers aan de partij die het beste aansluit op hun beleidsvoorkeuren (Fossen, Anderson & Tiemeijer, 2012).

Steeds meer kiezers maken gebruik van elektronische stemadviesinstrumenten tijdens de verkiezingen. Kieskompas en Stemwijzer zijn in Nederland de bekendste voorbeelden van dergelijke stemadviesinstrumenten. Zo werd bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2006 Stemwijzer geraadpleegd door 4.7 miljoen mensen (Nieuws Stemwijzer.nl). Dit houdt in dat ongeveer 38% van het Nederlandse electoraat Stemwijzer heeft gebruikt (Cedroni & Garzia, 2010). Het Kieskompas werd in 2010 geraadpleegd door 1,5 miljoen mensen (Nieuws Kieskompas.nl). Daarbij heeft Kieskompas/EU Profiler in 2009 de eDemocracy Award gewonnen (Vrije Universiteit Amsterdam, 2009). De eDemocracy Award wordt uitgereikt aan organisaties die een politieke verandering veroorzaken door het gebruik van nieuwe technologieën zoals het internet. Met het groeiende gebruik is het aannemelijk dat stemadviesinstrumenten veel invloed kunnen hebben op het stemgedrag van kiezers (Cedroni & Garzia, 2010).

Naast het groeiende gebruik van elektronische stemadviesinstrumenten, is uit eerder onderzoek van Walgrave, van Aelst en Nuytemans (2008) gebleken dat een significante proportie van de gebruikers gemotiveerd is om te stemmen én bereid is om zijn stem in overeenstemming te brengen met het ingewonnen advies (in: Cedroni & Garzia, 2010). Daarbij blijkt uit het onderzoek van Cedroni & Garzia (2010) dat stemadviesinstrumenten een bescheiden maar significante invloed hebben op het stemgedrag van gebruikers (Cedroni & Garzia, 2010). Om die reden is het van

maatschappelijk en wetenschappelijk belang dat er meer onderzoek wordt verricht naar stemadviesinstrumenten.

De opkomst van stemadviesinstrumenten is een jonge ontwikkeling en er is relatief weinig bekend over hoe deze instrumenten worden gebruikt en begrepen. Het is dan ook van wetenschappelijk en maatschappelijk belang dat er meer onderzoek naar deze instrumenten wordt verricht. Want in welke mate leidt het gebruik van stemadviesinstrumenten tot beter begrip van de politiek of van partijstandpunten? Of tot ander stemgedrag? Hoe begrijpen de gebruikers het advies überhaupt? Daarover is nog maar weinig bekend.

In dit onderzoek zal ik mij op het stemadviesinstrument Kieskompas richten. Kieskompas is een stemadviesinstrument dat in 2006 is gelanceerd door een BV van de Vrije Universiteit Amsterdam en een aantal commerciële instellingen. Kieskompas is ontwikkeld toen de eerste kritieken werden gegeven op het stemadviesinstrument Stemwijzer. Zo zou Stemwijzer in 2002 volgens econoom Loek Groot op een aantal punten tekort schieten: de stellingen zouden te veel overlap vertonen, dubbelzinnig geformuleerd zijn en ze zouden niet voldoende onderscheid maken tussen verschillende partijen (Fossen et al., 2012). De makers van Kieskompas hebben daarom een stemadviesinstrument ontwikkeld dat vooral wetenschappelijk verantwoord is.

De makers van Kieskompas hebben gebruik gemaakt van wetenschappelijk verantwoorde methodes voor de plaatsing van politieke partijen in het politiek landschap, zonder enige bevoordeling van welke partij dan ook (Krouwel, Vitiello & Wall, 2012). Wanneer de plaatsing van de partijen verschilt met hoe de partijen zichzelf zouden plaatsen, volgt er overleg (FAQ Kieskompas.nl). Maar uiteindelijk bepaalt Kieskompas de definitieve plaatsing van de partijen. Op deze manier waarborgt Kieskompas een objectief resultaat.

Kieskompas heeft vijf primaire doelen. Ten eerste willen de makers van Kieskompas stemgerechtigden stimuleren om te stemmen. Tegenwoordig nemen veel stemgerechtigden niet meer de moeite om te stemmen, omdat het te moeilijk is geworden om het politieke debat te volgen. Stemhulpen zijn daarom ontwikkeld om politieke participatie te bevorderen (de Graaf & Scheltens, 2011). Ten tweede willen de makers van Kieskompas dan ook dat gebruikers het instrument ervaren als een makkelijke tool. Ten derde willen zij dat Kieskompas wordt ervaren als een leuk middel dat mensen motiveert om zich meer te verdiepen in de politiek. Ten vierde willen de makers van Kieskompas mensen meer begrip laten krijgen van politiek en hun positionering binnen het politieke landschap. Tot slot willen de makers van Kieskompas dat stemgerechtigden op grond van onderbouwde redenen weten welke partij het beste bij ze past (Fossen et al., 2012).

Om deze doelstellingen te bereiken moeten de gebruikers van Kieskompas het instrument zo optimaal mogelijk gebruiken. Maar gebruikt men het instrument wel zoals de makers van

Kieskompas het bedoeld hebben? Worden de doelstellingen van de makers van Kieskompas wel bereikt? Er is nog maar weinig bekend over wie stemadviesinstrumenten gebruiken en het effect dat ze hebben op gebruikers. Over hoe mensen stemadviesinstrumenten gebruiken is daarentegen nog niets bekend. Om die reden luidt de onderzoeksvraag van dit artikel: *In hoeverre worden de doelstellingen van de makers van Kieskompas in de praktijk bereikt? En waar ligt ruimte voor verbetering?*

Doelstellingen van stemadviesinstrumenten in het algemeen zijn (de Graaf & Scheltens, 2011):

1. Vermeerderen van kennis over de verschillen en overeenkomsten tussen standpunten van politieke partijen.
2. Behulpzaam zijn bij het maken van een partijpolitieke keuze.
3. Politieke participatie bevorderen.

Ter verduidelijking geef ik hier kort de doelstellingen van Kieskompas weer (Fossen et al., 2012). Dit zijn:

1. Politieke participatie bevorderen.
2. Het begrip van stemgerechtigden vergroten wat betreft politieke kennis en de eigen positionering binnen het politieke landschap.
3. Stemgerechtigden moeten op grond van onderbouwde redeneringen een stem kunnen formuleren.
4. Gebruikers moeten Kieskompas ervaren als een middel dat weinig moeite kost.
5. Gebruikers moeten Kieskompas ervaren als een middel dat leuk is.

Ik zal de onderzoeksvraag: *'In hoeverre worden de doelstellingen van de makers van Kieskompas in de praktijk bereikt? En waar ligt ruimte voor verbetering?'* beantwoorden in een aantal deelvragen. Deze deelvragen zal ik formuleren in termen van cognitie, attitude en gedragsintentie.

De deelvragen:

1. Hebben de gebruikers meer begrip gekregen van de politiek en zijn of haar positionering binnen het politieke landschap?
2. Kunnen de gebruikers door het gebruik van Kieskompas op basis van onderbouwde redeneringen een stem formuleren?
3. Ervaren de gebruikers het instrument als een leuk middel dat weinig moeite kost?
4. Draagt het instrument aan tot de gedragsintentie om zich meer te verdiepen in politiek?
5. Draagt het instrument aan tot de gedragsintentie om te gaan stemmen?

Het doel van dit onderzoek is om meer inzicht te krijgen in hoe gebruikers stemadviesinstrumenten als Kieskompas gebruiken.

Eerder onderzoek

Er is nog maar weinig onderzoek gedaan naar stemadviesinstrumenten. Hieronder zal ik in het kort uiteenzetten wat al bekend is over het effect van dergelijke instrumenten en wie het gebruiken. Ook zal ik hier uiteenzetten van welke onderzoeksmethode ik gebruik heb gemaakt.

Stemadviesinstrumenten worden steeds populairder. Zo is gebleken uit onderzoek van Wall, Krouwel en Vitiello (2012) dat steeds meer stemgerechtigden gebruik maken van stemadviesinstrumenten om hun stemkeuze te bepalen. Onderzoek van De Graaf (2010) toont aan dat in 2006 ongeveer 4.7 miljoen kiezers van het Nederlandse electoraat Stemwijzer hebben gebruikt (in: Cedroni & Garzia, 2010). Daarnaast is uit onderzoek van Marschall en Schmidt (2010) gebleken dat in 2009, ongeveer 6.7 miljoen stemgerechtigden gebruik maakten van het Duitse stemadviesinstrument Wahl-O-Mat.

Uit onderzoek van Marschall & Schmidt (2010) is ook gebleken dat stemadviesinstrumenten een positief effect hebben op politieke participatie (in: Landner, 2012). Uit het onderzoek bleek dat in Duitsland 60% van de gebruikers van Wahl-O-Mat gemotiveerd waren om meer informatie op te zoeken over de verkiezingen over het algemeen en meer specifiek over partijen en hun eigen posities. Vergelijkbare resultaten uit Zwitserland bevestigen de Duitse bevindingen: 55% van de Zwitserse gebruikers van stemadviesinstrumenten raakten gemotiveerd om zich meer te verdiepen in politiek (Landner, 2012).

Daarnaast is uit onderzoek van Walgrave et al. (2008) gebleken dat een significante proportie van de gebruikers niet alleen gemotiveerd is om te stemmen, maar ook bereid is om zijn of haar stem in overeenstemming te brengen met het ingewonnen advies. Daarbij maakt het onderzoek van Cedroni & Garzia (2010) aannemelijk dat stemadviesinstrumenten een bescheiden maar significante invloed hebben op het stemgedrag van gebruikers. Maar onderzoek van Walgrave et al. (2008b) toont aan dat gebruikers wel kritisch blijven tegenover de resultaten van stemadviesinstrumenten (in: De Graaf & Scheltens, 2011). Zo is uit deze onderzoeken gebleken dat gebruikers het stemadvies niet zomaar voor waar aannemen. De stemadviezen worden dus gebruikt ter oriëntatie in het bepalen van de stemkeuze.

Uit onderzoek van Ruusuvirta en Rosema (2009) is gebleken dat in Finland vooral jongeren gebruik maken van stemadviesinstrumenten voor de verkiezingen (in: Landner, 2012). Deze

resultaten worden door Hoekstra en Jobsen (2010) bevestigd voor de Nederlandse gebruikers van stemadviesinstrumenten. Uit het onderzoek is gebleken dat vooral jongeren (18-34) in Nederland stemadviesinstrumenten kennen en gebruiken. Hoewel er al een aantal onderzoeken is verschenen over het effect van stemadviesinstrumenten en wie het gebruiken, is er nog niets bekend over hoe stemgerechtigden dergelijke instrumenten gebruiken.

Voor dit onderzoek is er gebruik gemaakt van de hardopdenkmethode om te analyseren hoe stemgerechtigden stemadviesinstrumenten gebruiken. De hardopdenkmethode is een kwalitatieve onderzoeksmethode. In dit onderzoek heb ik gebruik gemaakt van het synchroon hardopdenken (concurrent think aloud). Hierbij spreken participanten tijdens het uitvoeren van een taak hun handelingen en gedachten hardop uit (De Jong & Schellens, 1995).

De hardopdenkmethode is zinvol, omdat het niet alleen aantoont waar de knelpunten in het instrument zitten, maar het verschaft ook inzicht in de cognitie van de participanten (De Jong & Schellens, 1995). Bij de hardopdenkmethode is er geen sprake van het belemmeren van de taakuitvoering, het proces wordt slechts vertraagd (De Jong & Schellens, 1995). De verklaring die De Jong en Schellens (1995) hiervoor geven is dat lezen een taak is waarin men erg geoefend is. Daarnaast stelt Ericson (1988) dat het hardop voorlezen van tekst niet van invloed is op het tekstbegrip van de lezers (in: De Jong & Schellens, 1995). De beoordelaarsbetrouwbaarheid van de hardopdenkmethode kan wel een lastig punt vormen. De grote hoeveelheid informatie en de ambiguïteit van deze informatie kan voor mogelijke interpretatieproblemen zorgen (De Jong & Schellens, 1995). Dit zorgt ervoor dat de betrouwbaarheid van de observant ter discussie gesteld kan worden.

Ik heb geen gebruik gemaakt van de methode oogbewegingregistratie omdat het onvoldoende inzicht geeft in de cognitie van de gebruikers. Hoewel je met deze methode kunt onderzoeken wat gebruikers op een pagina doen, is het niet mogelijk om te achterhalen waarom ze dat doen (Cooke & Cuddihy, 2005). Om die reden heb ik geen gebruik gemaakt van deze methode.

Methode

Materiaal

Het onderzoeksmateriaal bestaat uit het stemadviesinstrument Kieskompas dat op de website: www.kieskompas.nl te vinden is. Ik heb een bureauanalyse (zie Bijlage I) uitgevoerd om het optimale gebruik van het instrument met oog op de doelstellingen van de makers van Kieskompas te bepalen. Door een bureauanalyse uit te voeren, is het mogelijk om een kader te vormen waarbinnen het

instrument geanalyseerd kan worden. Op deze manier kan er gericht naar knelpunten van het instrument gekeken worden.

Participanten

De participanten die deelnamen aan dit onderzoek zijn stemgerechtigden die de intentie hadden om Kieskompas te gebruiken als stemadviesinstrument voor de verkiezingen van 12 september 2012. Het was niet noodzakelijk dat zij al eerder gebruik hadden gemaakt van het instrument Kieskompas. Wel was van belang dat de participanten nog geen gebruik hadden gemaakt van Kieskompas voor de verkiezingen van 2012.

De doelgroep van het instrument is toegespitst tot de primaire gebruikers van stemadviesinstrumenten. Uit onderzoek van Hoekstra en Jobsen (2010) is gebleken dat hoger opgeleiden in de leeftijdscategorie 18-34 jaar de primaire gebruikers zijn van stemadviesinstrumenten.

Ik heb participanten die varieerden in studierichting en partijvoorkeur deel laten nemen aan het onderzoek. De reden voor het streven naar een variatie in studierichting was dat mensen met dezelfde studierichting, bijvoorbeeld economie, typisch zouden kunnen antwoorden op bepaalde stellingen. Het was mogelijk geweest dat zij economische kwesties belangrijker vonden dan ethische kwesties waardoor zij op een typische manier het instrument hadden kunnen gebruiken. De reden dat ik voor een variatie in partijvoorkeur heb gezorgd, was omdat bepaalde kwesties zoals abortus voor een linksgeoriënteerde lastiger kon zijn om te beantwoorden dan voor een rechtsgeoriënteerde. Omdat er nog geen onderzoek was verricht naar de invloed van partijvoorkeur en studierichting op het gebruik van stemadviesinstrumenten en de kans bestaat dat deze het gebruik van dergelijke instrumenten konden beïnvloeden, was het van belang dat dit effect ondervangen werd. Om die reden heb ik gebruik gemaakt van 'maximum variation sampling' (Patton, 1990). Dit wil zeggen dat personen die op deze gebieden van elkaar varieerden deel konden nemen aan het onderzoek.

Via vrienden en kennissen zijn de participanten voor het onderzoek geworven. Dit wil zeggen dat huisgenoten en studiegenoten van vrienden deel hebben genomen. Via deze vrienden kon ik achterhalen of personen geschikt waren voor het onderzoek. Geschikt wilde zeggen dat de personen een gevarieerd publiek zouden vormen wat betreft leeftijd, opleidingsniveau, studierichting, partijvoorkeur en geslacht.

Hoewel ik niet dacht dat geslacht van invloed zou zijn op de manier waarop men stemadviesinstrumenten zou gebruiken, kon het geen kwaad om te streven naar een gelijke man/vrouw verdeling. Om die reden heb ik ongeveer evenveel mannen als vrouwen deel laten

nemen aan het onderzoek. De variatie aan participanten die deel hebben genomen aan het onderzoek is te vinden in Bijlage IV op pagina 1.

Procedure

Ik heb een pretest uitgevoerd om de problemen die zich voor konden doen tijdens het hardop denken uit te sluiten vóór de afname van het onderzoek. Omdat het hardop denken moeilijk bleek te zijn, had ik voor de afname van het onderzoek een aantal cues opgesteld (De Jong & Schellens, 1995). Dit waren objectieve cues als: 'kun je me vertellen wat je nu doet?' en/of 'kun je me vertellen wat je nu denkt' die ervoor zorgden dat ik direct kon anticiperen wanneer iemand stil viel (Bijlage I, p.1). Daarnaast gaf ik alle participanten voorafgaand aan het onderzoek een mondelinge instructie over het hardopdenken en liet ik ze een oefentaak doen.

Het hardopdenkonderzoek werd bij alle participanten individueel afgenomen. Het onderzoek bestond uit een oefentaak van het hardopdenkonderzoek, het hardopdenkonderzoek zelf en een interview dat direct op het onderzoek volgde. Voorafgaand aan het hardopdenkonderzoek liet ik de participanten het hardopdenken oefenen op de website: www.marktplaats.nl. De taak bestond uit het vinden van een zwarte Blackberry Bold voor minder dan 200 euro. Daarnaast mocht de persoon niet meer dan 20 kilometer reizen om de telefoon op te halen. Na de oefentaak vertelde ik de participanten wat ze goed deden en waar ze tijdens het onderzoek nog op konden letten. Hierdoor hadden de participanten een goed idee van wat er van ze verwacht werd en vertrouwden ze er ook op dat zij hardop konden denken. Van het merendeel van de participanten kreeg ik te horen dat ze het fijn hadden gevonden om een oefentaak te doen. Daardoor heb ik weinig gebruik moeten maken van objectieve cues om participanten te stimuleren hardop te denken.

De afname van het onderzoek vond plaats in de Universiteitsbibliotheek in de Binnenstad van Utrecht en bij participanten thuis. Ik had deze locaties gekozen omdat het rustige werkomgevingen zijn en ze internetverbinding hadden. Zoals ik hierboven al noemde, hadden de participanten tijdens het onderzoek geen moeite met het hardopdenken. Ze beargumenteerden handelingen en ze vertelden wat zij als problematisch of prettig ervoeren. Direct na het hardopdenken heb ik bij alle participanten een interview afgenomen. Hierin werden alle onderdelen van het instrument besproken. Niet alle participanten hadden alle mogelijkheden van het instrument gevonden of gebruikt. Om die reden heb ik in het interview deze participanten ook de onderdelen laten zien die zij tijdens het hardopdenken niet hadden gebruikt. Op deze manier was het voor mij mogelijk om over alle onderdelen data te verzamelen. Aangezien de ene persoon meer vertelde dan de ander en niet alles tijdens het hardopdenken werd gebruikt of benoemd, was het nuttig om het interview af te nemen. Tijdens het interview maakte ik gebruik van een vragenlijst om ervoor te zorgen dat alle

onderdelen besproken werden (Bijlage II). De vragenlijst fungeerde slechts als geheugensteun. Ik heb de vragenlijst dus niet per vraag doorgenomen.

Analyse

Ik maakte gebruik van het computerprogramma Morae Recorder. Morae Recorder is een opnameinstrument dat de handelingen van gebruikers registreert. Het registreerde de handelingen die de participant op de computer uitvoerde zoals muisbewegingen en het navigeren op verschillende pagina's. Daarnaast filmde het programma tegelijkertijd de gezichtsuitdrukkingen van de participant. Hierdoor was het mogelijk om een compleet beeld te krijgen van het gebruik van Kieskompas. Aan de hand van aantekeningen en beeldmateriaal kon ik tot mijn observaties komen. Het beeldmateriaal maakte mede mogelijk dat ik handelingen kon kwantificeren en op basis daarvan conclusies kon trekken. Dit heeft voor een nauwkeurige en objectieve beschrijving van het gebruik van het instrument gezorgd.

Bureauanalyse

Aan de hand van een bureauanalyse heb ik de (mogelijke) problemen die voorkomen bij stemadviesinstrumenten vastgesteld. Dit heeft ervoor gezorgd dat ik mij tijdens de analyse kon richten op mogelijke knelpunten van het instrument. Hieronder zal ik kort de problemen die tijdens het gebruik van Kieskompas ervaren kunnen worden, uiteenzetten. Ik zal mij hier alleen richten op de gebruiksproblemen die ernstig kunnen zijn voor de doelstellingen van de makers van Kieskompas. De uitgebreide bureauanalyse is te vinden in Bijlage III. In deze Bijlage bespreek ik ook gebruiksproblemen die niet direct ernstig zijn voor de doelstellingen van Kieskompas.

Stellingen en antwoordopties

Begrijpelijkheid van stellingen

Bij de stellingen is het van belang dat gebruikers de stellingen begrijpen en voor de antwoordoptie kiezen die passend is bij hun mening. Het is aannemelijk dat gebruikers van Kieskompas die minder geïnteresseerd zijn in politiek niet genoeg weten van het issue dat besproken wordt om een mening te formuleren. Als gebruikers daadwerkelijk problemen ondervinden bij het beantwoorden van de stellingen, schaadt dit de gebruiksvriendelijkheid van het instrument. Het kan dus een negatieve invloed hebben op de doelstelling van Kieskompas om ervaren te worden als een leuk instrument dat weinig moeite kost.

Neutraal en geen mening

Een probleem dat kan ontstaan bij de antwoordopties heeft te maken met het gebruik van 'neutraal' en 'geen mening'. Het kan zijn dat gebruikers het moeilijk vinden om deze antwoordopties te definiëren, waardoor het voor hen moeilijk wordt om tussen de twee opties te kiezen. Dit kan ervoor zorgen dat gebruikers het instrument niet meer leuk vinden. Een ander probleem dat zich kan voordoen, heeft te maken met de weergave van de optie 'geen mening'. De antwoordoptie is, in vergelijking tot de andere antwoordopties, in een onopvallende kleur weergegeven. Dit kunnen de gebruikers als vervelend ervaren, aangezien het mogelijk is dat gebruikers halverwege het invullen van de stellingen erachter komen dat de antwoordoptie 'geen mening' bestaat. Dit kan ervoor zorgen dat gebruikers Kieskompas niet meer ervaren als een leuk instrument dat weinig moeite kost.

(Helemaal) mee eens of oneens

De antwoordopties 'helemaal mee (on)eens' en 'mee (on)eens' kunnen verwarrend zijn voor gebruikers. Want wanneer ben je het ergens in sterke of minder sterke mate mee eens? Het zou kunnen dat gebruikers het lastig vinden om tussen deze antwoordopties te kiezen. Hierdoor kan de doelstelling van Kieskompas om ervaren te worden als een leuk instrument dat weinig moeite kost, in gevaar gebracht worden. Maar ik verwacht dat dit eerder een positieve invloed heeft op de doelstellingen van Kieskompas. Het kan er namelijk voor zorgen dat gebruikers beter zullen nadenken over de stellingen waardoor ze meer bewust worden van de issues. Het zou ook kunnen dat gebruikers in het resultatscherm willen achterhalen waarom ze deze uitslag hebben gekregen. Dit zou betekenen dat het een stimulans vormt voor site-exploratie. Site-exploratie is het verkennen van de verschillende mogelijkheden op een website. Wanneer de verschillende opties op het resultatscherm gebruikt worden, vergroot dit de kans op beter begrip van politiek en de eigen positionering binnen het politiek landschap; het formuleren van een stem op onderbouwde redeneringen en politieke participatie. Wanneer blijkt dat mensen tegen dit gebruiksprobleem aanlopen, kan dit dus positieve gevolgen hebben voor site-exploratie. Het is niet erg dat dit gebruiksprobleem zich voordoet aangezien de doelstellingen van Kieskompas om ervaren te worden als leuk instrument dat weinig moeite kost minder van belang zijn dan de doelstellingen: het bevorderen van politieke participatie; het vergroten van het begrip van politiek en de eigen positionering; het formuleren van een stem op onderbouwde redeneringen.

Vragen 1-3

Deze vragen kunnen ingevuld worden maar mogen ook overgeslagen worden. Deze vragen zijn in het instrument opgenomen, omdat zij een referentiekader vormen voor de gebruiker. Deze vragen creëren een verwachting voor de gebruiker over het resultaat dat Kieskompas geeft. Wanneer deze verwachting niet overeenkomt met het stemadvies dat Kieskompas volgens de gebruiker geeft, kan

dit leiden tot meer site-exploratie. Ik verwacht dat als Kieskompas volgens de gebruiker een onverwacht stemadvies geeft, dat de gebruiker dan eerder geneigd is om te achterhalen hoe het stemadvies tot stand is gekomen en of het stemadvies wel klopt.

Gebruikers kunnen deze vragen overslaan omdat ze niet van invloed zijn op het stemadvies, maar uiteraard is het de bedoeling van de makers van Kieskompas dat hier wel gebruik van wordt gemaakt. De formulering van vraag 2 en 3 kan er naar mijn idee voor zorgen dat de vragen worden overgeslagen. Vraag 2: 'In hoeverre denkt u dat onderstaande partijleiders mensen zoals u begrijpen?' heeft een dubbele betekenis en kan daarom als moeilijk worden ervaren. Het is mogelijk dat gebruikers het woord 'begrijpen' op twee manieren interpreteren. Zo kan het zijn dat de persoon denkt dat de partijleider hem wel begrijpt maar zijn mening niet deelt. Een andere opvatting is dat de persoon de mening van de partijleider direct koppelt aan of hij of zij hem begrijpt. Dit kan er voor zorgen dat gebruikers eerder geneigd zijn deze vraag over te slaan wanneer ze hebben gezien dat dit mogelijk is. Hetzelfde geldt voor vraag 3: 'Hoe waarschijnlijk is het dat u ooit op de volgende partijen zal stemmen?'. Deze vraag is moeilijk te beantwoorden door de uiting 'ooit'. Deze uiting suggereert een zeer grote tijdspanne die het mensen kan bemoeilijken om de vraag te beantwoorden. Dit kan ertoe leiden dat gebruikers de vraag zullen overslaan.

Resultatenschermb

Instructie

Het is van belang dat gebruikers de instructie lezen alvorens zij het politiek spectrum bekijken en de andere opties op het resultatenschermb raadplegen. Wat een probleem kan vormen, is dat het politiek spectrum meer de aandacht trekt dan de instructie. Het politiek spectrum is erg visueel in tegenstelling tot de instructie die uit tekst bestaat. Dit kan de volgorde van aandachtsverdeling verstoren. Omdat de instructie snel verdwijnt, kan het zijn dat men de instructie überhaupt niet ziet of dat het voor gebruikers niet mogelijk is om de instructie volledig te lezen.

Politiek spectrum

Wanneer gebruikers het politiek spectrum bekijken, is het van belang dat zij begrijpen dat de eigen positionering ten opzichte van de verschillende partijen wordt getoond. Daarnaast moeten zij begrijpen wat de termen op de assen betekenen. Wanneer dit niet het geval is, moet duidelijk zijn dat zij kunnen klikken op de termen (links, rechts, progressief en conservatief) die de assen aangeven. Daarnaast moeten gebruikers begrijpen dat het politiek spectrum de mogelijkheid biedt om naar de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden' te gaan. Om van deze optie gebruik te maken, moeten zij begrijpen dat zij in het label op de term 'vergelijk partij met uw antwoorden' moeten klikken.

Een probleem dat zich kan voordoen bij het politiek spectrum is dat men niet begrijpt wat er in het spectrum wordt weergegeven. Dit kan komen doordat niet iedereen de instructie (volledig) kan lezen omdat deze erg snel verdwijnt. Daarnaast moet men begrijpen dat het politiek spectrum de mogelijkheid biedt tot verdere site-exploratie. Men moet dus begrijpen dat het politiek spectrum interactief is. Het kan zijn dat gebruikers dit niet begrijpen omdat zij de instructie niet (volledig) hebben kunnen lezen.

Optie 'Vergelijk partij met uw antwoorden'

De vindbaarheid van de optie: 'vergelijk partij met uw antwoorden' kan een probleem vormen. Hierboven is al besproken dat gebruikers moeten begrijpen dat het politiek spectrum de mogelijkheid biedt tot verdere site-exploratie. Deze kennis kan verworven worden door het lezen van de instructie of doordat men (per ongeluk) met de muis op de partijen gaat staan. Het is aannemelijk dat gebruikers deze optie niet kunnen vinden, omdat zij niet op de partij zelf moeten klikken maar in een label dat bij de partij verschijnt. Daarnaast is het niet duidelijk dat de tekst 'vergelijk partij met uw antwoorden' fungeert als hyperlink naar deze optie. Hoewel de term goed gekozen is, ziet het er niet uit als een hyperlink. De term is namelijk niet onderstreept. Het is dus mogelijk dat de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden' niet goed vindbaar is voor gebruikers.

Wanneer gebruikers zich op deze webpagina bevinden, is het van belang dat zij begrijpen dat zij per stelling hun eigen antwoorden met de gekozen partij kunnen vergelijken. Wanneer zij inhoudelijk meer willen weten van het standpunt van de gekozen partij, moeten zij klikken op 'Verkiezingsprogramma 2012' dat onder elke stelling is weergegeven. Wat een probleem zou kunnen vormen is dat men de toelichtingen niet kan vinden. De term 'verkiezingsprogramma 2012' wijst niet direct aan dat het een toelichting betreft. Daarnaast kan het zijn dat men de term niet opmerkt doordat het onopvallend is weergegeven in vergelijking tot de andere informatie op de webpagina.

Optie 'Politiek landschap'

Men kan het politiek landschap gebruiken om te zien wat voor invloed het uitschakelen van bepaalde thema's heeft op de eigen positionering binnen het politiek landschap. Wanneer gebruikers bepaalde thema's hebben uitgeschakeld, is het van belang dat zij de knop 'herbereken uw positie' vinden zodat het politiek spectrum zich aanpast. Ik verwacht bij het selecteren van de thema's weinig problemen. De optie is duidelijk weergegeven doordat het naast het politiek spectrum staat en al uitgevouwen is. Daarbij is duidelijk aangegeven wat je met de optie kan doen en is de knop 'herbereken uw positie' goed zichtbaar. Er zou eventueel verwarring kunnen ontstaan doordat de thema's al aangevinkt zijn. Gebruikers kunnen dus eigenlijk alleen thema's uitschakelen. Overigens verwacht ik hier geen grote problemen.

Optie 'Positie per stelling'

De optie 'positie per stelling' kan gebruikt worden om per thema en stelling het antwoord van de gebruiker te vergelijken met politieke partijen. Van belang is dat gebruikers de optie vinden en dat zij begrijpen dat zij per thema stellingen kunnen vergelijken met partijen. Een knelpunt dat zich hier kan vormen, is dat gebruikers de optie niet kunnen vinden. In het resultatenschermbord wordt deze optie onder de optie 'politiek landschap' weergegeven. Maar de kop is niet donkerblauw van kleur zoals de optie 'politiek landschap' maar lichtgrijs. Dit is een onopvallende kleur, wat kan suggereren dat de kop niet actief of onbruikbaar is. Het is dus goed mogelijk dat er geen gebruik gemaakt wordt van deze optie doordat men de optie niet opmerkt.

In de uitgebreide bureauanalyse worden mogelijke knelpunten besproken die niet van invloed zijn op de doelstellingen van Kieskompas (Bijlage III). Dit zijn onder andere problemen met de optie 'overige functies' en het invullen van de persoonsgegevens. In de resultatensectie haal ik deze onderwerpen aan in de paragraaf 'overige observaties'.

Resultaten

Stellingen

Begrijpelijkheid van stellingen

Een aantal participanten gaf aan dat zij graag aanvullende objectieve informatie wilden hebben bij het invullen van de stellingen. Uit de resultaten is gebleken dat zowel participanten met veel als weinig politieke kennis dit graag wilden krijgen bij het beantwoorden van de stellingen (Bijlage IV, pp. 16-17). De voornaamste reden hiervoor was dat zij een schets van de huidige situatie wilden lezen (Bijlage IV, pp. 16-17). Hoewel uit de resultaten is gebleken dat een aantal participanten graag aanvullende informatie wilde krijgen, had dit geen negatieve invloed op de doelstelling van Kieskompas om ervaren te worden als een leuk instrument dat weinig moeite kost (Bijlage IV, p. 3). 16 van de 22 participanten vinden Kieskompas namelijk een leuk instrument. De andere participanten zijn niet per se negatief over Kieskompas maar zij hebben in het interview niet expliciet aangegeven het instrument leuk te vinden. Een voorbeeld van een dergelijke reactie is: "Neutraal, leuk is geen goede vraag... het is een serieuze aangelegenheid" zegt participant 11 (Bijlage V, pp. 19-20). Een aantal andere participanten beantwoordde mijn vraag niet, maar noemden een aantal verbeterpunten voor het instrument (Bijlage V, pp. 19-20).

Neutraal en geen mening

Vijf participanten zagen de antwoordoptie geen mening niet. Twee participanten zagen niet direct de antwoordoptie en kwamen hier gedurende het beantwoorden van de stellingen pas achter. Twee andere participanten hadden de antwoordoptie wel direct gezien, maar deze uiteindelijk niet meer gebruikt omdat de knop tijdens het invullen van de stellingen hen niet meer was opgevallen. Eén participant (participant 1) gaf aan dat hij het jammer vond dat de optie 'geen mening' hem tijdens het beantwoorden van de stellingen niet meer was opgevallen. Hij zei hierover: "Ik had hem achteraf wel willen gebruiken ... dat was misschien beter geweest voor de uitkomst". Uit de resultaten is gebleken dat dit verder niet heeft geleid tot een negatieve waardering van het instrument (Bijlage IV, p. 3).

(Helemaal) mee eens of oneens

Alle participanten maakten van de sterke en minder sterke antwoordopties gebruik. Sommige participanten gaven aan dat zij het moeilijk vonden om tussen deze antwoordopties te kiezen (Bijlage V, pp. 2-5). Hoewel sommige participanten moeite hadden met de hoeveelheid antwoordopties, vonden zij het voor de betrouwbaarheid waardevol dat er meerdere antwoordopties waren. Ik verwachtte dat dit zou leiden tot verdere site-exploratie (Bijlage III, p. 3). Maar uit de resultaten is gebleken dat dit geen stimulans vormde tot verdere site-exploratie. Bij de paragrafen 'resultatenschermb' ga ik hier verder op in. Uit de resultaten is gebleken dat dit verder niet heeft geleid tot een negatieve waardering van het instrument (Bijlage IV, p. 3).

Vragen 1-3

Deze vragen zijn door bijna iedereen ingevuld. Opvallend is dat de vraag: 'In hoeverre denkt u dat onderstaande partijleiders mensen zoals u begrijpen', als moeilijk werd ervaren. Een aantal participanten begreep de vraag niet goed, of wist niet hoe ze hem moest beantwoorden (Bijlage V, pp. 5-6). Een aantal participanten vond één of meerdere van deze vragen niet nuttig en vond het beter als deze vragen uit het instrument gehaald werden (Bijlage V, pp. 5-6). Uit de resultaten is gebleken dat dit geen invloed had op de doelstelling van Kieskompas om ervaren te worden als een leuk instrument dat weinig moeite kost (Bijlage IV, p. 3). Overigens vond een aantal participanten het juist prettig dat deze vragen hen werd gesteld (Bijlage V, pp. 5-6). Participant 17 zei hierover: "Het is goed voor jezelf, goede referentie" (Bijlage VI, p. 18).

Zoals in de bureauanalyse te lezen is, had ik verwacht dat gebruikers op basis van deze drie vragen een verwachting zouden creëren voor het resultaat van Kieskompas. Zo had ik verwacht dat gebruikers meer geneigd zouden zijn tot site-exploratie wanneer zij een stemadvies zouden interpreteren dat voor hen onverwacht was. Maar uit de resultaten is gebleken dat een onverwachte

uitkomst niet direct leidde tot meer site-exploratie (Bijlage IV, pp. 6-7). Uit het onderzoek is gebleken dat zes participanten een onverwacht stemadvies kregen, waarvan slechts de helft gemotiveerd was tot verdere site-exploratie (Bijlage IV, pp. 6-7). Daarnaast waren negen van de vijftien participanten die een verwacht stemadvies kregen, gemotiveerd tot verdere site-exploratie (Bijlage IV, pp. 6-7). Het stemadvies bleek dus niet leidend in de motivatie van participanten om de opties in het resultatenscherf te gebruiken. De motivatie van participanten om gebruik te maken van de opties in het resultatenscherf leek eerder afhankelijk van de persoon zelf. De ene persoon heeft nou eenmaal een hogere 'need for cognition' dan de ander. 'Need for cognition' wil zeggen dat personen variëren in de mate waarin zij de neiging hebben om over kwesties na te denken en zij hier plezier aan beleven (Hoeken et. al., 2009). Zo gaf participant 20 bijvoorbeeld aan dat zij puur uit nieuwsgierigheid gebruik maakte van de opties in het resultatenscherf (Bijlage V, pp. 6-7).

Resultatenscherf

Instructie

De meeste participanten (18 van de 22) hebben de instructie gezien en begonnen deze te lezen wanneer ze bij het resultatenscherf aankwamen. Opvallend is dat al deze participanten de instructie niet konden aflezen omdat deze te snel verdween. De reactie van participant 14 was: "Hè, waarom gaat het nou weg?... oh dat is jammer ... dan ben ik blijkbaar heel langzaam met lezen". Deze reactie bleek representatief te zijn voor het merendeel van de 18 participanten die dit overkwam. Uit de reacties van deze participanten (Bijlage V, pp. 6-8) is duidelijk op te maken dat zij het vervelend vonden dat de instructie verdween. Twee participanten zijn zelfs actief op zoek gegaan naar de instructie toen deze verdween (Bijlage V, pp. 6-8). Zes participanten gaven aan dat zij de instructie graag zelf hadden willen wegklikken, of dat deze langer in beeld moest blijven staan (Bijlage VI, pp. 1-26). Vier van de 22 participanten hadden de instructie überhaupt niet gezien omdat zij bij het zien van het resultatenscherf direct gefocust waren op het politiek spectrum (Bijlage V, pp. 6-8). Sommige participanten bleken dus moeite te hebben met de hoeveelheid informatie die op het resultatenscherf getoond werd. Participant 2 deelt deze mening en zegt hierover: "Het was beter geweest als ze een pagina voor het resultatenscherf hadden gedaan met de instructie" (Bijlage VI, p. 2). Hoewel 16 van de 22 participanten het instrument over het algemeen leuk vonden, gaven zes gebruikers expliciet aan dat het instrument op dit punt verbeterd moest worden.

De doelstelling van Kieskompas om ervaren te worden als een leuk instrument dat weinig moeite kost, wordt dus in gevaar gebracht doordat de instructie te snel verdwijnt. Daarnaast is het voor de doelstellingen van Kieskompas van belang dat gebruikers het politiek landschap dat in het spectrum wordt weergegeven, begrijpen; dat zij hun eigen positie in het politiek spectrum zien en dat alle opties op het resultatenscherf vindbaar zijn. Wanneer participanten de instructie niet lezen,

vergroot dit de kans dat zij het politiek spectrum niet begrijpen en zij de verschillende opties van het instrument niet gebruiken. De instructie geeft immers uitleg over het spectrum; de locatie van de eigen positie en de locatie van de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden'. Ik zal in de volgende paragrafen verder ingaan op de begrijpelijkheid van het spectrum, de begrijpelijkheid en vindbaarheid van de eigen positie en de begrijpelijkheid en vindbaarheid van de opties van het instrument.

Politiek spectrum

Bijna alle participanten begrepen het politiek spectrum. Dit wil zeggen dat zij doorhadden dat het spectrum een weergave is van het politiek landschap waarin de eigen positie en die van partijen wordt getoond. Participant 6 had dit als enige niet door. Hij heeft ook zijn eigen positie niet gevonden. Hij dacht dat de kruising van de assen zijn positie voorstelde (Bijlage VI, pp. 6-7). Dit bleek uit de opmerking: "Volgens het kruis sta ik dicht bij de PVV en de 50plus partij". De participant had de instructie waarin het spectrum werd uitgelegd wel gezien, maar hij kon het niet volledig lezen (Bijlage V, pp. 6-8). Het is aannemelijk dat de participant het politiek spectrum wel had begrepen als hij de instructie volledig had kunnen lezen. De instructie geeft immers uitleg over het spectrum; de locatie van de eigen positie en de locatie van de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden'. Iedereen die het politiek spectrum begreep, heeft ook zijn eigen positie in het landschap gevonden. Bij de één duurde het iets langer dan bij de ander om de eigen positie te vinden (Bijlage IV, p. 5). Dit komt omdat de rode stip hen niet direct was opgevallen (Bijlage V, pp. 8-10). Participant 14 heeft er maar liefst vijftien minuten over gedaan om haar eigen positie in het politiek landschap te vinden/te begrijpen (Bijlage VI, pp. 15-16). In de tussentijd heeft zij de optie 'positie per stelling' en het 'politiek landschap' gebruikt om haar stemadvies te achterhalen. Voor de doelstelling van Kieskompas om beter begrip te krijgen van politiek en de eigen positionering in het politiek landschap, is het ernstig dat een gebruiker het spectrum totaal niet heeft begrepen. Daarnaast is het voor de doelstelling van Kieskompas om ervaren te worden als een leuk instrument dat weinig moeite kost, ernstig dat een participant 15 minuten heeft gedaan over het vinden/begrijpen van de eigen positie in het politiek landschap. Dit toont aan dat het van belang is dat iedereen de instructie helemaal leest, aangezien in de instructie onder andere het spectrum en de weergave van de eigen positie wordt uitgelegd.

Het is gebleken dat iedereen die het makkelijk vond om de eigen positie in het spectrum te bepalen, het spectrum ook overzichtelijk vond en het positief waardeerde (Bijlage IV, p. 5). Zes participanten hadden moeite met het bepalen van de eigen positie. Dit wil zeggen dat ze de eigen positie wel konden vinden, maar dat ze niet goed begrepen/konden zien bij welke partij ze het dichtst in de buurt zaten. Participant 16 zei: "Ik kon geen eenduidig antwoord vinden". De reactie van participant 3: "Geen partij die precies met mij overeenkomt" geeft hetzelfde probleem weer.

Participant 12 en participant 9 hadden het idee dat het spectrum op twee manieren te begrijpen was. Zo zegt participant 12: “Je kunt kijken naar waar de rode stip het dichtste bij staat of je kan kijken naar het vak waarin de stip staat”. Om die reden was het voor participant 12 en participant 9 moeilijk om de eigen positie te bepalen. Opvallend is dat vijf van de participanten die moeite hadden om de eigen positie in het spectrum te bepalen, het ook onoverzichtelijk vonden en het spectrum negatief waardeerden.

Zoals de resultaten in de hierboven genoemde paragraaf al suggereren, hebben participanten Kieskompas gebruikt omdat zij een stemadvies wilden krijgen. Gebleken is dat alle participanten in het resultatscherm duidelijk op zoek waren naar een stemadvies (Bijlage IV, pp. 6-7). Dit is opmerkelijk aangezien Kieskompas geen stemadvies geeft. Kieskompas heeft namelijk niet als doel voor gebruikers te bepalen op welke partij zij moeten gaan stemmen. Het instrument is bedoeld om gebruikers meer begrip te laten krijgen van politiek en hun eigen positionering in het politiek landschap zodat gebruikers een stem kunnen formuleren op onderbouwde redeneringen. De participanten hadden dus niet de juiste verwachting van het instrument toen zij het gebruikten.

Aan de hand van de opties die mogelijk zijn in het instrument, kunnen gebruikers op grond van onderbouwde redeneringen hun stem formuleren en kunnen zij hun begrip van politiek en de eigen positionering in het politiek landschap vergroten. Voor de makers van Kieskompas is het dus van belang dat het instrument gebruikers stimuleert om de verschillende mogelijkheden van het instrument te bekijken. De opties ‘politiek landschap’, ‘positie per stelling’ en ‘vergelijk partij met uw antwoorden’ dragen bij aan deze doelstellingen. De optie ‘overige functies’ is niet noodzakelijk voor de doelstellingen van Kieskompas. Om die reden bespreek ik deze optie in de paragraaf: overige observaties. Ik zal hieronder de vindbaarheid; het gebruik en de begrijpelijkheid van de bovengenoemde opties ‘politiek landschap’, ‘positie per stelling’ en ‘vergelijk partij met uw antwoorden’ uiteenzetten.

Optie ‘Politiek landschap’

Gebleken is dat alle participanten de optie ‘politiek landschap’ hebben gezien maar dat niet iedereen hier gebruik van heeft gemaakt. Twaalf participanten hebben de optie ‘politiek landschap’ gezien en hiervan gebruik gemaakt. Acht van deze participanten heeft de optie gebruikt, omdat zij het prettig vonden dat zij konden aangeven welke thema’s zij belangrijk vonden. Participant 16 en participant 12 hebben van deze optie gebruik gemaakt puur omdat het in het oog sprong (Bijlage V, pp. 16-17). Zij geven beide aan dat als de optie hen niet direct was opgevallen, zij hier geen gebruik van hadden gemaakt (Bijlage V, pp. 16-17). Participant 17 en participant 19 maakten van de optie gebruik omdat ze dachten dat, het moest om de test volledig af te ronden. Tien van de 22 participanten gebruikten de optie ‘politiek landschap’ niet (Bijlage V, pp. 15-17). De voornaamste reden die hiervoor werd gegeven, was dat zij de optie niet nuttig vonden omdat alle thema’s voor hen van belang waren. Zes

van de tien participanten noemden dit als reden (Bijlage IV, pp. 8-12). Drie participanten zeiden dat zij geen interesse hadden om de optie te gebruiken. Participant 14 gaf als reden aan dat ze niet wist waar de thema's inhoudelijk voor stonden (Bijlage V, p. 16). Alle participanten begrepen wat ze met de optie 'politiek landschap' konden doen, maar drie participanten hadden moeite om het te gebruiken. Participant 8, participant 14 en participant 21 hadden in eerste instantie niet door dat je op 'nee' moest klikken om de selectie van het thema aan te passen (Bijlage V, pp. 16-17). Participant 8 heeft de optie uiteindelijk niet gebruikt. Het argument dat ze daarvoor gaf was niet dat ze het niet begreep, maar dat ze bij nader inzien toch alle thema's belangrijk vond (Bijlage V, p. 16).

Dat relatief weinig mensen gebruik maakten van de optie is niet direct ernstig voor de doelstelling van Kieskompas om het begrip van politiek en de eigen positionering in het politiek landschap te vergroten. Uit de resultaten van het politiek spectrum is namelijk gebleken dat iedereen, op één persoon na, het spectrum begreep en zijn eigen positie in het politiek spectrum had gevonden. Maar omdat deze optie het begrip van politiek en de eigen positionering in het politiek landschap kan bevorderen, is het gunstig voor Kieskompas als men van deze optie gebruik maakt. Het gebruik van deze optie moet daarom gestimuleerd worden.

Optie 'Positie per stelling'

Alle participanten zagen de optie 'positie per stelling' in het resultatenscherf. Maar participant 20 en participant 17 hadden moeite met het kleurgebruik van de optie. Participant 20 zag de optie in eerste instantie niet omdat zij de kleur niet duidelijk vond. Dit bleek uit de opmerking: "Dit is niet opvallend genoeg" van de participant 20 (Bijlage V, pp. 18). Terwijl ze dit zegt, wijst ze met haar muis op de kop: 'positie per stelling' in het resultatenscherf. Participant 17 heeft door het kleurgebruik de optie zelfs niet gebruikt. In het interview geeft hij aan dat hij dacht dat hij er niet op kon klikken omdat het een lichtgrijze kleur had. Opvallend is dat participant 8, participant 18, participant 19 en participant 22 moeite hadden met het begrijpen van de optie (Bijlage V, pp. 17-18). Participant 18 begreep niet wat ze met de optie kon. Dit bleek uit de opmerking: "Ik heb het toch allemaal al beantwoord?" (Bijlage V, p. 18). Participant 22 had moeite met het begrijpen van de optie omdat het rechter vlak sterk de aandacht trok in vergelijking tot het linker vlak. Hierdoor had hij niet direct gezien dat er links in beeld iets veranderde, als hij rechts in beeld een andere stelling aanvinkte. Participant 8 en participant 17 hadden hier ook moeite mee. Dertien van de participanten gebruikten de optie 'positie per stelling' niet. Uit het interview komt niet duidelijk naar voren wat de precieze reden is dat participanten geen gebruik maakten van deze optie. Voor de doelstelling van Kieskompas om gebruikers een stem te laten formuleren op onderbouwde redeneringen is het ernstig dat zo weinig participanten van deze optie gebruik maakten. Gebruikers weten immers niet

op welke punten hun meningen verschillen en overeenkomen met partijen als zij deze optie niet gebruiken.

Optie 'Vergelijk partij met uw antwoorden'

Opvallend is dat 7 van de 22 participanten de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden' niet gevonden hebben (Bijlage IV, pp. 8-12). Participant 8 geeft aan dat ze een instructie nodig had, om te begrijpen dat je op het politiek spectrum kon klikken (Bijlage VI, pp. 8-9). Ze had de instructie niet gezien, daardoor heeft ze naar eigen zeggen de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden' niet gevonden (Bijlage V, pp. 6-8). Van de overige vijftien participanten hadden zeven participanten de optie wel gezien, maar niet gebruikt (Bijlage IV, pp. 8-12). De redenen hiervoor verschilden. Drie personen zeiden dat zij niet gemotiveerd waren om van de optie gebruik te maken. Participant 20 vertelde dat de optie haar niet interessant leek omdat ze nog wist welke antwoorden ze had gegeven. Een andere participant dacht dat het erg langdradig zou worden als hij van de optie gebruik zou maken. Wat wel kwalijk is, is dat één van deze participanten wel gemotiveerd was om de optie te gebruiken, maar dat het hem niet lukte. Hij klikte meerdere malen op het logo maar hij begreep niet dat hij in het label moest klikken om de optie te gebruiken.

Uit de resultaten is dus gebleken dat de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden' niet goed vindbaar was. Daarbij motiveert de optie bijna de helft van de participanten niet om er gebruik van te maken en begreep een participant die de optie graag had willen gebruiken niet hoe dat moest. Dit is ernstig voor de doelstelling van Kieskompas om gebruikers een stem te laten formuleren op grond van onderbouwde redeneringen.

Het merendeel van de participanten heeft de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden' ervaren als een waardevolle functie. Ze vonden de optie nuttig en duidelijk. Een aantal participanten, die de optie niet kon vinden, zei zelfs dat ze dit jammer vonden (Bijlage IV, pp. 8-12). Participant 22, participant 13 en participant 19 vonden het alleen wel vervelend dat ze zoveel op de pagina moesten scrollen om alle stellingen te bekijken (Bijlage IV, pp. 8-12). Dit maakte het voor hen onoverzichtelijk. De participanten hadden wel snel door wat er op de pagina 'vergelijk partij met uw antwoorden' werd gepresenteerd (Bijlage V, p. 13-15).

Bij 7 participanten is in het interview de toelichting niet ter sprake gekomen. Dit komt doordat ik vergeten ben hiernaar te vragen. Bij 7 van de 22 participanten kan ik dus geen uitspraken doen over de toelichting. Wel kan ik uitspraken doen over de vijftien participanten waarmee ik wel heb gesproken over de toelichting. Omdat het aannemelijk is dat de toelichting het doel: formuleren van stellingen op basis van onderbouwde redeneringen van Kieskompas bewerkstelligt, is in het interview naar de toelichting gevraagd (Bijlage III, pp. 5-6). Voor Kieskompas is het dus van belang

dat de toelichting goed vindbaar is voor gebruikers. Uit de resultaten is gebleken dat 13 van de 15 participanten de toelichting niet konden vinden. Twee van deze participanten waren tijdens het hardopdenken duidelijk op zoek naar een toelichting. Dit is onder andere uit de opmerking: “Kan ik ook standpunten van ze zien?” gebleken van participant 19.

Hoewel ik slechts over vijftien participanten uitspraken kan doen wat betreft de toelichting, weet ik dat dertien participanten de toelichting niet hebben gevonden. Zij hadden moeite met het vinden van de toelichting omdat deze niet duidelijk was weergegeven. Dit bleek uit de opmerkingen: “Het is een heel klein zinnetje tussen twee vragen ... dat is niet opvallend genoeg ... de term: ‘uitleg’ was beter geweest” van participant 16 (Bijlage V, p. 14). Participant 18 zegt over de term die de toelichting aanduidt: “bij verkiezingsprogramma lijkt het of je naar het hele programma gaat” (Bijlage VI, p. 20). Daarbij gaven een aantal participanten aan dat het logischer zou zijn als de toelichting als pop up zou verschijnen bij het antwoord van de partij (Bijlage VI, p. 23). Overigens had participant 19 nog een aanmerking op de begrijpelijkheid van de toelichting. Zij zei: “Goed dat ze detail geven, maar de toevoeging is er voor mij niet echt, want de termen in de toelichting zijn erg moeilijk” (Bijlage V, p. 15). Verder heeft geen enkele participant opmerkingen gemaakt over de inhoud van de toelichting. Op basis van de resultaten van dit onderzoek is het dus niet mogelijk om uitspraken te doen over de begrijpelijkheid van de toelichting.

Uit de resultaten is gebleken dat het relevant is voor Kieskompas dat de toelichting voor gebruikers vindbaar is. Dit is gebleken uit het feit dat 13 van de 22 participanten niet meer inzicht hebben gekregen in de standpunten van politieke partijen (Bijlage IV, p. 13). Elf van deze participanten gaf aan dat zij meer inzicht in de standpunten van de partijen hadden gekregen als zij de toelichting hadden gezien (Bijlage IV, p. 13). Voor de doelstelling van Kieskompas om gebruikers een stem te laten formuleren op basis van onderbouwde redeneringen, is het dus van belang dat de toelichting (goed) vindbaar is. Daarbij is het aannemelijk dat gebruikers eerder van plan zijn te stemmen wanneer zij hun stem kunnen onderbouwen. Dit draagt dan ook bij aan de doelstelling van Kieskompas om politieke participatie te bevorderen. Uit de resultaten is gebleken dat alle participanten van plan zijn om te gaan stemmen. Maar dit waren zij ook al voor het gebruik van Kieskompas. Om die reden is uit de resultaten van dit onderzoek niet aan te tonen dat Kieskompas politieke participatie bevordert. Uit de resultaten is wel gebleken dat Kieskompas het merendeel van de participanten motiveert om zich meer te verdiepen in politiek. De reden: “Ik ben er op geattendeerd dat ik niet alles weet” van participant 9 is representatief voor de meeste participanten die zich verder willen verdiepen in de politiek (Bijlage IV, p. 14). Opvallend was dat dit voornamelijk participanten waren die weinig weten van politiek of het één en ander al hadden opgevangen (Bijlage IV, pp. 16-17). De meeste participanten die niet gemotiveerd zijn geraakt door Kieskompas

geven als reden dat ze al verdiept waren. Uit de resultaten blijkt dat dit voornamelijk participanten waren met veel politieke kennis (Bijlage IV, pp. 16-17).

Opvallend is dat de meeste participanten verwachtten dat het instrument ze op een snelle manier een stemadvies kan geven (Bijlage IV, pp. 6-7). Wanneer participanten hun stemadvies hebben geïnterpreteerd, zijn ze al snel geneigd om de mogelijkheden van het instrument niet te gebruiken (Bijlage IV, pp. 8-12). Zo gebruikten slechts negen participanten de optie 'positie per stelling', slechts twaalf de optie 'politiek landschap' en slechts acht participanten maakten gebruik van de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden'. Kieskompas moet gebruikers dus meer motiveren om gebruik te maken van de opties. In het interview gaf een aantal participanten aan dat zij het prettig hadden gevonden als het resultatenschermbild in een stappenplan was weergegeven of dat de instructie alle mogelijkheden op het resultatenschermbild beschreef (Bijlage VI). Een aantal participanten gaf bijvoorbeeld ook aan dat zij het jammer vonden dat zij de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden' niet hadden gezien (Bijlage V, pp. 13-15).

Overige observaties

Alle participanten hebben in het interview aangegeven dat zij het instrument hebben gebruikt zoals zij dit normaliter ook zouden doen (Bijlage VI). Mijn aanwezigheid heeft volgens de participanten dus geen invloed gehad op hoe zij het instrument hebben gebruikt.

Gebleken is dat alle participanten de optie "overige functies" hebben gezien, maar geen enkele participant heeft de optie gebruikt. Participant 22 zei hierover dat hij het leuk vindt dat het instrument deze optie biedt (Bijlage VI, pp. 24-26). Er zijn geen andere opmerkingen over deze optie gemaakt.

Weinig participanten hebben moeite ervaren bij het invullen van de persoonsgegevens. Opvallend is echter dat veel participanten de vraag over de hoogst genoten opleiding onjuist hebben beantwoord (Bijlage V, pp. 1-2). De meeste participanten hebben de vraag ingevuld met de opleiding waar ze op dat moment mee bezig waren. Een stel anderen leest de keuzemogelijkheden niet goed, door waardoor ze een onjuist antwoord selecteren. Ik weet dat deze participanten de vraag onjuist hebben ingevuld omdat ik alle participanten bij de selectie van het onderzoek gevraagd heb naar hun leeftijd, opleidingsniveau en huidige bezigheden (werk/ opleiding).

Conclusie

De stemgerechtigden die in dit onderzoek gebruik hebben gemaakt van Kieskompas, hadden de verwachting dat Kieskompas hen een (eenduidig) stemadvies zou geven. Hierdoor bleken de meeste participanten weinig interesse te hebben voor de mogelijkheden op het resultatenschermb, wanneer zij hun stemadvies hadden geïnterpreteerd. Deze verwachting had tot gevolg dat de participanten over het algemeen het instrument niet hebben gebruikt zoals de makers van Kieskompas het voor ogen hadden.

Dit leidt mij terug tot de onderzoeksvraag: *In hoeverre worden de doelstellingen van de makers van Kieskompas in de praktijk bereikt? En waar ligt ruimte voor verbetering?* Ik zal in de volgende paragrafen uiteenzetten in hoeverre de verschillende doelstellingen van Kieskompas zijn bereikt. Daarna zal ik bij de aanbevelingen de mogelijke verbeterpunten van het instrument bespreken.

Vrijwel alle participanten hebben meer begrip gekregen van politiek en hun eigen positionering in het politiek landschap doordat zij het politiek spectrum hebben gezien en begrepen. Maar deze kennis is relatief oppervlakkig aangezien het politiek spectrum geen inhoudelijke informatie geeft over de partijen en hun standpunten. De optie 'politeik landschap' bood participanten de mogelijkheid om meer begrip te krijgen van de positionering van de partijen en de eigen positie. Hoewel het politiek spectrum duidelijk genoeg bleek te zijn, is het alsnog relevant dat de optie 'politeik landschap' gegeven wordt. Het kan immers het begrip van het politiek spectrum bevorderen. De optie 'positie per stelling' werd door minder dan de helft van de participanten gebruikt en de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden' werd slechts door acht participanten gebruikt. Dit is ernstig voor de doelstellingen van Kieskompas aangezien de opties 'positie per stelling' en 'vergelijk partij met uw antwoorden' inhoudelijke informatie geven over de partijen. Daarbij biedt de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden' de mogelijkheid om de toelichting op de partijstandpunten te bekijken. De doelstelling van Kieskompas om het begrip van gebruikers te vergroten wat betreft politieke kennis en de eigen positionering in het politiek landschap wordt dus maar deels bereikt. De participanten hebben immers kennis genomen van de positionering van de partijen en de eigen positie door de weergave in het politiek spectrum. Maar doordat de participanten weinig gebruik hebben gemaakt van de verschillende opties, hebben zij nauwelijks inhoudelijke informatie over de partijen verkregen. Dit heeft er ook toe geleid dat de doelstelling van Kieskompas om gebruikers een stem te laten formuleren op onderbouwde redeneringen nauwelijks is bereikt.

Overigens is uit de resultaten niet naar voren gekomen dat het gebruik van de verschillende opties een samenhang heeft met de politieke kennis van de participanten of het geïnterpreteerde stemadvies. De reden dat een aantal participanten toch gemotiveerd was om één of meerdere van de opties op het resultatenscherf te gebruiken, is wellicht toe te schrijven aan de 'need for cognition' van participanten. De ene persoon beleeft nou eenmaal meer plezier aan het nadenken over kwesties dan de ander en is daarom ook meer geneigd om dat te doen. Dit betreft slechts een aanname. Uit de resultaten is immers niet op te maken dat de ene persoon een hogere 'need for cognition' heeft dan de ander.

Over het algemeen vonden de participanten Kieskompas een leuk instrument dat weinig moeite kostte. Kieskompas heeft deze doelstelling dus bereikt. Geen enkele participant heeft het instrument negatief gewaardeerd. Een aantal participanten was noch positief noch negatief omdat zij 'leuk' geen goede benaming vonden voor zo'n serieuze aangelegenheid. Van een aantal van deze participanten kreeg ik geen eenduidig antwoord omdat ze alleen verbeterpunten voor het instrument noemden.

De doelstelling van Kieskompas om politieke participatie te bevorderen kan op basis van dit onderzoek niet aangetoond worden. Uit de resultaten is immers gebleken dat alle participanten al van plan waren om te gaan stemmen voordat zij gebruik maakten van Kieskompas. Overigens toont het onderzoek wel aan dat Kieskompas bepaalde gebruikers motiveert om zich meer te verdiepen in politiek. Uit het onderzoek is gebleken dat Kieskompas voornamelijk participanten motiveert die relatief weinig van politiek weten.

Aanbevelingen

Hoewel geen enkele participant over het algemeen negatief was over Kieskompas, had een aantal participanten toch moeite met een paar onderdelen van het instrument. Zo hadden sommige participanten het prettig gevonden als zij bij de stellingen aanvullende objectieve informatie hadden kunnen lezen over de issues. Daarnaast had een aantal participanten de antwoordoptie 'geen mening' bij de stellingen niet gezien, pas later ontdekt, of gedurende het beantwoorden van de stellingen niet meer opgemerkt. Daarnaast vonden alle participanten dat de instructie langer in beeld had moeten blijven staan of dat zij deze zelf hadden moeten kunnen wegklikken. Voor de gebruiksvriendelijkheid van het instrument zou het daarom beter zijn als er aanvullende objectieve informatie bij de stellingen wordt gegeven, zodat gebruikers meer begrip krijgen van het issue. Daarnaast zou de antwoordoptie 'geen mening' in dezelfde kleur weergegeven kunnen worden als de andere antwoordopties om zijn zichtbaarheid te bevorderen. Ook zou het beter zijn als de instructie niet uit zichzelf verdwijnt maar door de participanten weggehaald kan worden.

Voor de doelstellingen van Kieskompas om het begrip van politiek en de eigen positionering in het politiek landschap bij gebruikers te vergroten en ervoor te zorgen dat zij op basis van onderbouwde redeneringen een stem formuleren, is het van belang dat Kieskompas gebruikers stimuleert tot verdere site-exploratie. Om dit te bereiken zou het beter zijn als de instructie als extra stap in het instrument wordt gepresenteerd. Wanneer de instructie op deze manier gepresenteerd wordt, moeten gebruikers de instructie zelf weggelijken nadat ze deze hebben gelezen. Dit zorgt ervoor dat iedereen de instructie volledig kan lezen en dat gebruikers niet meer afgeleid raken door het politiek spectrum. Daarnaast moet de instructie niet alleen informatie geven over het spectrum maar ook over de verschillende mogelijkheden op het resultatenscherf. De instructie moet participanten dus motiveren om gebruik te maken van de verschillende opties.

Daarbij is het noodzakelijk dat de vindbaarheid van de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden' en de toelichting vergroot worden. De instructie moet dus ook aangeven dat de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden' via het politiek spectrum bereikt kan worden. Daarnaast zou het beter zijn voor de gebruiksvriendelijkheid als het logo van de partij zelf ook een doorverwijzing biedt naar deze webpagina. Uit de resultaten is immers gebleken dat een aantal participanten niet direct begrepen dat zij in het label moesten klikken. De vindbaarheid van de toelichting zou verbeterd kunnen worden door de term 'verkiezingsprogramma 2012' waarmee de toelichting wordt aangegeven te veranderen in de term 'uitleg'. Daarnaast zeiden een aantal participanten dat de toelichting beter als pop up kan verschijnen, wanneer gebruikers met de muis over het antwoord van de partij heen gaan.

De zichtbaarheid van de opties 'positie per stelling' en 'overige functies' zou ook verbeterd kunnen worden. Hoewel alle participanten deze opties hebben gezien, gaven een aantal participanten aan dat de opties hen niet direct waren opgevallen. Dit kwam met name door het kleurgebruik. De lichtgrijze kleur was niet opvallend genoeg en gaf een aantal participanten zelfs het idee dat de optie niet bruikbaar/actief was.

Kieskompas biedt inhoudelijk dus alle mogelijkheden om zijn doelstellingen te bereiken, maar door het gebrek aan tekstuele begeleiding worden niet alle doelen behaald.

Discussie

Hieronder zal ik een aantal punten bespreken waar op gelet moet worden wanneer dit onderzoek wordt herhaald. Vervolgens zal ik bespreken wat interessant vervolgonderzoek zou zijn.

Ik heb het onderzoek onder andere afgenomen in de Universiteitsbibliotheek Binnenstad van de Universiteit van Utrecht. Achteraf bleek deze omgeving minder rustig dan verwacht. Ik ben meerdere malen tijdens de afname van het onderzoek gestoord door medewerkers van de bibliotheek. Bij één afname is ook een keer het brandalarm afgegaan. Nadat er iemand was binnengekomen en het brandalarm was afgegaan, gingen de participanten rustig door. De participanten hebben hier dus weinig last van ondervonden.

Een aandachtspunt bij het afnemen van het interview is dat je als onderzoeker zeer routinematig te werk moet gaan. Hoewel ik een uitgebreide vragenlijst gebruikte als geheugensteun, heb ik bij een aantal participanten niet alles behandeld. Zo heb ik een aantal participanten niet gevraagd naar de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden' en de toelichting. Dit heeft ervoor gezorgd dat ik bij een aantal participanten over deze onderdelen van het instrument geen uitspraken kon doen. Wanneer dit onderzoek wordt herhaald, zou het handiger zijn als de onderzoeker per participant een checklist afgaat. Op deze manier kan de onderzoeker tegen het einde van het gesprek nakijken of hij alle onderdelen heeft besproken. Toen ik het onderzoek uitvoerde, merkte ik namelijk dat ik af en toe vergat of ik bepaalde onderdelen al wel of niet had besproken met de betreffende participant. Wanneer zo'n checklist ook daadwerkelijk afgevinkt wordt, weet de onderzoeker zeker dat alle onderdelen besproken zijn.

Wat weten we nog niet?

Na dit onderzoek uitgevoerd te hebben, lijkt het mij interessant om het onderzoek ook door een politicoloog uit te laten voeren. Ik denk namelijk dat een politicoloog tot andere inzichten kan komen wanneer hij het onderzoek afneemt. Een politicoloog zal immers andere vragen stellen in het interview dan iemand zoals ik, die vanuit communicatief oogpunt naar het instrument, kijkt. Om die reden lijkt het mij interessant en nuttig dat een politicoloog het instrument op dezelfde manier onderzoekt. Dit zal een goede aanvulling vormen op het onderzoek naar hoe stemgerechtigden stemadviesinstrumenten gebruiken.

Daarnaast is het relevant om te onderzoeken of het uitmaakt op welk moment het onderzoek wordt uitgevoerd. Zo kan het zijn dat men drie weken voor de verkiezingen nog totaal niet bezig is met zijn stemkeuze in vergelijking tot één dag voor de verkiezingen. Het is aannemelijk dat

dit ervoor kan zorgen dat de participanten het instrument op een andere manier gebruiken. Een dag voor de verkiezingen is het immers noodzakelijker dat het instrument je helpt een stem te formuleren dan drie weken voor de verkiezingen. Zo kan het zijn dat men drie weken voor de verkiezingen het instrument slechts gebruikt als oriëntatiemiddel. Om die reden is het interessant om het onderzoek op verschillende momenten voor de verkiezingen uit te voeren.

Daarbij is het van belang om onderzoek uit te voeren naar het effect van stemadviesinstrumenten op gebruikers. Nu steeds meer stemgerechtigden gebruik maken van deze hulpmiddelen, is het van belang dat het onderzoek naar de invloed van stemadviesinstrumenten op politieke participatie wordt uitgebreid.

Tot slot zou het interessant zijn om een experiment uit te voeren waarbij de aanbevelingen die ik in dit artikel heb gedaan worden getoetst. Door middel van twee versies kan vergeleken worden welke versie de doelstellingen van Kieskompas beter ondersteunt. Er zal dan een vergelijking gemaakt worden tussen de originele versie van Kieskompas en een versie waar mijn aanbevelingen op zijn toegepast.

Referenties

Artikelen uit kranten

Bakker, M. (14 augustus 2012). De Kieshulpen zijn weer online. *De Volkskrant*, p. 2.

Rosema, M. (18 augustus 2012). Dat advies is blind. *NRC Handelsblad*, p. 13.

Artikelen in vaktijdschriften

Fossen, T., Anderson, J., & Tiemeijer, W. (2012). Wijzer stemmen? StemWijzer, Kieskompas, en het voorgeprogrammeerde electoraat. In C. van 't Hof, J. Timmer, R. van Est (eds). *Voorgeprogrammeerd. Hoe internet ons leven leidt*. Boom Lemma, 163-188.

Graaf, J. de. (2010): The Irrestistible Rise of StemWijzer. In: Cedroni. Lorella/Garzia, Diego (eds.): *Voting Advice Applications in Europe. The State of the Art*. Naples: Scripta Web, pp. 35-46.

Marschall, S., & Schmidt, C. K. (2010): The Impact of Voting Indicators: The Case of the German Wahl-O-Mat. In: Cedroni. Lorella/Garzia, Diego (eds.): *Voting Advice Applications in Europe. The State of the Art*. Naples: Scripta Web, pp. 65-90.

Walgrave, S., van Aelst, P., Nuytemans, M. (2008). 'Do the Vote Test': The Electoral Effects of a Vote Advice Application at the 2004 Belgian Elections. *Acta Politica* 43: 50-70.

Walgrave, S., van Aelst, P., & Nuytemans, M. (2008b) Vote Advice Applications as new Campaign Players? The Electoral Effects of the „Do the Vote Test“ during the 2004 Regional Elections in Belgium. In: Farrell, David/Schmitt-Beck, Rüdiger (eds.): *Non Party Actors in Electoral Politics. The Role of Interest Groups and Independent Citizens in Contemporary Election Campaigns*. Baden-Baden: Nomos, pp. 237-258.

Boeken of andere op zichzelf staande werken

Cedroni, L., & Garzia, D., (2010). *Voting Advice Applications in Europe: The state of the art*. Napoli: ScriptaWeb.

Cooke, L. and Cuddihy, E. (2005). Using Eye Tracking to Test the Validity and Accuracy of Think-aloud Protocol, *Proceedings of the IEEE International Professional Communication Conference*, July, Limerick, Ireland.

Graaf, J. de, & Scheltens, J. (2011). *Stemwijzer is geen wetenschap*. Den Haag: ProDemos.

Hoeken, H., Hornikx, J., & Hustinx, L. (2009). *Overtuigende teksten: Onderzoek en ontwerp* (2e herz. dr.). Bussum: Coutinho.

Hoekstra, J., & Jobsen, P. (2010). *Website evaluatie StemWijzer*. Amsterdam: Motivaction.

Jong, M. de, & Schellens, P.J. (1995). *Met het oog op de lezer: Pretestmethoden voor schriftelijk*

voorlichtingsmateriaal. Amsterdam: Thesis Publishers.

Krouwel, A., Vitiello, T., & Wall, M. (2012). *The Practicalities Issuing Vote Advice: A New Methodology for Profiling and Matching*. Voting Advice Applications and the State of the Art: Theory, Practice and Comparative Insights.

Patton, M. Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods* (2nd ed.). Newbury Park, CA: Sage Publications, Inc.

Ruusuvirta, O., & Rosema, M. (2009). "Do online vote selectors influence electoral participation and the direction of the vote?". ECPR Conference, Potsdam, Germany.

Elektronische publicaties

Kieskompas.nl (2012). Disclaimer. Geraadpleegd 26 september 2012, via <http://www.kieskompas.nl/disclaimer/>

Kieskompas.nl (2012). FAQ. Geraadpleegd 26 september 2012, via <http://www.kieskompas.nl/faq/>

Kieskompas.nl (2012). Nieuws. Geraadpleegd 28 september 2012, via <http://home.kieskompas.nl/news/visueel/nl/content.html>

Landner, A. (2012). *Voting Advice Applications: Impact on Voting Decisions in the 2011 Swiss National Elections*. Geraadpleegd 21 september 2012, via http://www.psa.ac.uk/journals/pdf/5/2012/471_127.pdf

Stemwijzer.nl (2012). Nieuws. Geraadpleegd 29 augustus 2012, via <http://www.stemwijzer.nl/Nieuws2/Recordaantal-bezoekers-voor-StemWijzer>

Vrije Universiteit Amsterdam.nl (2009). Nieuws. Geraadpleegd 29 augustus 2012, via http://www.vu.nl/nl/Images/pb%2009.115%20Kieskompas%20Award_tcm9-107545.pdf

Bijlage I – Objectieve cues

1. Wat denk je nu?
2. Probeer hardop te denken
3. Probeer hardop te spreken
4. Kun je me vertellen wat je nu doet?
5. Kun je me vertellen wat je nu denkt?
6. Wat ben je nu aan het doen?
7. Vertel maar wat je doet
8. Vertel maar wat je denkt

Bijlage II - Vragenlijst

Stemadvies

1. Wat vind je van het stemadvies dat je hebt gekregen?
2. Had je verwacht dat je bij een andere partij zou uitkomen?
3. Prikkelde het stemadvies je om meer informatie op te zoeken/ verder op de site rond te kijken?
4. Heb je Kieskompas ingevuld zoals je het normaal ook zou hebben gedaan? Dus als ik er niet bij was? Wat had je anders gedaan?
5. Wat vind je van de tijd die je nodig had om Kieskompas in te vullen?
6. Vind je dit een leuke manier om erachter te komen wat je stemadvies is?

Stellingen:

7. Hoe vond je dat het invullen van de stellingen ging? Had je moeite bij bepaalde stellingen en waarom?
8. Wat had je nodig gehad om de stellingen beter in te kunnen vullen?

De vraag: 'Hoe geschikt vindt je onderstaande partijleiders als premier?'

9. Waarom heb je de vraag over de partijleiders overgeslagen?
10. Waarom heb je de vraag niet willen/ kunnen invullen?
11. (her)kende je alle partijleiders?
12. Vind je het nuttig dat Kieskompas deze vraag aan je stelt?

De vraag: 'In hoeverre denkt je dat onderstaande partijleiders mensen zoals jou begrijpen?'

13. Waarom heb je deze vraag overgeslagen?
14. Waarom heb je de vraag niet willen / kunnen invullen?
15. Vind je het nuttig dat Kieskompas deze vraag aan je stelt?

De vraag: 'Hoe waarschijnlijk is het dat je ooit op de volgende partijen zal stemmen?'

16. Waarom heb je de vraag over de partijen overgeslagen?
17. Waarom heb je de vraag niet willen/ kunnen invullen?
18. (her)kende je alle partijen?
19. Vind je het nuttig dat Kieskompas deze vraag aan je stelt?

Antwoordopties

20. Vind je het prettig dat je kunt aangeven in welke mate je ergens voor of tegen bent?
21. Vind je de hoeveelheid antwoordopties overzichtelijk?
22. Wat vind je van de manier waarop de antwoordopties zijn gepresenteerd?
23. Heb je de antwoordoptie geen mening gebruikt?
24. Wat is voor jou het verschil tussen 'geen mening' en 'neutraal'?

Resultatenschermb

25. Wat vond je van het resultatenschermb? Overzichtelijk/moeilijk etc.
26. Heb je gezien dat er een instructie naast het resultatenschermb stond?
27. Vind je het prettig dat je kunt aangeven welke thema's je belangrijker vindt dan anderen?
28. Vind je dat de opties die u gegeven worden overzichtelijk zijn weergegeven?
29. Waren de verschillende opties goed vindbaar?

Optie Politieke landschap

30. Heb je van deze optie gebruik gemaakt? Waarom wel/ niet?

Optie: Positie per stelling

31. Waarom heb je hier wel niet gebruik van gemaakt?
32. Vond je het moeilijk/makkelijk om af te lezen?
33. Wat zou het voor jou makkelijker maken?

Optie: Vergelijk partij met uw antwoorden

34. Waarom heb je hier wel/niet gebruik van gemaakt?
35. Zou je dit scherm op een andere manier willen zien? Zo ja hoe?
36. Bied de pagina je inhoudelijk informatie?
37. Zou je op deze pagina meer inhoudelijke informatie willen krijgen?

Politieke kennis

38. Was je voor vandaag op de hoogte van de thema's die in de huidige verkiezingscampagne worden besproken?
39. Ik vind het leuk om over kwesties na te denken, zelfs als ze me niet persoonlijk raken
40. Volg je de verkiezingscampagne? Hoe volg je de verkiezingscampagne?

Gedragsintentie

41. Wat is voor jou de belangrijkste reden om KiesKompas te gebruiken?
 - a. Meer inzicht in standpunten krijgen van politieke partijen.
 - b. Controleren of je het echt eens bent met de partij waar je op van plan bent te gaan stemmen.
 - c. Uitzoeken waarop je moet stemmen.
 - d. Leuke test om over na te denken en om over te praten met anderen.
42. Op welke partij ben je van plan te gaan stemmen op 12 september?
43. Was je voor het gebruik van Kieskompas ook al van plan om op die partij te gaan stemmen? Of heeft kieskompas je stem beïnvloed?
44. Wat is voor jou de belangrijkste reden om op deze partij te stemmen?
 - a. Ik ben het inhoudelijk met ze eens.
 - b. Uit gewoonte.
 - c. Om een coalitie mogelijk te maken.
 - d. Om ervoor te zorgen dat deze partij de grootste wordt.
 - e. Om de kwaliteiten van de lijsttrekker.
45. Is door het gebruik van Kieskompas je inzicht in de standpunten van politieke partijen vergroot?
46. Vind je dat je nu beter weet wat er op het moment in de politiek speelt?
47. Hoe vind jij dat het instrument verbeterd kan worden?

Bijlage III - Bureau Analyse

Hieronder zal ik de meest optimale manier beschrijven waarop Kieskompas doorlopen kan worden. Op deze manier wordt Kieskompas gebruikt zoals bedoeld door de makers van Kieskompas en zullen de gezette doelstellingen bereikt worden. Hieronder zal ik uiteenzetten hoe de makers van Kieskompas hun doelstellingen proberen te bereiken. Vervolgens zal ik aan de hand van een chronologisch stappenplan de mogelijke knelpunten in het instrument beschrijven.

Algemeen

De makers van Kieskompas willen stemgerechtigden motiveren om te gaan stemmen zodat politieke participatie wordt bevorderd. Om dit te bereiken moeten stemgerechtigden op onderbouwde redeneringen een stem kunnen formuleren en moeten zij meer begrip krijgen van politiek en hun eigen positionering in het politiek landschap. Om ervoor te zorgen dat stemgerechtigden het instrument zullen gebruiken, moet men het leuk vinden en moet het weinig moeite kosten om het te gebruiken.

Kieskompas is dus een instrument dat er spelenderwijs voor moet zorgen dat gebruikers meer interesse krijgen in politiek. Het moet gebruikers motiveren om zich meer te verdiepen in politiek en hierin te participeren. De makers van Kieskompas willen dat gebruikers gemotiveerd raken om uit te zoeken waarom zij een bepaald stemadvies hebben gekregen. Zodat zij op grond van onderbouwde redenen een stem kunnen formuleren. Het is dan ook de bedoeling dat zij na het zien van het politiek spectrum gemotiveerd zijn om hun antwoorden te vergelijken met die van politieke partijen. Dit kan bij de opties 'positie per stelling' en 'vergelijk partij met uw antwoorden'. De eigen positionering binnen het politieke spectrum kan herberekent worden aan de hand van de optie: 'politiek landschap'. Als extra motivatie voor verdere site exploratie hebben de makers van Kieskompas drie vragen toegevoegd aan het instrument die na de stellingen worden gepresenteerd. Deze vragen zijn niet van invloed op het stemadvies maar zorgen ervoor dat gebruikers een eigen referentiekader/verwachting creëren over het stemadvies. Wanneer het stemadvies erg afwijkt van de verwachtingen van de gebruiker kan dit een stimulans vormen voor verdere site exploratie. Op deze manier proberen zij de kennis van gebruikers over politiek en de eigen positionering in het politiek landschap te vergroten, gebruikers te motiveren om een stem te formuleren op basis van gegronde redenen en politieke participatie te bevorderen.

Hieronder zal ik aan de hand van een stappenplan aangeven wat er nodig is om het instrument Kieskompas goed te doorlopen. Ook zal ik de problemen die zich kunnen voordoen uiteenzetten en aangeven of zij de doelstellingen van Kieskompas al dan niet in gevaar brengen.

Stap 1 Home

Bij de homepage is het van belang dat gebruikers de startknop vinden en hierop klikken. Ik verwacht hier geen problemen omdat de startknop duidelijk is weergegeven.

Stap 2 Invullen van persoonsgegevens

Hier is het van belang dat de gegevens juist worden ingevoerd. Er wordt gevraagd naar het geslacht, de geboortedatum, de hoogst genoten opleiding en hoe zeker iemand weet op welke partij hij of zij gaat stemmen. Bij alle vragen worden er keuzemogelijkheden gegeven. Ik verwacht bij het invullen van geslacht, geboortedatum en hoe zeker iemand weet op welke partij hij of zij gaat stemmen geen problemen. Maar het is aannemelijk dat gebruikers niet goed weten wat er bedoeld wordt met hoogst genoten opleiding. Is dat de opleiding die je al hebt afgerond? Of waar je op het moment mee bezig bent? Daarnaast zijn de keuzemogelijkheden bij deze vraag misschien te lang. Men voert deze gegevens vaak haastig in en leest de antwoordopties vaak niet volledig. Het is mogelijk dat gebruikers de verkeerde antwoordopties kiezen omdat zij de antwoordopties niet volledig lezen.

Stap 3 Stellingen en antwoordopties

Begrijpelijkheid van stellingen

Bij de stellingen is het van belang dat gebruikers de stellingen begrijpen en voor de antwoordoptie kiezen die passend is bij hun mening. Het is aannemelijk dat gebruikers van Kieskompas die minder geïnteresseerd zijn in politiek niet genoeg weten van het issue dat besproken wordt om een mening te formuleren. Als gebruikers daadwerkelijk problemen ondervinden bij het beantwoorden van de stellingen, schaadt dit de gebruiksvriendelijkheid van het instrument. Het kan dus een negatieve invloed hebben op de doelstelling van Kieskompas om ervaren te worden als een leuk instrument dat weinig moeite kost.

Neutraal en geen mening

Een ander probleem dat kan ontstaan bij de antwoordopties heeft te maken met het gebruik van 'neutraal' en 'geen mening'. Het kan zijn dat gebruikers het moeilijk vinden om deze antwoordopties te definiëren. Waardoor het voor hen moeilijk wordt om tussen de twee opties te kiezen. Dit kan ervoor zorgen dat gebruikers het instrument niet meer leuk vinden en het voor hen te veel moeite kost. Een ander probleem dat zich kan voordoen, heeft te maken met de weergave van de optie 'geen mening'. De antwoordoptie is in vergelijking tot de andere antwoordopties in een onopvallende kleur weergegeven. Dit kan leiden tot ergernis ten opzichte van het instrument omdat het mogelijk is dat gebruikers halverwege het proces erachter kunnen komen dat de antwoordoptie

'geen mening' bestaat. Dit kan ervoor zorgen dat gebruikers Kieskompas niet meer ervaren als een leuk instrument dat weinig moeite kost.

(Helemaal) mee eens of oneens

De antwoordopties 'helemaal mee (on)eens' en 'mee (on)eens' kunnen verwarrend zijn voor gebruikers. Want wanneer ben je het ergens in sterke of minder sterke mate mee eens. Het zou kunnen dat gebruikers het lastig vinden om tussen deze antwoordopties te kiezen. Hierdoor kan de doelstelling van Kieskompas om ervaren te worden als een leuk instrument dat weinig moeite kost in gevaar gebracht worden. Maar ik verwacht dat dit eerder een positieve invloed heeft op de doelstellingen van Kieskompas. Het kan er namelijk voor zorgen dat gebruikers beter zullen nadenken over de stellingen waardoor ze meer bewust worden van de issues. Het zou ook kunnen dat gebruikers in het resultatenscherf op zoek gaan naar het effect van de antwoordopties op hun uitslag. Dit zou betekenen dat het een stimulans vormt voor site-exploratie. Site-exploratie is het verkennen van de verschillende mogelijkheden op een website. Wanneer de verschillende opties op het resultatenscherf gebruikt worden, vergroot dit de kans op beter begrip van politiek en de eigen positionering binnen het politiek landschap; het formuleren van een stem op onderbouwde redeneringen en politieke participatie. Wanneer blijkt dat mensen tegen dit gebruiksprobleem aanlopen, kan dit dus positieve gevolgen hebben voor site-exploratie. Het is niet erg dat dit gebruiksprobleem zich voordoet aangezien de doelstellingen van Kieskompas om ervaren te worden als leuk instrument dat weinig moeite kost minder van belang zijn dan de doelstellingen: het bevorderen van politieke participatie; het vergroten van het begrip van politiek en de eigen positionering; het formuleren van een stem op onderbouwde redeneringen.

Stap 4 Vragen 1-3

Deze vragen kunnen ingevuld worden maar mogen ook overgeslagen worden. Deze vragen zijn naar mijn idee in het instrument opgenomen omdat zij een referentiekader vormen voor de gebruiker. Deze vragen creëren een verwachting voor de gebruiker op het resultaat dat Kieskompas geeft. Wanneer deze verwachting niet overeenkomt met het stemadvies dat Kieskompas volgens de gebruiker geeft, kan dit leiden tot meer site-exploratie. Ik verwacht dat als Kieskompas volgens de gebruiker een onverwacht stemadvies geeft dat de gebruiker dan eerder geneigd is om te achterhalen hoe het stemadvies tot stand is gekomen en of het stemadvies wel klopt.

Gebruikers kunnen deze vragen overslaan omdat ze niet van invloed zijn op het stemadvies, maar uiteraard is het de bedoeling van de makers van Kieskompas dat hier wel gebruik van wordt gemaakt. Maar de formulering van vraag 2 en 3 kan er naar mijn idee voor zorgen dat de vragen worden overgeslagen. Vraag 2: 'In hoeverre denkt u dat onderstaande partijleiders mensen zoals u

begrijpen?’ heeft een dubbele betekenis en kan daarom als moeilijk worden ervaren. Het is mogelijk dat gebruikers het woord ‘begrijpen’ op twee manieren interpreteren. Zo kan het zijn dat de persoon denkt dat de partijleider hem wel begrijpt maar zijn mening niet deelt. Een andere opvatting is dat de persoon de mening van de partijleider direct koppelt aan of hij of zij hem begrijpt. Dit kan er voor zorgen dat gebruikers eerder geneigd zijn deze vraag over te slaan wanneer ze hebben gezien dat dit mogelijk is. Hetzelfde geldt voor vraag 3: ‘Hoe waarschijnlijk is het dat u ooit op de volgende partijen zal stemmen?’. Deze vraag is moeilijk te beantwoorden door de uiting ‘ooit’. Deze uiting suggereert een zeer grote tijdsperiode die het mensen kan bemoeilijken om de vraag te beantwoorden. Dit kan ertoe leiden dat gebruikers de vraag zullen overslaan.

Stap 5 Resultatenschermb

Wanneer men aankomt bij de uitslag is het voor het optimale gebruik van Kieskompas van belang dat gebruikers begrijpen dat zij zich op het resultatenschermb bevinden. Zij horen dan eerst de instructie te lezen, vervolgens dienen zij het politieke spectrum te bekijken en daarna moeten zij de verschillende opties op het resultatenschermb raadplegen. Het is van belang dat men de optie: ‘vergelijk partij met uw antwoorden’ gebruikt omdat men dan ook de toelichting kan lezen van de partij. Op deze manier kan men op basis van onderbouwde redeneringen een stem formuleren. Daarnaast is het van belang dat gebruikers de optie: ‘politiek landschap’ gebruiken. Op deze manier kunnen zij zien wat er gebeurt wanneer er een selectie van belangrijke thema’s gemaakt wordt. Hierdoor kan het begrip van de eigen positionering in het politiek landschap worden vergroot. De optie: ‘positie per stelling’ geeft de mogelijkheid om de eigen positie en de positie van meerdere partijen met elkaar te vergelijken. Dit is een handige optie wanneer men meerdere partijen tegelijkertijd wil vergelijken op basis van thema’s. Op deze manier kunnen gebruikers meer begrip krijgen van de eigen positionering ten opzichte van verschillende partijen. Tot slot kan men gebruik maken van de optie ‘overige functies’. Deze optie draagt niet bij aan de doelstellingen van Kieskompas maar geeft de gebruiker de mogelijkheid om zijn resultaat op te slaan, te wissen, het aan een vriend te vertellen of het uit te printen.

Instructie

Het is van belang dat men de instructie leest alvorens zij het politiek spectrum bekijken en de andere opties op het resultatenschermb raadplegen. Wat een probleem kan vormen, is dat het politiek spectrum meer de aandacht trekt dan de instructie. Het politiek spectrum is erg visueel in tegenstelling tot de instructie die uit tekst bestaat. Dit kan de volgorde van aandachtsverdeling verstoren. Omdat de instructie snel verdwijnt, kan het zijn dat men de instructie überhaupt niet ziet of dat het voor gebruikers niet mogelijk is om de instructie volledig te lezen.

Politiek spectrum

Wanneer gebruikers het politiek spectrum bekijken, is het van belang dat zij begrijpen dat de eigen positionering ten opzichte van de verschillende partijen wordt getoond. Daarnaast moeten zij begrijpen wat de termen van de assen betekenen. Wanneer dit niet het geval is, moet duidelijk zijn dat zij kunnen klikken op de termen (links, rechts, progressief en conservatief) die de assen aangeven. Daarnaast moeten gebruikers begrijpen dat het politiek spectrum de mogelijkheid biedt om naar de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden' te gaan. Om van deze optie gebruik te maken, moeten zij begrijpen dat zij in het label op de term 'vergelijk partij met uw antwoorden' moeten klikken.

Een probleem dat zich kan voordoen bij het politiek spectrum is dat men niet begrijpt wat er in het spectrum wordt weergegeven. Dit kan komen doordat men de instructie niet (volledig) kan lezen omdat deze erg snel verdwijnt. Daarnaast moet men begrijpen dat het politiek spectrum de mogelijkheid biedt tot verdere site-exploratie. Men moet dus begrijpen dat het politiek spectrum interactief is. Het kan zijn dat men dit niet begrijpt omdat zij de instructie niet (volledig) hebben kunnen lezen.

Optie 'Vergelijk partij met uw antwoorden'

De vindbaarheid van de optie: 'vergelijk partij met uw antwoorden' kan een probleem vormen. Hierboven is al besproken dat gebruikers moeten begrijpen dat het politiek spectrum de mogelijkheid biedt tot verdere site-exploratie. Deze kennis kan verworven worden door het lezen van de instructie of doordat men (per ongeluk) met de muis op de partijen gaat staan. Het is aannemelijk dat gebruikers deze optie niet kunnen vinden omdat zij niet op de partij zelf moeten klikken maar in een label dat bij de partij verschijnt. Daarnaast is het niet duidelijk dat de tekst 'vergelijk partij met uw antwoorden' fungeert als hyperlink naar deze optie. Hoewel de term goed gekozen is, ziet het er niet uit als een hyperlink. De term is namelijk niet onderstreept. Het is dus mogelijk dat de optie 'vergelijk partij met uw antwoorden' niet goed vindbaar is voor gebruikers.

Wanneer gebruikers zich op deze webpagina bevinden, is het van belang dat zij begrijpen dat zij per stelling hun eigen antwoorden met de gekozen partij kunnen vergelijken. Wanneer zij inhoudelijk meer willen weten van het standpunt van de gekozen partij moeten zij klikken op 'Verkiezingsprogramma 2012' dat onder elke stelling is weergegeven. Wat een probleem zou kunnen vormen is dat men de toelichtingen niet kan vinden. De term 'verkiezingsprogramma 2012' geeft denk ik niet de associatie van een toelichting. Daarnaast kan het zijn dat men de term niet opmerkt doordat het onopvallend is weergegeven in vergelijking tot de andere informatie op de webpagina.

Optie 'Politiek landschap'

Men kan het politiek landschap gebruiken om te zien wat voor invloed het uitschakelen van bepaalde thema's heeft op de eigen positionering binnen het politiek landschap. Wanneer men bepaalde thema's heeft uitgeschakeld is het van belang dat zij de knop 'herbereken uw positie' vinden zodat het politiek spectrum zich aanpast. Ik verwacht bij het selecteren van de thema's weinig problemen. De optie is duidelijk weergegeven doordat het naast het politiek spectrum staat en al uitgevouwen is. Daarbij is duidelijk aangegeven wat je met de optie kan doen en is de knop 'herbereken uw positie' goed zichtbaar. Er zou eventueel verwarring kunnen ontstaan doordat de thema's al aangevinkt zijn. Gebruikers kunnen dus eigenlijk alleen thema's uitschakelen. Overigens verwacht ik hier geen grote problemen.

Optie 'Positie per stelling'

De optie 'positie per stelling' kan gebruikt worden om per thema en stelling het antwoord van de gebruiker te vergelijken met politieke partijen. Van belang is dat gebruikers de optie vinden en dat zij begrijpen dat zij per thema stellingen kunnen vergelijken met partijen. Een knelpunt dat zich hier kan vormen is dat gebruikers de optie niet kunnen vinden. In het resultatscherm wordt deze optie onder de optie 'politiek landschap' weergegeven. Maar de kop is niet donkerblauw van kleur zoals de optie 'politiek landschap' maar lichtgrijs. Dit is een onopvallende kleur wat kan suggereren dat de kop niet actief of onbruikbaar is. Het is dus goed mogelijk dat er geen gebruik gemaakt wordt van deze optie doordat men de optie niet opmerkt.

Optie 'Overige functies'

De optie 'overige functies' is niet noodzakelijk voor de doelstellingen van Kieskompas maar het zijn eventueel handige opties voor gebruikers. Het zou kunnen dat deze optie niet wordt gebruikt omdat deze slecht vindbaar is of de suggestie wekt dat de optie niet actief is. Dit komt net als bij 'positie per stelling' door het kleurgebruik waarmee de optie is weergegeven.

Bijlage IV – Kwantificering van taken

Tabel 1: Weergave van persoonsgegevens per participant

Pcp	Geslacht	Leeftijd	Opleidings niveau	Studierichting	Partijvoorkeur
1	Man	21	WO	Natuurwetenschap	VVD
2	Man	21	WO	Biomedische wetenschappen	D66/VVD
3	Man	23	WO	Rechten	D66
4	Vrouw	22	WO	Nederlandse taal en cultuurstudies	D66
5	Man	19	WO	Economie	VVD/D66
6	Man	23	WO	Farmacie	CDA/D66
7	Man	23	WO	Communicatie- en informatiewetenschap	VVD
8	Vrouw	20	HBO	Farmakunde	PVDA
9	Man	22	WO	Economie en bedrijfseconomie	VVD/D66
10	Vrouw	21	WO	Geneeskunde	GL/D66
11	Man	19	WO	Natuur en sterrenkunde	D66
12	Man	22	HBO	Management economie en recht	D66/VVD
13	Man	26	WO	Technische bedrijfskunde	VVD
14	Vrouw	23	WO	Geneeskunde	D66/VVD
15	Vrouw	21	WO	Liberal arts & sciences	PVDA/D66
16	Vrouw	20	WO	Algemene sociale wetenschappen	VVD/D66
17	Man	21	WO	Geneeskunde	D66/VVD
18	Vrouw	20	WO	Biomedische wetenschappen	CDA/VVD
19	Vrouw	21	WO	Sociale geografie en planologie	GL/SP
20	Vrouw	30	WO	Omgangskunde	VVD
21	Vrouw	26	WO	Taalwetenschap	SP
22	Man	27	HBO	Landschapsonwerper	SP

Tabel 2: Weergave van observaties per participant bij de taak instructie

Participant	Instructie gezien	Instructie verdween te voordat de participant klaar was met lezen	Instructie niet gezien
1	-	-	Ja
2	Ja	Ja	-
3	Ja	Ja	-
4	Ja	Ja	-
5	Ja	Ja	-
6	Ja	Ja	-
7	-	-	Ja
8	-	-	Ja
9	Ja	Ja	-
10	Ja	Ja	-
11	Ja	Ja	-
12	Ja	Ja	-
13	Ja	Ja	-
14	Ja	Ja	-
15	Ja	Ja	-
16	Ja	Ja	-
17	-	-	Ja
18	Ja	Ja	-
19	Ja	Ja	-
20	Ja	Ja	-
21	Ja	Ja	-
22	Ja	Ja	-

Tabel 3: Weergave van de waardering van het instrument en de waardering van de tijdsduur per participant

Participant	Instrument	Tijdsduur
1	Positief	Positief
2	Positief	Positief
3	Neutraal. De persoon geeft verbeteringen aan.	Positief
4	Positief	Negatief
5	Neutraal. De persoon geeft verbeteringen aan.	Positief
6	Neutraal. De persoon vindt het een noodzakelijke en snelle manier.	Positief
7	Positief	Positief
8	Positief	Positief
9	Positief	Positief
10	Positief	Positief
11	“Neutraal, het is een serieuze aangelegenheid”.	Positief
12	Neutraal. “Handig hulpmiddel”	Positief
13	Positief	Positief
14	Neutraal: “Stellingen waren erg zwart/wit”.	Positief
15	Positief	Positief
16	Positief	Positief
17	Positief	Positief
18	Positief	Positief
19	Positief	Positief
20	Positief	Positief
21	Positief	Positief
22	Positief	Positief

Tabel 4: Weergave van observaties per participant na het zien van de instructie

Participant	Na de instructie ziet de participant:
1	Zag instructie niet
2	Politiek landschap
3	Politiek landschap
4	Politiek spectrum
5	Politiek landschap
6	Politiek spectrum
7	Zag instructie niet
8	Zag instructie niet
9	Politiek spectrum
10	Haalt instructie terug
11	Politiek spectrum
12	Politiek landschap
13	Politiek spectrum
14	Politiek landschap
15	Politiek spectrum
16	Politiek spectrum
17	Zag instructie niet
18	Politiek spectrum
19	Politiek spectrum
20	Politiek spectrum
21	Politiek spectrum
22	Politiek spectrum

Tabel 5: Weergave van observaties bij het politiek spectrum

Participant	Begreep het spectrum	Zag snel de rode stip	Vindt eigen positie lastig te bepalen?	Vond het overzichtelijk?	Waardering
1	Ja	Direct	Nee	Ja	Positief
2	Ja	Duurde even	Nee	Ja	Positief
3	Ja	Direct	Ja	Nee	Negatief
4	Ja	Direct	Ja	Nee	Positief
5	Ja	Direct	Nee	Ja	Positief
6	Nee	Niet gevonden	Niet gevonden	Nee	Negatief
7	Ja	Duurde even	Nee	Ja	Positief
8	Ja	Direct	Nee	Ja	Positief
9	Ja	Direct	Ja	Nee	Negatief
10	Ja	Direct	Nee	Ja	Positief
11	Ja	Direct	Nee	Ja	Positief
12	Ja	Direct	Ja	Nee	Negatief
13	Ja	Direct	Nee	Ja	Positief
14	Ja	Duurt erg lang	Ja	Nee	Negatief
15	Ja	Direct	Nee	Ja	Positief
16	Ja	Direct	Ja	Ja	Positief
17	Ja	Duurde even	Nee	Ja	Positief
18	Ja	Duurt erg lang	Nee	Ja	Positief
19	Ja	Direct	Nee	Ja	Positief
20	Ja	Duurde even	Nee	Ja	Positief
21	Ja	Direct	Nee	Ja	Positief
22	Ja	Direct	Nee	Ja	Positief

Tabel 6: Weergave van de reacties op het stemadvies en het doel dat de gebruikers hadden na het zien van het stemadvies

Participant	Stemadvies	Doel van de gebruiker
1	Onverwacht	Hij wilde zijn stemadvies weten hij heeft alleen gebruik gemaakt van het politiek landschap. Deze optie heeft hij gebruikt voordat hij aandacht had besteed aan het politiek spectrum.
2	Verwacht	Hij wilde het stemadvies weten. Hij heeft positie per stelling en politiek landschap gebruikt omdat hij het stemadvies aan het zoeken was.
3	Vond eigen positie lastig te bepalen	Hij wilde zijn stemadvies weten. Hij heeft van geen enkele optie gebruik gemaakt.
4	Verwacht	Ze was op zoek naar haar stemadvies. Ze heeft geen opties gebruikt.
5	Verwacht	Nadat hij zijn stemadvies had gevonden, had hij interesse om de stellingen na te kijken. Hij gebruikte vergelijk partij met uw antwoorden hiervoor. Hij heeft het politiek landschap ook gebruikt maar dit was voordat hij aandacht had besteed aan het politiek spectrum.
6	Stemadvies niet gevonden	Hij was op zoek naar zijn stemadvies. In zijn zoektocht heeft hij alle opties gevonden.
7	Verwacht	Hij wilde het stemadvies weten toen hij dit had gekregen was hij tevreden. Hij heeft geen opties gebruikt.
8	Onverwacht	Nadat zij haar stemadvies had gevonden, was ze op zoek naar positie per partij.
9	Verwacht	Hij wilde eerst zijn stemadvies vinden. Daarna wilde hij VVD en D66 vergelijken omdat hij tussen deze partijen twijfelde. Hij gebruikt vergelijk partij met uw antwoorden, positie per stelling en politiek landschap.
10	Verwacht	Nadat ze haar stemadvies had gevonden, wilde ze PvdA en D66 vergelijken. Zij heeft alleen gebruik gemaakt van de optie vergelijk partij met uw antwoorden.
11	Verwacht	Hij was eerst op zoek naar zijn stemadvies. Hij had zijn positionering verwacht maar had niet gedacht dat PvdA zo dichtbij zou staan. Hij heeft het politiek landschap gebruikt om te kijken of hij daardoor verder van de PvdA af zou gaan staan.
12	Verwacht	Hij wilde zijn stemadvies weten. Hij heeft alleen het politiek landschap gebruikt omdat het open stond anders had hij het niet gebruikt.
13	Verwacht	Hij heeft gekeken bij vergelijk VVD met uw antwoorden. De persoon was waarschijnlijk al geneigd hierop te gaan stemmen.
14	Onverwacht	Zij wilde haar stemadvies in eerste instantie weten. Zij had zichzelf rechtser geschat. Ze zag in eerste instantie haar positie niet. In haar zoektocht heeft ze positie per stelling en politiek landschap gebruikt. Daarna begreep ze haar positie deze vond ze onverwacht maar ze heeft daarna geen aandacht meer besteed aan de opties.
15	Verwacht	De participant wilde alleen haar stemadvies weten. De participant was niet gemotiveerd om de opties te gebruiken. Ze heeft geen enkele optie gebruikt.
16	Vond eigen positie lastig te bepalen.	Ze wilde eerst haar stemadvies weten daarna is ze op zoek gegaan naar inhoudelijk informatie over de standpunten van de partijen.
17	Onverwacht	Hij ging eerst op zoek naar zijn stemadvies. Daarna wilde hij zijn positie

		wijzigen. Hij gebruikte alleen het politiek landschap. En heeft even teruggekeken bij de stellingen.
18	Onverwacht	Zij wilde haar stemadvies en was verder nergens in geïnteresseerd. Ze heeft geen opties gebruikt.
19	Verwacht	Zij wilde in eerste instantie haar stemadvies weten. Daarna was ze op zoek naar inhoudelijke informatie over de partijstandpunten. Ze heeft alle opties gezien maar alleen positie per stelling, politiek landschap en vergelijk partij met uw antwoorden gebruikt.
20	Verwacht	Ze wilde haar stemadvies weten. Ze heeft politiek landschap en positie per stelling puur uit nieuwsgierigheid gebruikt.
21	Onverwacht	Ze wilde in eerste instantie haar stemadvies weten. Daarna wilde ze inhoudelijk meer informatie. Ze heeft het politiek landschap en vergelijk partij met uw antwoorden gebruikt.
22	Verwacht	Hij wilde zijn stemadvies weten. Hij heeft positie per stelling, politiek landschap en overige functies bekeken omdat hij niet wist of dit het einde van het instrument was.

Tabel 7: Weergave van observaties bij de verschillende opties in het resultaatenscherf

Pcp	Politiek landschap Gezien/ gebruikt (Aanvullende info)	Positie per stelling Gezien/ gebruikt (Aanvullende info)	Overige functies Gezien/ gebruikt (Aanvullende info)	Vergelijk partij met uw antwoorden Gezien/ gebruikt (Aanvullende info)
1	Ja / Ja (prettig, maar liever vóór het advies)	Ja / Ja (interesse)	Ja / Nee	Ja / Nee - Hij dacht dat het dan te langdradig werd daarom niet gebruikt - Over optie + toelichting is niet gesproken in het interview
2	Ja / Ja (Prettig, Gebruik moeilijk)	Ja / Nee (Hij vond dat er geen slechte stellingen tussen zaten)	Ja / Nee	Nee/ Nee - Over optie zelf niet gesproken in het interview
3	Ja / Nee (alle thema's belangrijk)	Ja / Nee (Geen behoefte aan)	Ja / Nee	Ja/ Nee - Duidelijk, stellingen hadden wel groter gemogen - Er is niet over de toelichting is niet gesproken
4	Ja / Nee (geen interesse)	Ja / Nee (Zegt hier niets over)	Ja / Nee	Ja / Nee - In het interview zei ze dat ze inhoudelijk niet het verschil wist tussen de partijen - Over optie + toelichting is niet gesproken in het interview
5	Ja / Ja (sprong in het oog, prettig)	Ja / Nee (Zegt hier niets over)	Ja / Nee	Ja / Ja - Over optie + toelichting niet gesproken in het interview
6	Ja / Ja (Was op zoek naar stemadvies, prettig)	Ja / Ja Was op zoek naar stemadvies.	Ja / Nee	Ja / Ja - Toelichting niet gevonden, in het interview gaf hij aan dat hij zo iets wel graag wilde zien
7	Ja / Nee (alle thema's)	Ja / Nee (Geen behoefte)	Ja / Nee	Ja / Nee - Het motiveerde

	belangrijk)	aan)		<p>hem niet om het te bekijken</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hij vindt het jammer dat hij het niet heeft gezien - Had een toelichting willen hebben, kon deze zelf niet vinden - Dit had anders weergegeven moeten worden
8	Ja / Nee (alle thema's belangrijk)	Ja / Ja Begrijpt de optie eerst niet omdat ze links het resultaat niet ziet veranderen	Ja / Nee	<p>Nee / Nee</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toen ik haar de optie liet zien vond ze deze erg interessant, ze heeft de optie toen gebruikt - Niet gesproken over de toelichting in het interview)
9	Ja / Ja (Prettig)	Ja / Ja (Zegt hier niets over)	Ja / Nee	<p>Ja / Ja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toelichting zelf niet gevonden maar hij was hier niet naar op zoek, was te veel informatie geweest zegt hij
10	Ja / Nee (alle thema's belangrijk)	Ja / Nee (Eerst niet maar ze klikte er per ongeluk op)	Ja / Nee	<p>Ja / Ja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prettig, maar scrollen vervelend - ze was op zoek naar toelichting maar zelf niet gevonden
11	Ja / Ja prettig	Ja / Nee (Zegt hier niets over)	Ja / Nee	<p>Nee / Nee</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jammer dat hij het niet gezien heeft - Hij had zelf geen behoefte aan een toelichting maar kon deze zelf wel vinden
12	Ja / Ja (Sprong in het oog, anders niet gebruikt)	Ja / Nee (Geen behoefte aan)	Ja / Nee	<p>Ja / Nee</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hij vindt de optie nuttig maar hij vond het zelf niet nodig om het te bekijken - ziet de term verkiezingsprogram

				<p>ma maar heeft niet het idee dat het een toelichting is.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hij vindt een toelichting wel heel handig
13	Ja / Nee (geen interesse)	Ja / Nee (Geen behoefte aan)	Ja / Nee	<p>Ja / Ja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niet overzichtelijk door scrollen - Zelf miste hij geen toelichting maar had hem anders ook niet gevonden - Dit had anders weergegeven moeten worden
14	Ja / Nee (weet niet wat thema's inhouden)	Ja / Ja (Ze was op zoek naar stemadvies)	Ja / Nee	<p>Nee / Nee</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ze vindt de optie handig, - Niet over toelichting gesproken in het interview
15	Ja / Nee (geen interesse)	Ja / Nee (Geen behoefte aan)	Ja / Nee	<p>Nee / Nee</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erg jammer dat ze de optie niet heeft gezien - Toelichting had ze niet nodig gehad maar deze kon ze wel vinden
16	Ja / Ja (Sprong in het oog anders niet gebruikt)	Ja / Ja (op zoek naar inhoudelijk informatie over standpunten)	Ja / Nee	<p>Ja / Ja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vond pagina prettig - Was erg op zoek naar toelichting maar niet gevonden - Dit had anders weergegeven moeten worden
17	Ja / Ja (Dacht dat het moest)	Ja / Nee (Hij dacht dat hij het niet kon aanklikken dit kwam door het kleurgebruik)	Ja / Nee	<p>Nee / Nee</p> <ul style="list-style-type: none"> - Had graag de optie willen zien, vind het erg handig - Hij had graag de toelichting willen zien deze zelf niet gevonden - Het had anders weergegeven moeten worden
18	Ja / Nee	Ja / Nee	Ja / Nee	Nee / Nee

	(alle thema's belangrijk)	(begrijpt de optie niet)		<ul style="list-style-type: none"> - Zij had graag de optie willen zien - Toelichting zelf niet nodig gehad maar had dit anders ook niet gevonden - Dit had anders weergegeven moeten worden
19	Ja / Ja (Dacht dat het moest)	Ja / Ja	Ja / Nee	Ja / Ja <ul style="list-style-type: none"> - Onoverzichtelijk door het scrollen maar heel handig - Zocht toelichting niet gevonden - Ze zei over de toelichting dat deze moeilijke woorden bevatte
20	Ja / Ja (Prettig)	Ja / Ja (Ze geeft aan dat ze de optie eerst niet had gezien door het kleurgebruik)	Ja / Nee	Ja / Nee <ul style="list-style-type: none"> - Ze heeft het zelf niet gebruikt omdat ze wist welke antwoorden ze had gegeven - Ze vindt het jammer dat ze hem niet zelf heeft bekeken, waardevolle functie - Toelichting zelf niet gevonden - Dit had anders weergegeven moeten worden
21	Ja / Ja (Prettig)	Ja / Nee (Zegt hier niets over)	Ja / Nee	Ja / Ja <ul style="list-style-type: none"> - Duidelijk overzichtelijk en nuttig - Zelf toelichting niet gevonden - Dit had beter weergegeven moeten worden
22	Ja / Nee (alle thema's belangrijk)	Ja / Ja (uitwerking kan beter zegt hij, het rechtervlak trekt veel meer aandacht dan het linkervlak)	Ja / Nee	Ja / Nee <ul style="list-style-type: none"> - Hij wilde op de partij klikken maar dit lukt niet hij zag niet dat je in het blauwe balkje moest klikken

				<ul style="list-style-type: none">- Hij is enthousiast over de optie- Zelf had hij toelichting niet gevonden- Dit had anders weergegeven moeten worden
--	--	--	--	--

Tabel 8: Weergave van de antwoorden op de vraag: “is door het gebruik van Kieskompas je inzicht in de standpunten van politieke partijen vergroot?”

Participant	Inzicht vergroot	Aanvullende informatie
1	Neutraal	In het interview niet over gesproken.
2	Nee	“Weet niet hoe andere partijen erover denken, had ik op deze site wel achter kunnen komen”.
3	Nee	“Optie per stelling niet doorgekeken”.
4	Ja	“Ja”
5	Neutraal	“Wist het over het algemeen al wel”.
6	Nee	“Zijn inzicht in de standpunten van politieke partijen is niet vergroot omdat hij die optie niet heeft gevonden zegt hij”.
7	Ja	“Bevestigt niet vergroot”.
8	Ja	“Ja”
9	Nee	“Niet echt”.
10	Ja	“Ja”
11	Nee	“Niet voordat je me liet zien dat ik per partij de antwoorden kon vergelijken”.
12	Nee	“Niet echt maar als je op de partij klikt, zou het wel kunnen”.
13	Nee	“Als ik de toelichting had gezien dan wel”.
14	Nee	“Ze geeft aan dat haar inzicht in de standpunten van de politieke partijen niet is vergroot omdat ze tijdens het gebruik van kieskompas nog niet de optie vergelijk partij met uw antwoorden had gevonden”.
15	Ja	“Ja”
16	Neutraal	Geen antwoord gekregen
17	Nee	“Nee, want heb niet verder gezocht, kon dat niet vinden”.
18	Nee	“Heb de toelichting niet gezien”.
19	Nee	“had toelichting niet gezien, had niet zo veel moeite moeten kosten”.
20	Nee	“Wist het al”.
21	Nee	“Had zelf niet direct de standpunten gevonden”.
22	Ja	“Ja”

Tabel 9: Weergave van de antwoorden op de vraag: “motiveert Kieskompas je om je meer te verdiepen in politiek?”

Participant	Gemotiveerd	Aanvullende informatie
1	Ja	“Ik ga nu meer naar Groen links kijken”.
2	Nee	“Nee, weet nu wat ik wil gaan stemmen”.
3	Nee	“Heb daar geen motivatie voor”.
4	Nee	“ Nee, ik weet nu gewoon wat ik wil stemmen”.
5	Ja	“Nee”.
6	Ja	“Ben geconfronteerd met dat ik dingen niet weet”.
7	Nee	“Nee”.
8	Ja	“Wil meer over de partijpunten weten”.
9	Ja	“Ben er op geattendeerd dat ik niet alles weet”.
10	Ja	“Als ik meer tijd had gehad, wilde ik meer partijen bekijken”.
11	Nee	“Was al verdiept”.
12	Nee	“Wordt niet veel duidelijker”
13	Ja	“Ja, ik weet door Kieskompas dat ik me nog wat meer moet inlezen”
14	Ja	Ze weet door Kieskompas dat ze erg weinig van politiek afweet.
15	Ja	“Deed ik al maar stimuleert wel”.
16	Nee	“Nee”.
17	Ja	“Weet er blijkbaar niet genoeg van af”.
18	Ja	“Misschien wel”.
19	Ja	“Want dit jaar wil ik gaan stemmen”.
20	Nee	“Was ik al”.
21	Ja	“Nu twijfel ik namelijk nog”.
22	Nee	“Idee is bevestigd”.

Tabel 10: Weergave van de antwoorden op de vraag: “heb je Kieskompas ingevuld zoals je dat normaal ook zou doen”

Participant	Antwoord
1	“Zou het thuis ook zo hebben gedaan”.
2	“Nee”
3	“Nee”
4	“Nee, misschien duurde het nu langer maar verder niet anders”.
5	“Nee”
6	“Nee”
7	“Nee, heb het ingevuld zoals ik dat normaal ook zou doen”.
8	“Gewoon normaal”
9	“Nee, niet anders”.
10	“Nee”
11	“Nee”
12	“Heb alle stellingen ingevuld zoals ik dat thuis ook zou doen”.
13	“Nee”
14	“Nee, alleen moest ik nu hard op werken”.
15	“Nee”
16	“Nee”
17	“Nee, misschien duurde het nu iets langer... maar is niet storend”.
18	“Nee”
19	“Nee”
20	“Nee”
21	“Nee”
22	“Nee”

Tabel 11: Weergave van persoonsvariabelen

Pcp	Geslacht	Politieke kennis	Moeite bij het beantwoorden van de stellingen	Motivatie om zich meer te verdiepen in politiek
1	Man	Goed	Nee	"Ja, ik ga nu meer naar Groen links kijken". Hij had een onverwacht stemadvies geïnterpreteerd.
2	Man	Voldoende	Nee	"Nee, weet nu wat ik wil gaan stemmen".
3	Man	Goed	Nee	"Nee, ik heb daar geen motivatie voor".
4	Vrouw	Slecht	Zij wilde graag aanvullende objectieve informatie bij de stellingen.	"Nee, ik weet nu gewoon wat ik wil stemmen".
5	Man	Goed	Hij wilde graag aanvullende objectieve informatie bij de stellingen.	"Nee".
6	Man	Slecht	Nee	"Ja, ik ben geconfronteerd met dat ik dingen niet weet".
7	Man	Goed	Nee	"Nee".
8	Vrouw	Slecht	Nee	"Ja ik wil meer over de partijpunten weten".
9	Man	Voldoende	Hij vond de stellingen erg algemeen dit bemoeilijkte het beantwoorden.	"Ja ik ben er op geattendeerd dat ik niet alles weet".
10	Vrouw	Voldoende	Zij wilde graag aanvullende objectieve informatie bij de stellingen.	"Ja, als ik meer tijd had gehad, wilde ik meer partijen bekijken".
11	Man	Goed	Hij wilde graag aanvullende objectieve informatie bij de stellingen.	"Nee, ik was al verdiept".
12	Man	Voldoende	Nee	"Nee, het wordt niet veel duidelijker"
13	Man	Voldoende	Nee	"Ja, ik weet door Kieskompas dat ik me nog wat meer moet inlezen"
14	Vrouw	Slecht	Zij vond de stellingen erg algemeen dit bemoeilijkte het beantwoorden.	"Ja, ik weet door Kieskompas dat ik erg weinig van politiek afweet".
15	Vrouw	Voldoende	Nee	"Ja, het stimuleert wel".
16	Vrouw	Goed	Nee	"Nee".
17	Man	Matig	Nee	"Ja, ik weet er blijkbaar niet genoeg van af".
18	Vrouw	Matig	Nee	"Ja, misschien wel".
19	Vrouw	Matig	Nee	"Ja, want dit jaar wil ik gaan stemmen".
20	Vrouw	Uitstekend	Zij vond een aantal stellingen te algemeen dit bemoeilijkte het beantwoorden. Ze had graag een situatieschets bij de stelling gehad.	"Nee, was ik al".

21	Vrouw	Matig	Nee	“Ja, nu twijfel ik namelijk nog”.
22	Man	Voldoende	Hij had graag een situatieschets willen geven bij zijn antwoord.	“Nee, mijn idee is bevestigd”.

Bijlage V - Observaties per taak

Taak home:

Participant 1: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Maar begrijpt blijkbaar niet de vraag wat is u hoogst genoten opleiding. De persoon vult namelijk het opleidingsniveau in van de opleiding waar hij momenteel mee bezig is.

Participant 2: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Maar begrijpt blijkbaar niet de vraag wat is u hoogst genoten opleiding. De persoon vult namelijk het opleidingsniveau in van de opleiding waar hij momenteel mee bezig is.

Participant 3: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Daarbij vult de persoon de vraag over hoogst genoten opleiding juist in.

Participant 4: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Daarbij vult de persoon de vraag over hoogst genoten opleiding juist in.

Participant 5: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Maar begrijpt blijkbaar niet de vraag wat is u hoogst genoten opleiding. De persoon vult namelijk het opleidingsniveau in van de opleiding waar hij momenteel mee bezig is.

Participant 6: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Maar begrijpt blijkbaar niet de vraag wat is u hoogst genoten opleiding. De persoon vult namelijk het opleidingsniveau in van de opleiding waar hij momenteel mee bezig is.

Participant 7: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Maar begrijpt blijkbaar niet de vraag wat is u hoogst genoten opleiding. De persoon vult namelijk het opleidingsniveau in van de opleiding waar hij momenteel mee bezig is.

Participant 8: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Maar begrijpt blijkbaar niet de vraag wat is u hoogst genoten opleiding. De persoon vult namelijk het opleidingsniveau in van de opleiding waar hij momenteel mee bezig is.

Participant 9: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Maar begrijpt blijkbaar niet de vraag wat is u hoogst genoten opleiding. De persoon vult namelijk het opleidingsniveau in van de opleiding waar hij momenteel mee bezig is.

Participant 10: geeft aan dat ze de vraag over hoogst genoten opleiding moeilijk vindt. Kiest vervolgens voor de optie WO Doctoraal of Master terwijl ze bezig is met haar bachelor WO. De persoon kiest waarschijnlijk voor deze optie omdat ze hier direct WO zag staan.

Participant 11: geeft aan dat hij de vraag over hoogst genoten opleiding lastig vindt. Hij vraagt zich af of het de opleiding is waar je mee bezig bent of die je al hebt afgerond. Hij kiest voor de optie HBO/WO bachelor of kandidaats na interventie van de observeerder.

Participant 12: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Daarbij vult de persoon de vraag over hoogst genoten opleiding juist in.

Participant 13: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Daarbij vult de persoon de vraag over hoogst genoten opleiding juist in.

Participant 14: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Maar begrijpt blijkbaar niet de vraag wat is u hoogst genoten opleiding. De persoon vult namelijk het opleidingsniveau in van de opleiding waar hij momenteel mee bezig is.

Participant 15: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Kiest vervolgens voor de optie WO Doctoraal of Master terwijl ze bezig is met haar bachelor WO. De persoon kiest waarschijnlijk voor deze optie omdat ze hier direct WO zag staan.

Participant 16: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Maar begrijpt blijkbaar niet de vraag wat is u hoogst genoten opleiding. De persoon vult namelijk het opleidingsniveau in van de opleiding waar hij momenteel mee bezig is.

Participant 17: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Maar begrijpt blijkbaar niet de vraag wat is u hoogst genoten opleiding. De persoon vult namelijk het opleidingsniveau in van de opleiding waar hij momenteel mee bezig is.

Participant 18: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Kiest vervolgens voor de optie WO Doctoraal of Master terwijl ze bezig is met haar bachelor WO. De persoon kiest waarschijnlijk voor deze optie omdat ze hier direct WO zag staan.

Participant 19: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Daarbij vult de persoon de vraag over hoogst genoten opleiding juist in.

Participant 20: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Kiest vervolgens voor de optie WO Doctoraal of Master terwijl ze hier nog mee bezig is. De persoon kiest waarschijnlijk voor deze optie omdat ze hier direct WO zag staan.

Participant 21: ervaart een kleine moeite omdat ze niet direct Master ziet staan. Kiest vervolgens voor WO Doctoraal of Master. Maar ze is nog bezig met haar Master. Ze heeft de vraag dus onjuist ingevuld.

Participant 22: ervaart geen problemen bij het invullen van de vragen. Maar begrijpt blijkbaar niet de vraag wat is u hoogst genoten opleiding. De persoon vult namelijk het opleidingsniveau in van de opleiding waar hij momenteel mee bezig is.

Taak stellingen:

Participant 1: heeft 0x gebruik gemaakt van 'geen mening' en 5x van neutraal. Hij geeft aan dat hij de knop 'geen mening' wel gezien heeft maar deze niet heeft gebruikt. De participant zei: "Ik had hem achteraf wel willen gebruiken". Hij refereert hier naar de 'geen mening' knop. "Dat was misschien beter geweest voor de uitkomst" zegt hij. Hij koos neutraal wanneer hij niet genoeg van het onderwerp afwist om er echt een mening over te formuleren. Participant 1 heeft 8x gebruik gemaakt van de sterkere antwoordoptie, hiermee bedoel ik de antwoordoptie waar helemaal aan is toegevoegd. De participant heeft 17x gebruik gemaakt van de minder sterke antwoordoptie. Hij zegt hierover in het interview dat hij af en toe twijfelde tussen mee eens en helemaal mee eens. "Ik vind altijd het helemaal mee eens, het uiterste, zo extreem... had ik af en toe moeite mee maar niet heel storend ofso... voor de betrouwbaarheid heb ik liever wel 5 opties in plaats van 3" zegt hij. "Er waren misschien wel stellingen waarbij je misschien een knopje meer informatie had kunnen drukken, dat was misschien wel makkelijk geweest" voegt de participant hier aan toe. "Ik weet niet hoe hoog de WW is of wanneer je daarvoor in aanmerking komt als dat er bij had gestaan had ik de stelling misschien beter kunnen beantwoorden" zegt hij.

Participant 2: gaat erg snel door de stellingen heen en heeft weinig moeite om ze te beantwoorden. Gebruikte 5x neutraal en 0x geen mening. Hij zei hierover dat hij op zich altijd wel een mening heeft en dat hij daarom geen gebruik had gemaakt van geen mening. Hij had de optie dus ook vanaf het begin al gezien. Hij gebruikte 17x de minder sterke antwoordoptie en 8x de sterke antwoordoptie.

Participant 3: maakte 6x gebruik van 'neutraal' en 2x van 'geen mening'. "Neutraal als het me niet zoveel uitmaakte en geen mening als ik de vraag niet duidelijk vond" zei hij. De participant heeft 16x gebruik gemaakt van de minder sterke antwoordoptie en 1x van de sterke antwoordoptie dus met de toevoeging helemaal.

Participant 4: vond het invullen van de stellingen lastig. Ze zegt zelf: "Ik vond de vragen moeilijk". Het was duidelijk dat ze weinig van politiek weet en/of van de thema's die in de huidige verkiezingscampagne spelen. Tijdens het beantwoorden van de stellingen zei ze: "Ik mis een info button". Ze heeft 24x gebruik gemaakt van de minder sterke antwoordoptie en 0x gebruik gemaakt van de sterke antwoordoptie. Ze heeft 3x neutraal gebruikt en 2x geen mening gebruikt. Wat duidelijk naar voren kwam tijdens het hardop werken was dat als ze niet genoeg van het issue afwist dat ze op deze antwoordopties klikte. Tijdens het beantwoorden was er voor haar dus geen verschil tussen deze antwoordopties.

Participant 5: vindt dat de stellingen duidelijker hadden gemogen. Er hadden definities gegeven mogen worden. "Dat je bij hypotheekrenteaf trek bijvoorbeeld een klein l'tje hebt, dat begrippen worden uitgelegd" zei de participant. Hij geeft aan dat hij eerder geneigd was in sterke mate te antwoorden omdat hij duidelijk wilde zijn. "Duidelijk zijn niet laf antwoord willen geven" zei hij. 17x sterke antwoordoptie, 7x minder sterke antwoordoptie. 5x neutraal, 0x geen mening. Hij zegt hierover in het interview dat hij geen mening wel had gezien maar dat hij tijdens het hardop werken

dit over het hoofd heeft gezien. “Je bent toch eerder geneigd om naar het midden te gaan als je niet zeker bent van je antwoord” zei hij.

Participant 6: gebruikte 5x neutraal en 0x geen mening. Hij heeft de geen mening knop niet gezien. Hij zegt: “Deze optie was dan blijkbaar niet opvallend genoeg”. Hij vindt het lastig om het verschil tussen geen mening en neutraal te formuleren. 18x minder sterke antwoordoptie, 7x sterke antwoordoptie. Vind het fijn dat hij kan aangeven in welke mate hij het ergens mee eens is.

Participant 7: gebruikte 3x neutraal en 1x geen mening. 10x sterke antwoordoptie gebruikt en 16x minder sterke antwoordoptie gebruikt. Hij had alle antwoordopties direct gezien maar weinig geen mening gebruikt omdat hij altijd een mening wil hebben. “Ja, neutraal je geeft wel een stem maar dat je niet links of rechts bent... geen mening betekend dat je, je daar niet over uit wilt of kunt laten... dat je geen mening wilt geven” zegt hij.

Participant 8: heeft 3x gebruik gemaakt van ‘geen mening’ en 5x van ‘neutraal’. Wat duidelijk naar voren kwam tijdens het hardop werken was dat als ze het niet goed wist of het onderwerp niet kende zij koos tussen deze twee antwoordopties. Naar mijn idee maakte ze hier geen onderscheid in. Toen ik haar vroeg wanneer ze geen mening invulde zei ze: “Ja goede vraag, in eerste instantie had ik het knopje geen mening nog niet gezien... dus toen deed ik maar neutraal... maar van sommige dingen weet ik het echt niet en dan deed ik geen mening”. Ze voegde hieraan toe: “Maakte niet expres een keuze tussen die twee”. Ze maakt zelf geen duidelijk onderscheid tussen neutraal en geen mening. Geen mening was haar niet direct opgevallen omdat het in een andere kleur stond hierover zegt ze dat geen mening in dezelfde kleur moet staan als de andere antwoordopties. Ze heeft 13x gebruik gemaakt van het minder sterke antwoord en 8x van de sterke antwoordoptie. Toen ik in het interview vroeg of Kieskompas haar had moeten helpen om meer informatie te geven over de onderwerpen zei ze: “Nee, dat hoeft niet, confronteert me alleen dat ik dus zo weinig weet”. Ze vindt niet dat Kieskompas een hulpfunctie had moeten bieden. Ze vindt het niet prettig dat ze kan aangeven in welke mate ze het ergens mee eens is of niet. Drie antwoordopties plus geen mening was genoeg geweest.

Participant 9: zei over de stellingen dat hij beperkte informatie had om ze te beantwoorden. Hij gaf daarbij aan dat dit aan zichzelf lag. Als hij thuis was geweest, had hij misschien het één en ander op internet gezocht zei hij. Hij heeft 4x neutraal gebruikt en 4x geen mening. Hij had beide opties direct gezien zei hij. Voor hem is er een duidelijk verschil tussen de twee antwoordopties. Neutraal is wel een mening maar weet niet of voor of tegen ben. Geen mening gebruikte de participant als hij niet kon onderbouwen waarom hij iets vond. Hij heeft 7x gebruik gemaakt van de sterke antwoordoptie en 14x van de minder sterke antwoordoptie.

Participant 10: miste vaak informatie om de stellingen in te vullen. Ze geeft zelf aan dat ze graag op een knop had willen klikken die wat objectieve informatie zou geven over het issue. Ze heeft 2x neutraal gebruikt en 4x geen mening. Ze zag bij stelling 7 ineens dat de antwoordoptie geen mening ook bestaat. Ze zei hierover in het interview dat ze door de kleur eerst dacht dat ze daar niet op kon klikken. Vervolgens zegt ze in het interview: “Ik vraag me eigenlijk af wat het verschil is tussen neutraal en geen mening”. Ze heeft 13x gebruik gemaakt van de minder sterke antwoordoptie en 11x van de sterke antwoordoptie. Wat de antwoordopties betreft had ze graag een schuif gehad in plaats van knoppen. Dit is genuanceerder volgens haar omdat je de schuif dan tussen de antwoordopties kan zetten. Een cijfer geven vond ze ook makkelijker dan de 5 antwoordopties.

Participant 11: gaf in het interview aan dat hij graag een informatie button had willen hebben met informatie over de huidige situatie. Hij heeft 6x neutraal gebruikt en 0x geen mening. De participant geeft aan dat hij geen mening niet heeft gezien. Hij heeft 8x de sterke antwoordoptie gebruikt en 16x de minder sterke antwoordoptie. Hij weet niet goed wat het verschil is tussen helemaal mee eens en eens. Het was voor hem niet duidelijk in welke mate hij het ergens mee eens was of niet.

Participant 12: heeft 5x neutraal gebruikt en 1x geen mening. Hij gebruikte neutraal als hij er niet zoveel van afwist. Hij kwam pas later achter dat er ook de knop geen mening was. Hij kwam hier later achter omdat geen mening in een andere kleur was weergegeven. Hij heeft 6x de sterke antwoordoptie gebruikt en 18x de minder sterke antwoordoptie.

Participant 13: heeft 5x neutraal gebruikt en 1x geen mening. Hij had allebei de antwoordopties van af het begin gezien en vond het goed dat geen mening in een andere kleur was weergegeven. Hij heeft 17x de minder sterke antwoordoptie gebruikt en 6x de sterke antwoordoptie. Hij vindt het verschil tussen helemaal mee eens en mee eens moeilijk. Maar hij vindt het wel goed dat er vijf antwoordopties zijn voor de nuance.

Participant 14: vind de stellingen heel erg zwart wit dat maakt antwoorden lastig. Hij vindt het krom dat de sterkte van je mening leidt tot een partijvoorkeur. Stemde neutraal als ze er niet genoeg van wist. Hij maakte liever geen gebruik van 'geen mening'. Een stelling wekt naar haar idee altijd een mening op. Ze gebruikte neutraal als ze niet genoeg van de stelling afwist en het moeilijk vond om een oordeel te vormen. Zij gaat erg langzaam door de stellingen heen. Dit komt vooral omdat ze weinig van de issues afweet en zo goed mogelijk haar antwoord probeert te beredeneren. Ze gebruikt 9x de optie neutraal en 5x geen mening. Ze heeft vanaf het begin al geen mening gezien. 12x minder sterke antwoordoptie en 3x sterke antwoordoptie.

Participant 15: gebruikt 1x neutraal en 0x geen mening. Ze vindt het verschil tussen geen mening en neutraal duidelijk. Ze had beide opties vanaf het begin gezien maar heeft bewust geen gebruik gemaakt van geen mening. Ze zegt hierover: "Ik heb geen mening wel gezien maar vind dat onzin natuurlijk heb je een mening". Zelf vindt ze dat die optie ook niet gegeven moet worden. Ze heeft 16x de sterke antwoordoptie gebruikt en 13x de minder sterke antwoordoptie.

Participant 16: heeft 3x de sterke antwoordoptie gebruikt en 18x de minder sterke antwoordoptie. Ze vindt het prettig dat je kunt aangeven in welke mate je het ergens mee eens bent. "Dat vind ik wel makkelijk" zegt ze. "Maar het moet wel duidelijk zijn achteraf waarom de ene partij het er helemaal eens is met een stelling of een beetje mee eens" voegt ze hieraan toe. "Ik wil per vraag het standpunt van de partij weten precies... waarom zegt VVD helemaal mee eens en de ander mee eens dat verschil is onduidelijk" zegt ze. Ze heeft 0x geen mening gebruikt en 7x neutraal. "Heb geen mening wel gezien... maar het verschil tussen die twee vind ik ook weer raar" zegt ze. Ze zegt dat ze neutraal heeft gebruikt omdat je bij geen mening er ook echt niet van afweet. "En neutraal dan maakt het me gewoon niet zoveel uit zegmaar" voegt ze hieraan toe.

Participant 17: Bij een paar stellingen vond hij het taalgebruik lastig. Als hij moeite had met de stelling ging hij de ene keer op zijn gevoel af en de andere keer heeft hij op neutraal geklikt. Hij heeft 0x geen mening gebruikt en 3x neutraal. Hij geeft aan dat hij de optie geen mening niet heeft gezien. Daarbij geeft hij aan dat hij geen verschil ziet tussen neutraal en geen mening. Hij heeft 20x de minder sterke antwoordoptie gebruikt en 6x de sterke antwoordoptie.

Participant 18: heeft 16x de minder sterke antwoordoptie gebruikt en 7x sterke antwoordoptie. Zij heeft 7x neutraal en 0x geen mening gebruikt. Ze heeft geen mening niet gezien zegt ze. Ze vindt het dom dat deze antwoordoptie in een andere kleur is weergegeven dan de rest. Ze geeft aan dat ze bij de stellingen liever 3 antwoordopties had gehad omdat ze niet echt een verschil ziet tussen de sterke en zwakke antwoordoptie. Ze maakte hier zelf een willekeurig oordeel over bij het beantwoorden van de stellingen.

Participant 19: heeft 20x de minder sterke antwoordoptie gebruikt en 5x de sterke antwoordoptie. Daarbij heeft de participant 2x neutraal en 3x geen mening gebruikt. De participant had niet direct door dat de antwoordoptie geen mening bestond. "Oh kan ook geen mening" dit zei ze bij het beantwoorden van de vijfde stelling. Ze had daarvoor al één keer neutraal gebruikt.

Participant 20: heeft 5x neutraal en 0x geen mening gebruikt. Ze koos voor de antwoordoptie neutraal als ze de stelling niet goed genoeg geformuleerd vond. "Het is afhankelijk van een situatie en dat wordt niet benoemd" geeft ze aan. Ze zegt dat geen mening haar niet is opgevallen om die reden heeft ze hem dus ook niet gebruikt. Ze geeft vervolgens aan dat als ze de optie wel had gezien ze hier waarschijnlijk ook geen gebruik van had gemaakt. "Geen mening zou er in principe ook uit kunnen alleen neutraal is goed genoeg". Ze heeft 6x de sterke antwoordoptie gebruikt en 19x de minder sterke antwoordoptie. Ze vond de stellingen niet genuanceerd genoeg.

Participant 21: gebruikte 1x neutraal en 3x geen mening. Ze had beide antwoordopties gezien. Ze vindt het verschil tussen neutraal en geen mening moeilijk zei ze. Ze gebruikte 'geen mening' wanneer ze het niet wist. 'Neutraal' gebruikte ze wanneer ze niet voor of tegen was. Ze heeft 12x de

sterke antwoordoptie gebruikt en 14x de minder sterke antwoordoptie. Over de opties geeft ze aan dat ze 5 opties aan de ene kant moeilijk vindt maar aan de andere kant ook wel weer fijn. Ze zegt dat ze niet goed wist wat ze moest kiezen.

Participant 22: heeft 4x neutraal gebruikt en 1x geen mening. Hij vindt het prettig dat er 5 opties zijn plus geen mening. Stelling moet naar zijn idee af en toe duidelijker. Hij had zelf graag een kanttekening bij zijn antwoorden willen geven. Hiermee wilde hij aangeven welke situatie hij voor ogen heeft wanneer hij die antwoordoptie koos. Hij gaf aan dat hij het verschil tussen neutraal en geen mening niet heel moeilijk vind. Neutraal is wanneer je, je eigen mening niet zo goed weet. En geen mening is wanneer je er nog nooit over hebt nagedacht. Hij gebruikte 6x de sterke antwoordoptie en 19x de minder sterke antwoordoptie.

Taak Vraag 1-3

Participant 1 vult alle vragen in. Kent hoogste scores toe aan VVD. Wist al zeker dat hij op deze partij wilde gaan stemmen.

Participant 2 vult alle vragen in. Kent hoogste scores toe aan VVD en D66. Twijfelt tussen twee of meerdere partijen.

Participant 3 heeft vraag 1 niet volledig ingevuld. Vind vraag 2 lastig. De persoon slaat deze vraag over omdat hij niet weet of hij de vraag goed kan beantwoorden. De persoon vindt vraag 3 een rare vraag. Hij geeft aan dat hij moeite heeft met de term 'ooit' in de vraagstelling. Verder geeft de persoon aan dat hij voor zichzelf al een duidelijk beeld heeft op welke partijen hij wel en niet zal stemmen deze verkiezingen. De persoon gaf in het beginscherm aan dat hij nog niet weet op welke partij hij wil gaan stemmen. Aan het eind geeft hij aan nog steeds niet te weten op welk partij hij wil gaan stemmen.

Participant 4 vult vraag 1 in. De persoon ziet later dat ze hem ook had kunnen overslaan. Ze vond vraag 1 niet relevant, "thuis had ze hem overgeslagen" zegt ze. Slaat vraag 2 over omdat ze het een onbelangrijke vraag vindt. Vraag 3 vult wordt wel ingevuld. Ze zegt hierover: "vond ik voor mijzelf relevant, jammer dat dit geen invloed heeft op je stem". De participant kent de hoogste scores toe aan D66 en VVD.

Participant 5 vult vraag 1 zonder problemen in. De persoon heeft moeite met vraag 2: "wat bedoelen ze met begrijpen?" zegt hij. Vraag 3 wordt ook ingevuld. De participant kent de hoogste scores toe aan PVDA, D66 en VVD.

Participant 6 vult vraag 1 zonder problemen in. De participant leest onderaan de pagina dat deze vraag geen invloed heeft op de positie in het politieke spectrum. Hierop reageert de persoon sarcastisch: "nou, dat is superfijn". Vraag 2 vult hij volledig in gaat af op de persoon en niet zijn standpunten. Hij benoemt welke partijleiders student zijn geweest en geeft hier hogere scores aan. De persoon vult vraag 3 ook in. De participant kent de hoogste scores toe aan CDA, VVD en D66.

Participant 7 vult vraag 1 zonder problemen in. De participant leest onderaan de pagina dat deze vraag geen invloed heeft op de positie in het politieke spectrum. De reactie hierop is: "Oké waarom zit het er dan in godsnaam tussen". De participant vult vraag 2 volledig in en leest ook bij deze vraag onderaan de pagina dat de vraag geen invloed heeft op de positie in het politieke spectrum. Hier reageert de persoon niet op. De participant vult ook vraag 3 in. De persoon kent de hoogste scores toe aan de VVD en D66.

Participant 8 vult vraag 1 volledig in maar (her)kent meerdere partijleiders niet. De persoon vult vraag 2 ook volledig in. Ze spreekt van het begrijpen van 'ons studenten'. "Alle partijleiders begrijpen onze ideeën wel maar of ze er veel rekening mee gaan houden weet ik niet". Vult vraag 3 ook in. De persoon kent duidelijk de hoogste scores toe aan de PVDA. "Vind het fijn voor mezelf dat ze me die vragen hebben gesteld". "Vind het wel goed dat ze niet meetellen voor het stemadvies".

Participant 9 vult alle vragen in zonder problemen. Kent de hoogste scores toe aan VVD, D66 en CDA.

Participant 10 vult vraag 1 volledig in vraagt zich af of het alleen om de persoon gaat of stiekem ook een beetje over de partij. De persoon vindt de vraagstelling van vraag 2 lastig om die reden slaat ze deze vraag over. De persoon vult vraag 3 wel in. De persoon kent de hoogste scores toe aan D66, SP, GL en PvdA.

Participant 11 vult alle vragen zonder problemen in. De persoon kent de hoogste scores toe aan D66, en VVD.

Participant 12 vult alle vragen zonder problemen in. De persoon kent hoogste scores toe aan D66, VVD en GL.

Participant 13 vult vraag 1 niet in omdat de persoon niet geïnteresseerd is in partijleiders maar in partijen. Vraag 2 krijgt de persoon daardoor niet te zien dus deze wordt ook niet ingevuld. Vraag 3 wordt ook overgeslagen omdat de persoon de vraag niet interessant vindt want hij is geïnteresseerd naar welke partij bij hem past.

Participant 14 vult alle vragen in en kent hoogste scores toe aan D66 en VVD. De persoon geeft aan een aantal partijleiders niet te kennen. Vind al deze vragen relevant.

Participant 15 vult alle vragen in. Geeft bij vraag 2 aan dat alle partijleiders wel slim genoeg zijn om de persoon te begrijpen. Ze geeft hen allemaal hetzelfde cijfer. De persoon kent de hoogste scores toe aan PvdA, D66, GL en VVD.

Participant 16 vult vraag 1 zonder problemen in. Bij vraag 2 geeft de participant als reactie: "Ja ken ze niet". De persoon beantwoordt ze vervolgens allemaal met geen idee. Vraag 3 wordt zonder problemen ingevuld. De persoon kent de hoogste scores toe aan VVD en D66.

Participant 17 vult alle vragen in. De persoon kent de hoogste scores toe aan VVD, D66, PvdA en CDA.

Participant 18 vult alle vragen in. Vraag 2 is moeilijk. De persoon zegt: "Ja dat weet ik toch niet ik ken ze toch niet". Vraag 3 ze heeft moeite met de term 'ooit' die in de vraag staat. Ze zegt: "weet ik veel wat ik over 60 jaar doe". Ze vindt van alle drie de vragen raar dat ze er in zitten en ze hadden er net zo goed uitgemoen omdat zij ze niet nuttig vindt. Ze had niet gezien dat ze, ze kon overslaan anders had ze dat wel gedaan zei ze in het interview. De persoon kent de hoogste scores toe aan VVD, CDA en PVV.

Participant 19 vult alle vragen in. Bij vraag 2 gaat de persoon uit van het begrijpen van studenten. De persoon categoriseert zichzelf. De persoon geeft aan dat ze van veel partijleiders niet weet hoe ze tegenover jongeren staan. De persoon kent de hoogste scores toe aan SP, D66 en GL. Vind het goed dat deze vragen niet meetellen. Ze voegt hier aan toe dat ze het gek vindt dat ze deze vragen dan stellen. Bij vraag 2 en 3 geeft ze duidelijk aan dat ze de meerwaarde van de vragen niet ziet. Als ze had gezien dat ze, ze kon overslaan had ze dat gedaan.

Participant 20 vult alle vragen zonder problemen in. De persoon kent de hoogste scores toe aan VVD en D66.

Participant 21 vult alle vragen in. Bij vraag 2 zegt de persoon: "Ik denk wel dat ze begrijpen wat ik bedoel maar wil niet zeggen dat ze het er mee eens zijn". De persoon kent de hoogste scores toe aan SP, PvdA en D66.

Participant 22 vult alle vragen in. Beantwoordt vraag 2 naar de overeenkomsten tussen partijleider en zichzelf. Of zij dezelfde mening delen. Kent hoogste scores toe aan SP, GL en PVDA.

Taak resultatenschermb

Instructie

Participant 1: heeft de instructie niet gezien/gelezen doordat hij gefocust was op het politieke spectrum. Hij wist daardoor niet goed wat de opties rechts inhielden. Hij vroeg zich af of het meer informatie was over de uitkomst of dat het een verdere vragenlijst was.

Participant 2: begint instructie te lezen maar deze verdwijnt voordat de persoon klaar is met lezen. Hij gaat direct over op politiek landschap hij zegt: "oh ik moet belangrijke thema's selecteren". Hij gebruikt de optie en herberekent zijn positie.

Participant 3: begint instructie te lezen maar deze verdwijnt voordat de persoon klaar is met lezen. Reageert hier verder niet op maar gaat door met het politiek landschap. In het interview geeft ze aan het jammer te vinden dat deze al zo snel verdween.

Participant 4: begint de instructie te lezen maar deze verdwijnt voordat de persoon klaar is met lezen. Reactie hierop is: "oh ik was te langzaam met lezen". De persoon bekijkt vervolgens het politiek spectrum. In het interview zegt ze: Jammer dat ik de instructie niet heb gezien, misschien had ik dan meer gezocht".

Participant 5: begint instructie te lezen maar deze verdwijnt voordat de persoon klaar is met lezen. Vervolgens richt hij zich op het politiek landschap en herberekent zijn positie. De participant zegt hierover in het interview: “heb de instructie niet kunnen lezen maar had er weinig nog uit kunnen halen”. Kanttekening hierbij is dat de persoon de opties positie per stelling en overige functies niet heeft gebruikt. Hij heeft deze functies overigens wel gezien.

Participant 6: begint instructie te lezen maar deze verdwijnt voordat de persoon klaar is met lezen. Zijn reactie hierop is: “Hoezo gaat dit nu al weg!”. Hij klikt vervolgens op alle opties rechts in beeld om even te kijken wat het is. Hij gaat hier heel snel doorheen. Dan zegt hij nog: “las ik dat te langzaam, dat is kut”. Vervolgens leest hij het politieke spectrum af.

Participant 7: focust direct op het politieke spectrum. De persoon heeft de instructie niet gezien/gelezen. Dit blijkt later in het interview.

Participant 8: heeft geen instructie gezien omdat zij haar aandacht vestigde op het politiek spectrum. De persoon had het wel fijn gevonden als deze er was geweest.

Participant 9: begint instructie te lezen maar deze verdwijnt te snel. Gaat vervolgens over op het politieke spectrum.

Participant 10: begint instructie te lezen maar deze verdwijnt te snel. Aan de reactie: “hè, ga eens terug” is te merken dat de persoon dit vervelend vindt. De persoon gaat vervolgens op zoek naar hoe de instructie teruggehaald kan worden. Dit vindt ze bij de kop uitslag. Vervolgens kijkt ze naar het politiek spectrum.

Participant 11: leest de instructie maar deze verdwijnt te snel. De persoon leest vervolgens het politieke spectrum af.

Participant 12: begint de instructie te lezen maar deze verdwijnt te snel. Reactie is: “Ho, die ging wel heel snel weg”. Vervolgens richt de participant zich op het politiek landschap en gebruikt deze om zijn positie te herberekenen. Het valt hem op dat er hierdoor niet zo veel in het politieke spectrum veranderd. En gaat over op het aflezen van het politieke spectrum.

Participant 13: begint de instructie te lezen maar deze verdwijnt te snel. Geeft als reactie: “Oké, dat ging iets te snel weg”. Leest vervolgens het politieke spectrum af.

Participant 14: begint de instructie te lezen maar deze verdwijnt te snel. Reactie: “Hè, waarom gaat het nou weg?” “Oh dat is jammer”. “Dan ben ik blijkbaar heel langzaam met lezen”. De persoon gaat over op het politieke landschap. Maar raakt vervolgens in de war over of dit het resultatenscherf is of niet. Dit komt doordat ze bij het thema zorg op ‘Ja’ klikt maar er niks gebeurt. Vervolgens zegt de persoon: “huh volgens mij heb ik niet echt door wat dit is”. De persoon probeert vervolgens het politieke spectrum af te lezen. En begrijpt niet direct of zij de rode stip is of niet. Het is duidelijk dat de persoon de instructie nodig had gehad om direct te begrijpen wat het resultatenscherf inhoudt. De participant gaf in het interview aan dat de instructie echt niet uit zichzelf weg had mogen gaan. De participant vond het resultatenscherf: “Totaal niet begrijpelijk”. Ze dacht dat er nog stappen zouden komen en had niet direct door dat dit de uitslag is. Tijdens het hardop werken zei ze ook: “Oh ik dacht dat ik nog een vraag zou krijgen”. Ze geeft daarbij aan dat de instructie nooit uit zichzelf weg had mogen gaan en dat er genoeg ruimte naast het spectrum is om het daar neer te zetten.

Participant 15: begint de instructie te lezen maar deze verdwijnt te snel. Ze geeft als reactie: “Wat, nu al!”. De persoon kijkt even kort naar het politiek landschap. Dit begrijpt ze niet direct en gaat over op het politiek spectrum.

Participant 16: begint de instructie te lezen maar deze verdwijnt te snel. De persoon gaat vervolgens door met het aflezen van het politieke spectrum. “Dat was heel snel weg”. “Ik was pas op de helft met lezen”.

Participant 17: heeft geen instructie in het resultatenscherf gezien zegt hij. “Oh dit is de uitslag”. Na het zien van het politiek spectrum gaat hij over op het politiek landschap.

Participant 18: begint de instructie te lezen maar deze verdwijnt te snel. Zegt halverwege het lezen: “Hu kom ik links uit”. Na het verdwijnen van de instructie gaat zij over op politiek landschap. In het interview geeft ze aan dat ze het vervelend vond dat de instructie verdween.

Participant 19: begint de instructie te lezen maar deze verdwijnt te snel. Reactie hierop is: “Naja, oké”. Ze leest vervolgens het politieke spectrum af.

Participant 20: “dan is dit volgens mij mijn uitslag” zegt ze. Ze leest de instructie maar deze verdwijnt voordat de persoon klaar is. De persoon reageert hierop met: “Oh, dat is lastig”. Vervolgens kijkt de persoon naar het politieke spectrum.

Participant 21: “Oh dat ging wel heel snel... hoe kan ik nou terug?... Oh dit is de uitslag al” zegt ze. De persoon leest het politieke spectrum af.

Participant 22: begint instructie te lezen maar deze verdwijnt voordat de persoon klaar is met lezen. De persoon gaat vervolgens over op het politiek spectrum.

Politiek spectrum

Participant 1: De participant begreep direct het politiek spectrum. Hij las de assen en gaf aan wat zijn positie is in het politiek landschap. Opvallend is dat de participant de instructie niet heeft gezien en dus ook niet heeft gelezen. De participant zei: “Ik vind het leuk en goed dat ze het niet enkel links rechts hebben gemaakt maar dat ze er een dimensie in hebben gezet... maar ik vraag me wel af hoe zij links en rechts definiëren want ik dacht dat PVV rechtser was de VVD”.

Participant 2: Na het gebruik van het politiek landschap richt de participant zich op het politiek spectrum. Dit begrijpt hij niet direct en gaat verder rondkijken op de site. Hij kijkt bij positie per stelling maar gebruikt het verder niet. Wanneer hij zijn blik weer richt op het spectrum valt hem de rode stip op. Op dat moment begrijpt hij direct zijn eigen positionering in het politieke landschap. Hij vindt het leuk dat zijn positie in een spectrum is weergegeven. “Weet je ook wat je eigen positie is, daar stond ik eerder niet zo bij stil” zei hij. Hij kent de termen die de assen definiëren.

Participant 3: zag direct zijn eigen positie in het politiek landschap. Hij zei: “geen partij die precies met mij overeenkomt”. Hij gaf aan dat hij had gedacht een uitslag te krijgen die zei dit is de partij waar u op moet gaan stemmen. Hij gaf aan dat hij het niet echt overzichtelijk vond. Hij had ook niet door dat hij in het plaatje kon klikken omdat hij dacht dat alle opties rechts gegeven waren. “Was misschien handig geweest om klik op de partij er bij te zetten” zegt hij. Hij begrijpt de termen conservatief, progressief, links en rechts.

Participant 4: “Ik vind de grafiek goed, jou positie daarin, maar ook verwarrend lijkt ver weg van elkaar maar sta bij allebei dichtbij” zegt ze. “Mooi maar verwarrend” zei ze. Ze geeft als opmerking: “Je kunt niet zien wat het verschil is inhoudelijk tussen CDA en PVDA”. Opvallend is dat de persoon wel de optie vergelijk partij met uw antwoorden in het label had gezien. Overigens had ze deze niet gebruikt.

Participant 5: Hij had direct door wat het politieke spectrum inhoud en begreep erg snel zijn eigen positie binnen het politieke landschap. Hij is hier positief over.

Participant 6 bekeek kort het politieke spectrum. Hij zegt dat hij op een partij wil klikken. Hij klikt op de partij en ziet snel daarna dat hij in het label moet klikken. Hij heeft gedurende het hardop werken niet door wat zijn positie in het politieke landschap is. Hij denkt dat het kruis (waar de assen elkaar snijden) zijn positie aangeeft. Vanuit deze interpretatie staan volgens hem de PVV en 50plus dichtbij. Hij meldt ook dat D66 vrij ver weg staat en dat CDA ook niet heel dichtbij staat. Het is duidelijk dat participant 6 niet heeft begrepen wat het politieke spectrum presenteert en hij heeft ook niet zijn eigen positie in het spectrum gevonden.

Participant 7 zei: “ik zie een schemaatje van vier blokken met progressief conservatief en links rechts”. Dit zei hij in minuut 11 van de opname. Vervolgens keek hij even rond op de pagina en toen weer terug naar het spectrum in minuut 12 van de opname zegt hij: ik wil dan graag mijn score zien, oh nu zie ik het pas. Op dat moment heeft hij de rode stip gevonden en ziet hij zijn eigen positie binnen het politiek landschap. In het interview achteraf gaf zei hij: “het bleek dus later dat ik er wel moeite mee had want ik heb er wel een aantal minuten over gedaan om te zien wat nou mijn eigen positie is”. Toen ik hem vroeg of hij de instructie had gezien bleek dat hij deze niet had gezien. Dit had hem kunnen helpen zijn positie te vinden. Overigens begreep de participant wat de assen inhoudelijk betekenen.

Participant 8: begreep direct haar positie in het politieke spectrum maar was verrast door de uitslag ze had verwacht dat ze linkser zou zijn, dichtbij de PVDA. Heeft geen instructie gezien. Zij begrijpt

links en rechts wel maar ze vindt progressief en conservatief een beetje vaag. “Had wel uitleg bij gemogen” zegt ze.

Participant 9: In het interview gaf hij aan dat hij het spectrum niet erg overzichtelijk vond. Hij zegt dat hij vakjes ziet en daardoor niet goed ziet waar hij dan het dichtste bij zit. Hij ziet tijdens het interview ook ineens dat er een lichtblauw rondje om de rode stip heen zit. Dat was hem nog niet opgevallen omdat hij kleurenblind is zegt hij. Hij begrijpt de termen die de assen definiëren. Het is duidelijk dat de persoon begrijpt wat het spectrum weergeeft maar hij vindt het lastig om zijn eigen positie goed te bepalen.

Participant 10: “goed om je eigen positionering te zien” zegt ze. Dit vond ze fijn. Ze heeft snel haar eigen positionering in het politieke landschap door en begrijpt de termen die de assen definiëren.

Participant 11: Hij vond het politiek spectrum overzichtelijk. Hij moest wel even goed kijken maar had het al snel door zei hij. Het resultaat dat hij kreeg was rechts progressief. Hij was over het algemeen niet verrast over de uitkomst hoewel hij niet had verwacht dat PVDA zo dicht bij zat. Hij begreep de termen die de assen aanduiden.

Participant 12: “Ik vind het niet echt duidelijk wat er nou uit is gekomen” zegt hij. Hij denkt dat hij het dicht bij D66, PvdA en Groen links staat. Hij zegt: “ik denk dat ik het dichtst bij D66 zit omdat ik in dat vierkant zit”. Hij geeft aan dat hij niet veel wijzer wordt van het spectrum omdat hij niet een overzicht te zien krijgt met wat zijn eerste keuze zou zijn. Hij concludeert dat hij eigenlijk niet een dergelijk goed idee heeft van wat kieskompas hem aanraadt. De participant begrijpt wat het politieke spectrum inhoud maar het is voor hem niet duidelijk wat zijn stemadvies is. Wat hem bemoeilijkt is dat het spectrum volgens hem op twee manieren af te lezen is. Of je kijkt waar de rode stip het dichtste bij staat of je kijkt in welk vak de stip weergegeven is. Hij gaat zelf uiteindelijk af van het vak waarin de stip weergegeven is dit is progressief rechts.

Participant 13: Begreep het politieke spectrum vrij snel. Begrijpt ook de termen die de assen definiëren. Hij is gematigd rechts progressief geeft hij aan. VVD, CDA en D66 zitten het dichtst bij hem in de buurt. Hij zegt over het politiek spectrum in het interview dat hij het leuk vindt dat je, je eigen positionering ziet. “Fris, nieuw en helder” noemt hij het.

Participant 14: deed er erg lang over om te begrijpen wat het resultatenschermbild inhoud. De instructie is al verdwenen tijdens het lezen van de eerste paragraaf. Hierdoor heeft ze geen informatie gelezen over het politieke spectrum. Na het verdwijnen van de instructie gaat ze over op het politiek landschap. Maar echt gebruiken doet ze niet. Vervolgens bekijkt ze het politiek spectrum maar ze begrijpt niet goed haar eigen positie. Ze zegt hierover: “Waarom staat er niet even duidelijk wat het is? Het zal wel zijn dat ik dit ben (staat met muis op de rode stip)... maar nee dat zou ik raar vinden, want dan ben ik nul”. Ze gaat daarna over op positie per stelling om meer informatie te krijgen. Het is duidelijk dat ze op dat moment nog niet goed begrijpt wat allemaal op het resultatenschermbild is weergegeven en wat voor informatie in het politieke spectrum wordt gepresenteerd. Ze gebruikt positie per stelling zeer uitvoerig. Ze neemt alle stellingen door en gebruikt deze optie 13 minuten lang. Als ze alle stellingen heeft gehad klikt ze op politiek landschap. Wanneer ze de knop ‘herbereken uw positie’ leest, valt het kwartje. Ze begrijpt nu wat haar positie in het politieke spectrum is. Al met al heeft ze er 15 minuten over gedaan om haar positie in het politieke landschap te begrijpen. De participant gaf in het interview achteraf ook aan dat ze in het begin het resultatenschermbild niet begreep. In het interview geeft ze aan dat ze net in het vak rechts progressief valt dus dat haar stemadvies D66 zal zijn.

Participant 15: had snel door hoe ze het politiek spectrum moest aflezen. Ze vond het erg overzichtelijk en duidelijk. Ze begrijpt de termen die de assen aanduiden.

Participant 16: had direct door wat het politiek spectrum inhoud en begrijpt haar positie in het politieke landschap. Ze zegt dat ze het spectrum op zich wel duidelijk vond maar dat ze geen eenduidig antwoord kon vinden. Dat bracht haar in de war zei ze. In het spectrum stond er geen enkele partij echt dicht bij haar in de buurt. “Het lijkt alsof D66 dichterbij zit terwijl als ik op vergelijk partij met uw antwoorden klik dan lijkt VVD dichterbij”. “Het resultatenschermbild lijkt niet accuraat”.

Participant 17: “Ik moest even goed kijken maar toen had ik het ook wel door” zegt de participant. “Wat leuk zou zijn is als ze naast het politiek spectrum zouden zetten waar je in het spectrum staat

en bij welke partij je het beste past” zei de participant. Een uitleg van je eigen positie in het spectrum had hij dus fijn gevonden. Hij begrijpt de termen die de assen aanduiden.

Participant 18: “handig, visualiseert beter als je weet waar de partijen zitten” zegt de participant. “Het is beter dan een lijst” geeft de participant aan. Het spectrum moet het kopje ‘stemadvies’ krijgen vond de participant. Ze had namelijk pas door toen ze zei ik ben klaar dat haar stemadvies 50plus was dat had ze daarvoor nog niet gezien. Toen had ze alleen gezien dat ze links progressief was uitgekomen. “En de instructie moet sowieso blijven staan” zegt ze. De participant vond het moeilijk om de termen progressief en conservatief te definiëren. Ze had geen moeite met links en rechts.

Participant 19: Ze begreep direct haar positie binnen het politieke landschap na het lezen van de eerste alinea van de instructie. Ze zegt hierover: “Je ziet waar je in de buurt zit in het politieke landschap... leuk gedaan”. Ze vond het spectrum overzichtelijk en leuk.

Participant 20: De persoon begreep direct wat het politiek spectrum inhoud maar vond niet direct haar eigen positie. Dit ziet ze nadat haar blik er voor de tweede keer opvalt. In het interview gaf ze aan dat de eigen positie misschien beter kan flikkeren zodat deze opvalt. Verder is ze erg positief over het spectrum. Ze vindt het een leuke weergave en ze vindt het heel leuk dat het veranderd als je met het politiek landschap speelt. Ze zegt meerdere malen: “erg bijzonder”.

Participant 21: De participant begreep het politiek spectrum meteen. Ze zag direct haar eigen positie in het politiek landschap en was verrast dat ze bovenop de PvdA terecht kwam aangezien ze SP had verwacht. Ze vindt het leuk dat haar resultaat in een spectrum is weergegeven.

Participant 22: begreep het spectrum en de termen die de assen weergaven. Hij vindt het leuk hoe het grafisch is weergegeven.

Op welke manier heeft de persoon het resultatenschermb gebruikt. Welk doel had de participant en wat heeft hij gebruikt om dat doel te bereiken.

Participant 1: De participant richtte zich direct op het spectrum. Hij heeft de instructie dan ook niet gezien. Hij begreep erg snel zijn eigen positie in het politiek landschap. Hij was verrast dat de VVD buiten de lichtblauwe cirkel viel omdat hij VVD stemmer is. Hij ging over naar het politiek landschap om zijn positie te herberekenen. Hij gaf aan dat de VVD alsnog ver van hem af bleef staan. Hij heeft toen nog eens geklikt op positie per stelling en overige functies maar heeft deze opties niet gebruikt. Hij heeft het label met vergelijk partij met uw antwoorden wel gezien maar hij heeft die bewust niet gebruikt omdat hij dacht dat het dan erg langdradig werd. “Ik wilde gewoon snel een overzicht” zegt de participant. Toen hij had aangegeven dat hij dacht klaar te zijn zei ik dat hij klaar was als hij dacht dat hij klaar was. Daarop reageerde hij door toch nog even naar positie per stelling te gaan. Maar het was duidelijk dat hij niet de motivatie had om het merendeel van de stellingen te bekijken.

Participant 2: De participant zei in het interview dat hij eerst niet goed wist waar hij moest kijken omdat er heel veel informatie op het resultatenschermb weergegeven was. De uitleg was naar zijn mening ook te snel weg. Hij had deze niet kunnen aflezen. Hij zei: “Het was beter geweest als ze een pagina voor het resultatenschermb hadden gedaan met de uitleg”. De participant heeft het politiek landschap gebruik en heeft het politiek spectrum bekeken. Hij zag niet direct zijn eigen positie in het politieke spectrum maar bij de tweede blik vond hij de rode stip. Hij had geen gebruik gemaakt van vergelijk partij met uw antwoorden, positie per stelling en overige functies.

Participant 3: wilde weten wat voor stemadvies Kieskompas hem zou geven. Toen hij het spectrum had gezien zei hij dat als hij thuis zou zijn dat hij het venster had weg geklikt. Hij geeft hierbij aan dat hij nog niet weet op welke partij hij wil gaan stemmen en dat hij nog wat debatten wil zien.

Participant 4: wilde alleen weten wat haar stemadvies was dat zag ze al direct in het politieke spectrum daardoor was ze niet gemotiveerd om nog verder op de site te kijken. Het stemadvies dat ze kreeg had ze verwacht. Wel gaf ze aan dat als het stemadvies anders was geweest dan ze had verwacht dat ze dan waarschijnlijk wel aandacht had besteed aan de opties.

Participant 5: toen de instructie verdween ging hij direct over op het politiek landschap hij was er geïnteresseerd om zijn positie te herberekenen en dat heeft hij dan ook gedaan. Vervolgens gaf hij aandacht aan het politiek spectrum en klikte hij op vergelijk partij met uw antwoorden bij D66 en

VDD. Hier bestede hij veel aandacht aan. Toen hij hiermee klaar was gaf hij aan dat hij had gevonden wat hij zocht en dat hij klaar was. In het interview gaf de participant aan dat hij geïnteresseerd was om zijn stellingen na te kijken en hij vond het prettig dat dit kon in vergelijking met partijen.

Participant 6: had alle mogelijke opties bekeken en alle opties met uitzondering van overige functies gebruikt. Hij had vrijwel direct zijn eigen antwoorden met D66 en CDA vergeleken. Hij gaf aan dat hij niet in het spectrum kon zien met welke partij hij het meest overeenkwam. En ging hier naar opzoek door op alle opties die rechts in het resultatenscherf weergegeven zijn te bekijken en te gebruiken (met uitzondering van overige functies). Hij is zelfs teruggegaan naar de kopjes premier en partijen. Hij gaf aan dat hij vanuit het kruis interpreteerde dat PVV en 50plus het dichtst bij hem stonden. Vervolgens zei hij dat hij er niet veel wijzer van was geworden. Hij was op zoek naar zijn stemadvies, maar hij kon dit nergens vinden.

Participant 7: had als doel te achterhalen welk stemadvies Kieskompas hem zou geven. Resultaat was niet onverwacht. Hij zei toen hij aangaf in ben klaar: "dan weet ik volgens de kieswijzer wat ik moet stemmen". Hij heeft van geen enkele optie die het kieskompas hem biedt gebruik gemaakt. Wat duidelijk naar voren kwam was dat hij de opties rechts in beeld weldegelijk gezien heeft, maar hij hier geen interesse in had.

Participant 8: keek direct naar het politiek spectrum en begreep haar positie. Deze was onverwacht en daarom ging ze op zoek naar informatie over de mening van de partij per stelling. Dit vertelde ze in het interview. Dit vond ze bij positie per partij. Hier heeft ze ook uitvoerig aandacht aan besteed.

Participant 9: verwachtte zijn resultaat. Nadat de participant zijn positie in het politiek landschap had gevonden was hij benieuwd naar de twee partijen waar hij tussen twijfelt (D66 en VVD). Hij had zijn eigen antwoorden met deze partijen vergeleken om te kijken waar hij het dichtste bij zat. In het politiek spectrum leek hij dicht bij D66 te zitten zei hij maar hij vond het spectrum moeilijk af te lezen omdat hij het in vakjes zag zei hij. Vervolgens heeft hij de opties politiek landschap en positie per stelling gebruikt. Deze opties vond hij leuk om even te bekijken zei hij.

Participant 10: vergeleek PvdA en D66 met haar antwoorden na het zien van het resultaat. Ze zat erg dicht bij PvdA en wat verder weg van D66. Ze had waarschijnlijk al een neiging naar D66 om die reden heeft ze gekeken bij welke partij ze nou echt het dichtst bij zat. Toen ze haar resultaat zag was ze niet verbaasd. Maar ze wilde wel graag weten of ze dan PvdA moest gaan stemmen of toch D66. Na het vergelijken wil ze D66 stemmen. Ze heeft politiek landschap bekeken maar niet gebruikt. Ze besteedde hier aandacht aan omdat de functie open stond. De andere functies vond ze niet duidelijk weergegeven en klikte hier eigenlijk per ongeluk op. Ze heeft deze opties niet gebruikt.

Participant 11: was over het algemeen niet verrast door zijn resultaat. Hij kwam rechts progressief uit en het dichtst bij D66. Dit is ook de partij waar hij al op van plan was te gaan stemmen. Wat hem wel verbaasde is dat PvdA nog vrij dicht in de buurt zat. Hij gaf in het interview aan dat hij met het politiek landschap ging spelen om te kijken wat dat met zijn positie deed. Toen hij zag dat hij daardoor verder van PvdA afkwam stelde hem dat gerust. Hij heeft toen nog even positie per stelling en overige functies aangeklikt maar deze niet gebruikt. Hij had blijkbaar al tevreden gesteld. Ook heeft de participant niet de optie vergelijk partij met uw antwoorden gevonden.

Participant 12: heeft in het resultatenscherf de optie politiek landschap gebruikt en hij heeft het politieke spectrum bekeken. Hij heeft het politiek landschap gebruikt voordat hij het politieke spectrum goed had bekeken. Van de andere functies heeft hij geen gebruik gemaakt. In het interview achteraf bleek dat hij alleen gebruik heeft gemaakt van het politiek landschap omdat dit direct in het oog sprong toen de instructie verdween. Hij geeft aan dat hij hier anders geen gebruik van gemaakt zou hebben. Het lijkt erop dat de persoon alleen wilde weten wat het stemadvies van Kieskompas is en verder niet geïnteresseerd is om hier meer informatie over te krijgen. De participant had verwacht dat de VVD dichterbij zou liggen in het spectrum. Verder had hij verwacht dat hij dicht bij D66 zou liggen in vergelijking tot PvdA. Hij had dan ook verwacht dat PvdA verder van hem af zou staan. Dit leidde er echter niet toe dat hij meer ging exploreren op de webpagina. Hij gaf in het beginscherf aan dat hij twijfelde tussen twee partijen dit waren D66 en VVD. In het interview gaf hij aan dat hij Kieskompas een handig instrument vindt maar dat men niet alleen op dat stemadvies moet afgaan.

Participant 13: had het resultaat dat hij kreeg verwacht. Hij vond de opties rechts in beeld op het resultatenscherf niet interessant. Het resultaat zei volgens hem dat hij op VVD, D66 of CDA moest stemmen. Hij heeft vervolgens alleen zijn antwoorden vergeleken met de VVD. Waarschijnlijk was hij al geneigd om op deze partij te gaan stemmen. Wanneer ik hem later vraag of hij al weet waarop hij wil gaan stemmen antwoordt hij: "VVD".

Participant 14: heeft vanaf het moment dat ze op het resultatenscherf was alleen geprobeerd te achterhalen wat haar stemadvies is. Hiervoor heeft ze gekeken naar het politiek landschap het politieke spectrum en positie per stelling. Toen ze eenmaal begreep wat het inhield heeft ze nog even aandacht besteed aan het politiek landschap maar ze heeft verder geen gebruik gemaakt van die optie. De persoon heeft op het resultatenscherf dus alleen geprobeerd het stemadvies te achterhalen. Tijdens het interview heb ik haar gevraagd wat zij denkt dat haar stemadvies is. Ze leest tijdens het interview af uit het spectrum dat ze rechts progressief is omdat de rode stip in dat vak staat. Ze twijfelt over de partij waar ze het dichtst bij zou staan omdat het rode cirkeltje ook in de andere vakken valt. Wanneer ik haar vraag naar het stemadvies dat ze heeft gekregen zegt ze D66 omdat de rode stip ik het vak progressief rechts ligt. De participant had verwacht dat ze rechtser zou zijn dan het spectrum aangeeft.

Participant 15: interpreteerde het stemadvies progressief rechts. Ze zegt dat ze uitkomt op D66. Dit had ze verwacht zegt ze omdat ze daar waarschijnlijk op zou gaan stemmen. Ze twijfelde tussen VVD, D66 en Groen links. Maar ze neigde al naar D66 zegt ze. Haar stemadvies prikkelde haar niet om verder op de site rond te kijken. Ze zegt wel dat als het onverwacht was geweest dat ze dan misschien verder was gaan kijken op de site. Ze heeft geen gebruik gemaakt van de opties rechts in beeld. Ze heeft deze wel gezien maar had geen interesse om ze te gebruiken. "Ik had mijn antwoord toch al" zei ze. Ze heeft ook niet vergelijk partij met uw antwoorden gebruikt. Hierop geeft ze aan dat ze deze optie niet heeft gezien.

Participant 16: heeft het spectrum bekeken en concludeert daaruit dat ze volgens Kieskompas rechts zou moeten stemmen. Maar omdat het niet duidelijk is bij welke partij ze het dichtst in de buurt ligt gaat ze op de site zoeken. Ze geeft aan dat ze op zoek is naar inhoudelijke informatie over de antwoorden van de partijen. Ze neemt geen genoegen met of partijen het wel of niet eens zijn met een stelling. Ze wil weten wat hun plannen zijn en waarom ze het ergens niet mee eens zijn. Ze is vijf keer op de pagina vergelijk partij met uw antwoorden geweest maar ze heeft niet de toelichting gevonden. Terwijl ze eigenlijk juist hier zo naar op zoek was.

Participant 17: vond zijn resultaat erg verrassend en ging vervolgens kijken bij het politiek landschap of hij zijn stemadvies kon wijzigen. "Ben ik nu klaar of kan ik nog iets wijzigen?" Hij herberekent zijn positie maar merkt dat hij steeds progressiever wordt. Hij had zichzelf meer rechts verwacht en kwam uit op PvdA. Vervolgens kijkt hij bij de stellingen of hij daar nog antwoorden wil wijzigen maar concludeert dan dat hij alles wel heeft ingevuld zoals hij dat wilde. Hij gebruikt niet positie per stelling, vergelijk partij met uw antwoorden of overige functies. Hij geeft in het interview aan dat hij nog maar eens moet overwegen wat hij moet gaan stemmen.

Participant 18: wilde weten waar ze uitkwam in het politieke spectrum toen ze dit had gezien was ze verder niet echt geïnteresseerd in de opties die het instrument biedt. Ze heeft alle opties rechts bekeken maar niet gebruikt. De optie vergelijk partij met uw antwoorden heeft ze niet gezien en gebruikt. Nadat ze aangaf klaar te zijn, ontdekte ze ineens dat haar stemadvies 50plus was daarvoor had ze alleen gezien dat ze links progressief was. Beide uitkomsten waren onverwacht. Doordat de instructie verdween was ze direct gefocust op het politiek landschap dit leidde waarschijnlijk de aandacht af van het goed bekijken van het spectrum.

Participant 19: had na het zien van het spectrum nog niet direct door dat dit haar definitieve uitslag was. Ze dacht dat ze nog dingen op de pagina moest doen. Na het gebruik van het politiek landschap werd haar duidelijk dat dit de definitieve uitslag was. Vervolgens heeft ze positie per stelling bekeken maar deze optie vond ze niet erg belangrijk ze was vooral bezig met hem te begrijpen. Ze keek even bij overige functies maar was hier niet in geïnteresseerd. Vervolgens maakte ze de opmerking "kan ik ook nog ergens de standpunten zien". Vervolgens klikte ze op de optie vergelijk partij met uw antwoorden. De participant was blijkbaar op zoek naar inhoudelijk informatie over de standpunten

van de politieke partijen. Deze heeft ze niet direct gevonden bij vergelijk partij met uw antwoorden omdat ze de toelichting niet had gevonden. Ze gaf zelf aan dat ze het idee had dat ze nog niet alles over de partijen wist. Het stemadvies vond ze niet verrassend.

Participant 20: wilde weten wat Kieskompas haar voor stemadvies zou geven. Het stemadvies had ze verwacht. Toen ze dit zag heeft ze het politiek landschap gebruikt omdat ze wilde weten wat dat met haar stemadvies zou doen. "Dit was puur nieuwsgierigheid" zegt ze. Verder heeft ze positie per stelling nog bekeken uit nieuwsgierigheid. Dit vond ze leuk om te zien.

Participant 21: had een onverwacht resultaat. De persoon dacht dat ze bovenop SP zou zitten maar ze zat het dichtst bij PvdA. Bij stemwijzer kwam SP eruit. "verrassend wel leuk, dan denk ik toch nog maar een keer over mijn keuze na". Vervolgens ging ze over op politiek landschap ze heeft gekeken naar wat dit deed met haar positie. Ze werd progressiever en kwam daardoor nog dichterbij PvdA uit. Vervolgens ging ze bij de optie vergelijk partij met uw antwoorden kijken. Dit deed ze bij de SP. Ze sloot af met de opmerking: "Ik moet denk ik de partijprogramma's van SP, PvdA en Groen links nog even gaan lezen" (ze zat het dichtste bij deze partijen).

Participant 22: wilde het stemadvies weten en het resultaat is naar verwachting. Hij heeft alle opties rechts bekeken maar vind de koppen niet duidelijk. Hij wilde kijken wat hij nog allemaal kon doen omdat hij niet wist of dit nou zijn definitieve resultaat was.

Optie 'Vergelijk partij met uw antwoorden'

Participant 1 heeft deze optie gezien omdat het label in beeld kwam maar hij heeft hem niet gebruikt. Hij dacht dat het anders te langdradig werd. Hij wilde gewoon snel een overzicht zei hij. "Ik hoef niet tot in detail te weten wat het verschil is" zegt hij. Ik heb met de participant deze optie niet meer bekeken of besproken. Spijtig genoeg ben ik dat op dat moment blijkbaar vergeten.

Participant 2 heeft deze optie niet gezien en of gebruikt. In het interview is er niet meer over de optie en toelichting gesproken omdat ik dat ben vergeten.

Participant 3 heeft geen gebruik gemaakt van deze optie er kwam wel vaak een label te voorschijn maar hij was blijkbaar niet gemotiveerd om er op te klikken. Tijdens het interview heb ik hem deze optie laten zien hij vindt dat de stellingen zelf groter weergegeven hadden moeten worden dat was mooier geweest. "Maar de weergave specifiek was duidelijk" zei hij. Er is niet over de toelichting gesproken omdat ik dat ben vergeten.

Participant 4 heeft geen gebruik gemaakt van deze optie hoewel de persoon in het label had gezien dat je de partij met uw antwoorden kon vergelijken. Dit is gebleken uit het feit dat ze deze tekst hardop op las. Ze zei tijdens het hardop werken: "Ja, dat zou ik thuis ook niet doen". In het interview gaf ze aan dat ze inhoudelijk niet het verschil weet tussen bijvoorbeeld CDA en PvdA. Er is verder niet over de optie en toelichting gesproken in het interview omdat ik dat ben vergeten.

Participant 5 gaf veel aandacht aan deze optie en vergeleek zijn antwoorden met de VVD en D66. Hij stond het dichtste bij D66 in het politieke spectrum en hij vond VVD ook interessant om te bekijken. De VVD stond overigens ook niet heel ver bij hem vandaan. De participant heeft zelf niet de toelichting gevonden. Er is niet over de toelichting gesproken in het interview omdat ik dat ben vergeten.

Participant 6 komt al snel bij deze optie terecht omdat hij van plan was om op een partij te klikken. Hij vergeleek zijn antwoorden met die van D66 en CDA bij stellingen die hij belangrijk vond. Wanneer hij bij een stelling verschilt van mening met de partij zegt hij: "Als ze vertellen waarom vind ik het allemaal prima". Hij geeft in het interview aan dat hij graag in het kort een overzicht had gehad per partij waar deze partij voor staat. Hij had dit zelf niet bij de kop verkiezingscampagne 2012 gevonden. Het was hem niet opgevallen.

Participant 7 heeft hier geen gebruik van gemaakt hoewel het label wel een paar keer in beeld is verschenen. Hij zegt in het interview: "ik werd er niet echt door aangezet om dit te bekijken, door het scherm zegmaar". De participant vond het jammer dat hij dit niet heeft gezien tijdens het hardop werken. Hij zegt vervolgens: "Wat ik wel zou willen hebben als ik me hier dan echt in verdiep... dan zou ik de partijprogramma's willen lezen, dus in ieder geval de hoofdstukken van de partijprogramma's van de onderwerpen die hier behandeld worden". Hij had zelf de toelichting niet

gevonden op dit scherm. Hij zei: “Het ziet er niet uit als een link naar meer informatie... het ziet er meer uit als een hoofdstuk, een alinea, gewoon een tekst”.

Participant 8 heeft deze optie niet uit zichzelf gevonden hoewel het label wel een paar keer verscheen. Ze heeft van deze optie dan ook geen gebruik gemaakt. Tijdens het interview toon ik haar deze optie. Ze vond het blijkbaar een interessante optie aangezien ze zelf vroeg of ze even op de pagina mocht rondkijken. Ik heb haar geen vragen over de toelichting gesteld.

Participant 9 Hij vergelijkt zijn antwoorden met de VVD en D66. Hij zegt hierover: “waar ik echt een mening over heb daar verschillen we wel in”. Hij refereert hier naar D66. Hij is twee keer op de pagina vergelijk partij met uw antwoorden geweest maar hij heeft de toelichting zelf niet gezien/gevonden. Hij zegt dat een toelichting te veel informatie was geweest.

Participant 10 vond het vervelend dat je op deze pagina veel moet scrollen. Alvorens ik haar hierop heb gewezen zegt ze in het interview: “Het zou leuk zijn als je erop kon klikken voor meer informatie”. Dat vond ze nodig bij de antwoorden waarmee ze verschilt van de partij die ze bekijkt. Zelf heeft ze de toelichting niet gevonden hoewel ze hier dus wel naar op zoek was. Ze zegt hierover: “verkiezingsprogramma zegt mijn niets... ik kan niet klikken op hun mening, dat is vervelend”. Ze voegt hieraan toe “het is niet duidelijk dat je op verkiezingsprogramma kan klikken”.

Participant 11 heeft de optie vergelijk partij met uw antwoorden niet gevonden. In het interview laat ik hem deze optie zien. Hij vindt het jammer dat hij dit niet heeft gezien. Hij vindt de pagina erg nuttig. Hij geeft in het interview aan dat een toelichting handig zou zijn geweest maar dat hij daar geen behoefte aan had gehad. Toen ik over de toelichting begon heeft hij deze zelf wel gevonden.

Participant 12 heeft geen aandacht besteed aan deze optie en hem dus ook niet gebruikt. Tijdens het hardop denken heeft de participant wel een aantal keer het label gezien met de link naar deze optie heeft hij niet gebruikt. Tijdens het interview heb ik hem de optie getoond. Hij vertelde dat hij het een nuttige optie vond maar dat hij het niet jammer vindt dat hij deze niet heeft gezien. “In principe mis je er niet zo heel veel aan” zegt hij. Hij vindt deze optie beter dan positie per stelling omdat je hier per partij kan kijken en niet alle partijen tegelijk ziet. Hij vond het zelf niet nodig om door de opties heen te gaan. De participant ziet uit zichzelf dat je op ‘verkiezingsprogramma 2012’ kan klikken maar hij geeft aan dat hij niet weet of er dan een toelichting te voorschijn zou komen. De term die gebruikt wordt suggereert naar zijn idee niet direct een toelichting. Hij vindt het wel echt heel handig dat er een toelichting geboden wordt. Hij geeft aan dat hij niet meer inzicht heeft verkregen in de standpunten van de politieke partijen maar dat dit wel had gekund als hij tijdens het hardop werken op de optie ‘vergelijk partij met uw antwoorden’ had geklikt.

Participant 13 heeft vergelijk partij met uw antwoorden gebruikt bij de VVD. Hij vindt dat dit niet overzichtelijk is weergegeven omdat je zoveel moet scrollen. Verder vindt hij het goed. Zelf miste hij geen toelichting maar toen ik hem vroeg of hij een toelichting op de site zag kon hij deze niet vinden. Dit komt volgens hem door de term ‘verkiezingsprogramma’. Dit is volgens hem niet handig, het had ‘toelichting’ moeten heten vindt de participant. Daarbij had het niet onder het antwoord moeten staan maar er naast zegt hij.

Participant 14 ziet tijdens het interview pas dat het politiek spectrum een interactief middel is en dat deze optie bestaat ze vindt het wel handig dat dit geboden wordt.

Participant 15 heeft deze optie niet gebruikt. Hierop geeft ze aan dat ze deze optie niet heeft gezien. In het interview laat ik haar deze optie zien. Haar reactie hierop is dat ze het erg jammer vindt dat ze dat niet heeft gevonden. Ze geeft aan dat ze geen verdere toelichting nodig had gehad. Voor haar is de toelichting wel vindbaar.

Participant 16 is vijf keer op deze pagina geweest bij verschillende partijen. Over het algemeen vindt ze de pagina prettig. Maar ze was erg op zoek naar een toelichting van de standpunten van de politieke partijen. Deze kon ze niet vinden. Ze geeft in het interview aan dat ze het heel jammer vindt dat ze de toelichting niet heeft gezien. Ze zegt hierover: “Het is een heel klein zinnetje tussen twee vragen... dat is niet opvallend genoeg... de term ‘uitleg’ was beter geweest”. Verder geeft ze in het interview aan dat de toelichting direct op de eerste pagina moet staan. “Het is onduidelijk en niet goed vindbaar als je ver op de pagina moet doorklikken om er te komen” geeft de participant aan.

“Je ziet hier zoveel kleurtjes en vakjes dat het niet opvallend genoeg is... je weet niet of het bij het bovenste hoort of het onderste” voegt ze hieraan toe.

Participant 17 heeft niet gezien dat er een label in beeld kwam bij de partijen in het politieke spectrum. Hij vindt het jammer dat hij deze optie niet heeft gevonden. “Dit had ik wel even willen zien ja” zegt hij. Hij vindt het handig de optie handig. Wat hem hier opvalt, is dat hij niet het verschil begrijpt tussen helemaal mee een en mee eens. “Verschilt eigenlijk weinig” zegt hij. Nu dat hij dit ziet snapt hij hoe hij tot zijn resultaat is gekomen. Hij merkt op dat hij eigenlijk helemaal niet zo verschilt van de VVD. Toen ik hem vroeg of hij een toelichting had willen hebben gaf hij als antwoord: “dat zou heel chill zijn”. Op deze pagina had hij niet zelf de toelichting gevonden. “Als ze hier gewoon zetten ga naar stelling van de VVD ofso” zei de participant.

Participant 18 heeft deze optie zelf niet gevonden en dus ook niet gebruikt. “Grappig, ik vind het jammer dat ik het niet heb gezien toen ik bezig was”. Ze zegt bij het zien van de antwoorden van de partijen: “wat is het verschil tussen helemaal mee eens en mee eens zit wel in dezelfde hoek”. Bij het beantwoorden van de stellingen gaf ze al aan dat ze zelf geen onderscheid maakte tussen deze opties en dat ze liever 3 antwoordopties had gehad dan 5. De geen mening knop had ze niet gezien. Ze zegt dat ze zelf geen toelichting nodig zou hebben maar dat het erg slecht is weergegeven. Ze vindt dat je moet kunnen klikken op de stelling zelf of op het antwoord van de partij om de toelichting te krijgen. Ze zegt over de term waarmee de toelichting is aangegeven: “bij verkiezingsprogramma lijkt het of je naar het hele programma gaat”.

Participant 19 is op zoek naar de standpunten van partijen als ze bij deze optie terechtkomt. Ze zegt: “kan ik ook standpunten van ze zien?” Ze klikt op de PvdA en gaat naar vergelijk partij met uw antwoorden. “Ik mis alleen een beetje dat je niet echt op een rijtje hebt van de partij achteraf waar ze voor staan en wat ze willen... wat hun ideeën zijn” zegt de participant. Ze geeft aan dat ze inzicht mist. Ze weet niet of de PvdA ook voor de lange termijn gunstig is, geeft ze aan. Ze wilt juist stemmen op iets voor de lange termijn, geeft ze aan. Ze heeft zelf de toelichting niet gevonden. Ze gaf tijdens het hardopdenken nog aan dat ze het onhandig vindt dat ze zoveel moet scrollen in het scherm. Dat maakt de pagina naar haar idee onoverzichtelijk. Ze zei dat ze nu meer van de partij wist maar dat ze nog niet alles weet”. In het interview liet ik haar de toelichting zien. Haar reactie hierop is: “goed dat ze detail geven... hadden ze duidelijker mogen aangeven dat het kan... maar de toevoeging is er voor mij niet echt want de termen in de toelichting zijn erg moeilijk”.

Participant 20 heeft de optie niet gebruikt. Wel heeft ze in het label gezien dat je naar deze optie kon gaan. Ze heeft hier bewust geen gebruik van gemaakt omdat ze al wist welke antwoorden ze had gegeven. Nadat ik haar deze optie liet zien, zei ze dat ze het jammer vond dat ze dit niet had gezien. Ze vindt de optie vergelijk partij met uw antwoorden een waardevolle functie. Ze zegt dat deze optie beter uitgelicht had moeten worden. Toen ik haar deze pagina tijdens het interview liet zien, had ze zelf ook niet de toelichting gevonden. Ze zegt hierover dat het beter zou zijn als het antwoord van de partij een hyperlink vormt naar de toelichting. “Als je over het antwoord heen gaat met de muis dan zou de toelichting moeten oplichten” zegt de participant.

Participant 21 de participant heeft deze optie gezien en gebruikt. Ze heeft de SP met haar eigen antwoorden vergeleken. Zelf heeft ze niet de toelichting gevonden op deze webpagina. Hierover zegt ze in het interview dat de toelichting anders moet worden weergegeven. De term ‘verkiezingsprogramma 2012’ is volgens de participant niet goed. De participant zegt hierover dat het lijkt alsof je wordt doorverwezen naar alle partijprogramma’s. Daarom zou ze er ook niet op geklikt hebben als ze hem zelf wel had gezien. Verder vond ze de optie duidelijk, overzichtelijk en nuttig.

Participant 22 heeft geprobeerd om op een partij te klikken maar dit lukte niet. Hij heeft wel het label zien verschijnen maar hij had niet door dat hij op het blauwe balkje in het label moest klikken. Hij heeft de optie vergelijk partij met uw antwoorden dus niet gezien en gebruikt. Wel had hij interesse om op de partij te klikken, maar dit lukte niet. Toen ik hem tijdens het interview deze optie liet zien, was hij hier enthousiast over. Zelf had hij de toelichting op deze pagina ook niet gevonden. Hij had verwacht dat er een toelichting zou staan bij de mening van de partij en niet bij ‘verkiezingsprogramma’. “Het zou logischer zijn als er ‘uitleg’ in of achter het antwoord stond” zei de participant.

Optie 'politiek landschap'

Participant 1 begreep direct hoe het politiek landschap in elkaar zat en hij had geen moeite met de 'ja' en 'nee' knoppen. De participant heeft aandacht besteed aan de optie en deze gebruikt om zijn positie te herberekenen. Hij vond het prettig dat hij thema's kon selecteren die hij belangrijker vond dan anderen, maar hij had dit graag gedaan voordat hij zijn advies had gekregen.

Participant 2 vond het prettig dat hij kon aangeven welke thema's hij belangrijk vindt dan anderen. Hij vond het alleen vervelend dat alle thema's al op 'ja' staan. "Het is moeilijker om iets te verslepen naar niet belangrijk dus is niet eerlijk" zegt hij. Participant 2 gaf aandacht aan de optie en heeft deze gebruikt om zijn positie te herberekenen.

Participant 3 heeft deze optie wel gezien maar niet gebruikt. "Ik vind alle opties in principe wel belangrijk".

Participant 4 heeft deze optie wel gezien maar niet gebruikt. "Niet relevant doe ik eigenlijk nooit. Die ik echt belangrijk vond, had ik al bij gezegd helemaal mee eens of niet" zegt de participant.

Participant 5 besteedde hier direct aandacht aan na het zien van de instructie. Hij heeft deze optie ook gebruikt. Hij vond het prettig om bepaalde thema's te selecteren.

Participant 6 gaf aandacht aan de optie en heeft deze gebruikt om zijn positie te herberekenen. Hij heeft de optie gebruikt omdat hij op zoek was naar zijn stemadvies.

Participant 7 zegt "ik vind het altijd gek dat, dat dan mijn keuze beïnvloed dus dat ga ik niet doen". Hij heeft aandacht gegeven aan de optie maar gebruikte hem niet. Dit vindt hij niet nuttig. "Daarbij alle thema's zijn belangrijk want ze gaan over alle thema's beslissingen nemen" zei hij.

Participant 8 begreep niet direct hoe deze optie werkt. Maar concludeert op een gegeven moment dat ze eigenlijk alles ook wel belangrijk vindt. Ze heeft aandacht besteed aan de optie maar gebruikt hem verder niet.

Participant 9 speelt hier even mee. Hij vindt het leuk dat hij zijn positie kan herberekenen.

Participant 10 heeft aandacht besteed aan deze optie omdat deze al open stond. Ze heeft hier verder geen gebruik van gemaakt omdat ze alles belangrijk vindt.

Participant 11 was over het algemeen niet verrast over de uitkomst. Maar hij had niet verwacht dat PVDA zo dicht bij zou zijn. Daarom ging hij bij politiek landschap kijken. Nadat hij dat had gebruikt klopte het resultaat naar zijn idee. PvdA ging toen ook iets verder van hem afstaan. "D66 was wat ik had verwacht" zei hij. Hij gaf in het interview aan dat hij even wilde kijken bij politiek landschap om te kijken wat er zou gebeuren.

Participant 12 gaf aandacht aan de optie en heeft deze gebruikt om zijn positie te herberekenen. Hij heeft deze optie gebruikt omdat dit direct in het oog sprong toen de instructie verdween. Anders zou hij het ook niet gebruikt hebben gaf hij in het interview aan.

Participant 13 heeft hier kort aandacht aan besteed maar zegt dat hij dit bewust niet gaat gebruiken omdat hij het niet interessant vindt.

Participant 14 besteedt twee keer aandacht aan deze optie. Beide keren ervaart ze moeite bij het gebruik van deze optie omdat ze het idee heeft dat ze nergens op kan klikken en dus ook niet haar positie kan herberekenen. Het valt haar op dat het thema onderwijs er niet tussen staat. Bij de tweede keer dat ze de optie gebruikt heeft ze door dat alles al op ja staat en dat ze alleen op nee kan klikken. Hoewel participant 14 twee keer aandacht heeft besteed aan de optie heeft ze hem niet gebruikt. Ze gaf aan dat ze niet goed weet wat de opties inhouden en dus is het voor haar niet handig om te gebruiken.

Participant 15 heeft geen gebruik gemaakt van de opties rechts in beeld. Ze heeft deze wel gezien maar had geen interesse om ze te gebruiken. "Ik had mijn antwoord toch al" zei ze.

Participant 16 heeft gebruik gemaakt van deze optie. Ze zei hierover in het interview dat ze de optie niet echt belangrijk vond. "Op zich handig maar heb er niet écht gebruik van gemaakt, wilde puur kijken wat er gebeurde" zegt ze.

Participant 17 gaf hier behoorlijk wat aandacht aan en hij herberekende zijn positie twee keer. Hij gaf in het interview aan dat hij geen reden had om te herberekenen maar hij dacht dat, dat moest. Hij dacht dat hij op die manier het programma moest afronden.

Participant 18: vond het vervelend dat de instructie wegsprong. Toen deze was verdwenen was ze direct gefocust op politiek landschap omdat dat toen naar voren sprong zei ze. Ze vindt de optie niet nuttig omdat ze vindt dat alles belangrijk is. Ze heeft de optie niet gebruikt.

Participant 19: geeft aan dat ze van deze optie gebruik heeft gemaakt omdat ze niet doorhad dat het resultatscherm het einde was van de test. Ze dacht dat ze nog meer dingen moest invullen. Ze vindt de optie niet heel belangrijk geeft ze in het interview aan.

Participant 20: vindt dit een erg leuke optie. Ze is hier erg positief over omdat ze het leuk vindt om te zien wat dit voor invloed heeft op haar positie in het politiek spectrum. Ze heeft gebruik gemaakt van de optie.

Participant 21: wilde deze optie gebruiken maar dit lukte haar niet omdat het haar niet lukte om 'nee' te selecteren. Ze dacht dat ze het balkje moest schuiven. Later had ze wel door hoe het moest en toen heeft ze de functie gebruikt om te spelen met haar positie. Ze vond het erg leuk dat deze mogelijkheid er was. Maar het had duidelijker uitgelegd moeten worden hoe het werkt.

Participant 22: heeft aandacht besteed aan de optie maar gebruikt deze niet hij vindt namelijk alle thema's belangrijk.

Optie 'positie per stelling'

Participant 1 denkt dat hij bij positie per stelling alles kan nakijken. Hij heeft hier duidelijk geen behoefte aan want hij gebruikt de optie niet. Nadat hij aangaf dat hij klaar dacht te zijn, gaf ik aan dat hij klaar is als hij denkt dat hij klaar is. Toen ik dat had gezegd, keek hij toch nog even bij positie per stelling. Hij zag hier vrij laat dat er per thema meerdere stellingen staan weergegeven. Hij heeft hier een paar stellingen bekeken maar gaf al snel aan dat hij in de rest van de stellingen niet geïnteresseerd was. Hij zei: "voor de rest zijn er niet echt vragen die ik graag zou willen zien".

Participant 2 heeft de optie gezien maar niet gebruikt. Want hij vond dat er geen slechte stellingen tussen zaten die hem niet aanspraken. Tijdens het interview ziet hij de optie en speelt hij er even mee. Hij geeft aan dat hij het leuk vindt dat je per stelling en per partij kan zien wat de antwoorden waren.

Participant 3 heeft op de optie geklikt maar heeft deze verder niet gebruikt. Het bleek in het interview dat hij thuis ook niet verder zou klikken, omdat hij de uitslag al heeft.

Participant 4 heeft de optie gezien maar niet gebruikt. Tijdens het interview laat ik haar op de optie klikken. Ze vindt het leuk om te zien. Ze zegt dat ze het niet mooi opgemaakt vindt maar wel overzichtelijk.

Participant 5 heeft deze optie gezien maar hij maakte er geen gebruik van.

Participant 6 heeft aandacht besteed aan deze optie en hem gebruikt om zijn antwoorden op een aantal stellingen te vergelijken met D66 en CDA. Hij had al eerder op deze partijen gestemd en het was hem nog niet gelukt om een duidelijk stemadvies te ontleiden uit het spectrum.

Participant 7 heeft deze optie wel gezien maar niet aangeklikt of gebruikt. Hij zij hierover: "ik vind dat niet zo interessant". Tijdens het interview laat ik hem deze optie zien. Hij zegt: "ik vind het overzichtelijk maar ik hecht er niet veel waarde aan".

Participant 8 deze optie begrijpt de participant in eerste instantie niet omdat ze totaal geen aandacht besteed aan het resultaat dat links veranderd wanneer ze op andere stellingen klikt. Ze dacht dat ze per thema stellingen moest selecteren. Nadat ik haar vroeg wat naar het linkervlak zei ze: "oh daar had ik nog helemaal niet naar gekeken... oh nu begrijp ik hoe het moet". Ze besteedt veel aandacht aan deze optie en gebruikt hem uitvoerig. Ze gaat vrijwel alle stellingen af.

Participant 9 besteedt aandacht aan positie per stelling en gebruikt deze optie. Hij kijkt bij een aantal thema's die hij belangrijk vindt.

Participant 10 klikte hier per ongeluk op zei ze in het interview. Ze had hem eerst niet gezien. Ze heeft er even naar gekeken maar ze heeft er verder geen gebruik van gemaakt. Ze was na vergelijk partij met uw antwoorden te hebben gezien verder niet meer geïnteresseerd in de webpagina.

Participant 11 heeft de optie gezien en er op geklikt maar hij heeft geen gebruik gemaakt van de optie. Hij had hier blijkbaar geen behoefte aan.

Participant 12 heeft geen aandacht besteed aan deze optie en hem dus ook niet gebruikt. Hij geeft in het interview aan dat hij de optie wel heeft gezien maar bewust niet heeft gebruikt. Hij had hier geen behoefte aan. Nadat ik hem de optie heb laten zien geeft hij aan dat hij het er erg onoverzichtelijk uit vindt zien.

Participant 13 heeft hier kort aandacht aan besteed maar zegt dat hij dit bewust niet gaat gebruiken omdat hij het niet interessant vindt. "Ik hoef niet zo zeer terug te zien hoe de stellingen bij verschillende partijen erover denken" zegt hij.

Participant 14 gebruikt positie per stelling zeer uitvoerig. Ze neemt alle stellingen door en gebruikt het 13 minuten lang. Dit was nodig omdat ze het politieke spectrum op dat moment nog niet begreep.

Participant 15 heeft geen gebruik gemaakt van de opties rechts in beeld. Ze heeft deze wel gezien maar had geen interesse om ze te gebruiken. "ik had mijn antwoord toch al" zei ze.

Participant 16 heeft de optie gezien en er gebruik van gemaakt toen ze op zoek was naar inhoudelijk informatie over de standpunten. Ze vindt deze optie inhoudelijk niet sterk. "Maar waarom mee eens en wat is het verschil tussen helemaal en mee eens" zei ze.

Participant 17 heeft de optie gezien maar hij had het idee dat hij er niet op kon klikken doordat het een vage grijze kleur had. Hij dacht toen al dat hij klaar was zei hij. Hij heeft de optie dus niet gebruikt.

Participant 18 zei "oh maar nu ga ik per stelling kijken, wil ik dat weten?... oh deze hebben we allemaal al gehad... ik heb het toch allemaal al beantwoord?". Ze geeft aandacht aan de optie maar gebruikt deze optie verder niet.

Participant 19 heeft deze optie gezien en gebruikt. Ze vond de optie vaag. "Ik begreep in eerste instantie niet wat het inhield" zei ze. Ze voegt hieraan toe: "leuk maar boeit me niet echt". Ze had niet direct door wat er links in beeld gebeurde.

Participant 20 heeft gebruik gemaakt van deze optie. Ze had hem eerst niet gezien omdat de kleur volgens haar te licht was. "Dit is niet opvallend genoeg" zegt ze in het interview. Ze heeft de optie wel zelf gevonden. Ze vond de optie leuk om te zien.

Participant 21 heeft positie per stelling gezien en er op geklikt maar hier verder geen gebruik van gemaakt.

Participant 22 klikte op positie per stelling en gebruikte dit. Het duurde wel even voordat hij door had hoe het werkte. Hij zei hierover: "leuk dat je tot in detail kan kijken naar je positie maar de uitwerking kan beter". Hij zegt dat het rechtervlak enorm de aandacht trekt in vergelijking tot het linkervlak.

Optie 'overige functies'

Participant 1 heeft de optie gezien maar maakt er geen gebruik van. Hij zei: "Ik heb niet echt veel behoefte om het aan iemand toe te sturen of op te slaan en ik heb ook niet echt behoefte om het uit te printen".

Participant 2 heeft de optie wel gezien maar niet gebruikt.

Participant 3 heeft de optie wel gezien maar niet gebruikt.

Participant 4 heeft de optie wel gezien maar niet gebruikt.

Participant 5 heeft de optie gezien maar maakte er geen gebruik van.

Participant 6 besteedt meerdere keren aandacht aan deze optie maar maakt er geen gebruik van.

Participant 7 heeft de optie bekeken maar hij zei dat hij er geen behoefte aan had om het te gebruiken.

Participant 8 heeft de optie bekeken maar gebruikt deze niet.

Participant 9 heeft de optie bekeken maar niet gebruikt.

Participant 10 heeft de optie bekeken maar zei: "ik hoef het niet op facebook te zetten ofso". Ze heeft dus ook geen gebruik gemaakt van de functie.

Participant 11 heeft de optie gezien en heeft er op geklikt maar hij heeft de optie niet gebruikt.

Participant 12 heeft geen aandacht besteed aan deze optie en hem dus ook niet gebruikt.

Participant 13 heeft deze functie gezien maar hij heeft hier bewust geen gebruik van gemaakt.

Participant 14 heeft geen aandacht besteed aan de optie overige functies en heeft hem dan ook niet gebruikt.

Participant 15 heeft de optie gezien maar zij heeft hier geen gebruik van gemaakt.

Participant 16 heeft aandacht besteed aan de optie maar deze niet gebruikt.

Participant 17 heeft de optie gezien maar er geen aandacht aan besteed of gebruikt omdat hij door de lichtgrijze kleur dacht dat hij er niet op kon klikken.

Participant 18 heeft de optie gezien en aangeklikt maar niet gebruikt.

Participant 19 heeft de optie gezien en aangeklikt maar had geen interesse om het te gebruiken zei ze.

Participant 20 heeft de optie niet gezien en dus ook niet gebruikt. Ze gaf in het interview aan dat ze de optie positie per stelling ook niet direct had gezien door de lichte kleur. Later heeft ze de optie positie per stelling wel gevonden maar deze optie is haar niet opgevallen.

Participant 21 heeft de optie niet gezien en dus ook niet gebruikt.

Participant 22 heeft de optie gezien maar verder niet gebruikt. Hij vond het wel leuk dat het er bij zat.

Vind je het een leuk instrument?

Participant 1: "Leuke manier om je mening te achterhalen".

Participant 2: "Ja, vooral via de grafiek weet je ook wat je eigen positie is". "Ik stond daar eerst niet zo bij stil".

Participant 3 had liever exact gezien wat het stemadvies was. Hij voegt hieraan toe dat hij niet blind op dit soort programma's vertrouwd.

Participant 4 vind het een leuke manier

Participant 5: "Het had duidelijker mogen zijn bij de stellingen". "Een kleine info button was fijn geweest".

Participant 6 vind het een noodzakelijke en snelle manier.

Participant 7: "Vind het een leuke manier maar met de kanttekening dat ik nu niet mijn stem laat beïnvloeden zegmaar".

Participant 8 "Ja heel makkelijk en ook fijn dat je zo'n overzicht krijgt daarna en dat je per stelling kan zien welke partijen wat vinden".

Participant 9: "Ja leuk vind het een handig/noodzakelijk hulpmiddel".

Participant 10 vind het politiek landschap mooi. Ze geeft aan dat ze het middel prettig vind om te gebruiken. "Alles staat direct bij elkaar en je hoeft je niet verder in te lezen".

Participant 11: "Neutraal, leuk is geen goede vraag". "Het is een serieuze aangelegenheid".

Participant 12 vind het gewoon een handig hulpmiddel.

Participant 13: "Geeft veel inzicht ook door het spectrum dat is leuk". "Leuk om met mensen over te praten".

Participant 14: "Stellingen waren erg zwart wit".

Participant 15: "Ja leuk, vind het handig". "Het is een noodzakelijk hulpmiddel".

Participant 16: "Ja vind ik leuker dan op internet hun standpunten te gaan zoeken, maar dan moeten wel hun standpunten erbij staan anders moet ik die alsnog debatten gaan kijken". "Ik heb inhoudelijk niet veel informatie gekregen" zegt de participant.

Participant 17 zegt "Leuk, maar had liever per thema meer vragen gewild en per thema willen antwoorden". Hij wil graag binnen bepaalde thema's weten bij welke partij hij het beste past. Kanttekening hierbij is dat hij niet positie per stelling of vergelijk partij met uw antwoorden heeft gezien. Hij heeft het idee dat er per thema maar 1 vraag is gesteld.

Participant 18 zei "Ja het is bijna de enige manier... handig!... maar ik ga niet direct op het resultaat stemmen".

Participant 19 vind leuk niet de juiste term maar vind het middel wel erg handig.

Participant 20 is erg enthousiast over het instrument. Ze vindt het politiek spectrum leuk om te zien en ze vindt het leuk dat je kunt zien wat het selecteren van thema's voor invloed heeft op haar positie.

Participant 21 vind het leuk.

Participant 22 zegt: "ja, sowieso" nadat ik hem vraag of hij het een leuk instrument vindt.

Wat vond je van de tijd die je nodig had om kieskompas in te vullen?

Participant 1: "Prima, stellingen goed niet te lang".

Participant 2: "Wel goed, je mag er wel even bij stilstaan".

Participant 3: "Tijd viel wel mee, prima"

Participant 4: "Ik had een betere tijdindicatie willen krijgen".

Participant 5: "Goed, blij dat ik het serieus nam".

Participant 6: "Je bent zo klaar, kan even tussendoor".

Participant 7: "Veel korter dan ik dacht". "Dat is positief".

Participant 8: "Ik vond het prima"

Participant 9: "Prima".

Participant 10: "Was snel binnen een half uur heb je, je uitslag".

Participant 11: "Geen last gehad van tijdsduur". "Ik wil het ook zorgvuldig doen".

Participant 12 had langer verwacht maar vond deze tijdsduur prima.

Participant 13: "Langer dan verwacht maar niet storend het aantal vragen is nodig".

Participant 14: "Duurt langer door hardop werken maar is prima".

Participant 15: "Prima, stoorde me er niet aan".

Participant 16: "Tijd normaal niet anders verwacht".

Participant 17: "Prima, zou er thuis misschien iets langer over nagedacht hebben".

Participant 18 "Prima niets mis mee"

Participant 19: "Ik ben er even mee bezig geweest maar niet te lang". "Dat maakt het realistisch en dan geloof ik het ook".

Participant 20: "Prima"

Participant 21: "Prima, wil het zelf ook weten".

Participant 22: "Prima, niet te lang en niet te kort".

Bijlage VI – Analyse per persoon

Participant 1

Hij weet al dat hij op de VVD wil gaan stemmen.

Politieke kennis

Hij heeft goede politieke kennis. Hij is op de hoogte van de issues in de huidige verkiezingscampagne en hij volgt de campagne. Hij vindt het leuk om over issues na te denken ook als deze hem persoonlijk niet raken.

Stellingen

Hij gaat erg snel door de stellingen heen en heeft weinig moeite om ze te beantwoorden. 5x neutraal. 0x geen mening. Hij zei hierover dat hij altijd wel een mening heeft en dat hij daarom geen gebruik had gemaakt van geen mening. Hij heeft de optie vanaf het begin al gezien. 17x minder sterke antwoordoptie, 8x sterke antwoordoptie.

Vragen 1-3

De participant vindt de vragen over het algemeen nuttig en belangrijk. Hij heeft alle vragen ingevuld en hij kende de hoogste punten toe aan de VVD.

Resultatenschermb

De participant keek als eerste naar het politieke spectrum op het resultatenschermb. Hij las het af en begreep dat het zijn eigen positionering binnen het politieke landschap presenteerde. Hij heeft de instructie die ernaast stond weergegeven niet gezien.

De persoon was verrast door het stemadvies. Hij zei: “Opvallend is dat VVD buiten het lichtblauwe rondje valt, terwijl ik wel VVD stem”. Hij had verwacht dat hij dicht bij de VVD zou uitkomen maar andere partijen waaronder D66 lagen dicht bij hem in de buurt.

Na het aflezen van het politieke spectrum heeft de persoon de opties aan de rechterkant van het resultatenschermb bekeken. Hij heeft alle opties aan de rechterkant gevonden en aangeklikt maar hij heeft eigenlijk alleen het politiek landschap daadwerkelijk gebruikt. Voor de opties positie per stelling en overige functies had hij weinig interesse.

Hij heeft geen gebruik gemaakt van de optie vergelijk partij met uw antwoorden. Het label bij de partijen is niet verschenen. Hij leek ook niet door te hebben dat je in het politieke spectrum kon klikken. Hij heeft daardoor niet de optie vergelijk partij met uw antwoorden gebruikt.

Hij zei op een gegeven moment dat hij dacht dat hij klaar was. Toen ik aangaf dat hij klaar was als hij dat zelf vond, keek hij toch nog even bij ‘positie per stelling’. Maar al gauw bleek dat hij hier eigenlijk niet echt de motivatie voor had. Hij heeft een aantal stellingen bekeken maar gaf al snel aan dat hij eigenlijk wel klaar was.

Hij gaf aan dat als hij thuis was geweest hij ook niet verder op de site had rondgekeken omdat hij in het politiek spectrum al direct zijn stemadvies had gezien.

Participant 1 heeft Kieskompas gebruikt omdat hij het een leuke test vind om over na te denken en om over te praten met anderen.

Kieskompas heeft zijn stem niet beïnvloed. Hij geeft aan dat hij het instrument wel serieus neemt maar dat hij de uitkomst niet direct voor waar aanneemt. Hij wist voor het gebruik van Kieskompas al zeker dat hij op de VVD wilde stemmen en dat gaat hij dan ook doen.

Verbeterpunten:

De opties en hyperlinks moeten duidelijker gemaakt worden. “Nu vind ik ze een beetje onduidelijk” zei hij. En volgens hem moeten de opties gegeven worden voordat hij het advies krijgt.

Participant 2

Hij twijfelt nog tussen twee of meerdere partijen.

Politieke kennis

Hij volgt de verkiezingen een beetje via debatten en de krant. Hij vindt het belangrijk om een eigen mening te hebben voegt hij hieraan toe.

Stellingen

Hij gaat erg snel door de stellingen heen en heeft weinig moeite om ze te beantwoorden. 5x neutraal en 0x geen mening. Hij zei hierover dat hij op zich altijd wel een mening heeft en dat hij daarom geen gebruik heeft gemaakt van deze antwoordoptie. Hij had de optie dus ook vanaf het begin al gezien. 17x minder sterke antwoordoptie, 8x sterke antwoordoptie.

Vragen 1-3

Hij vult alle vragen in en kent de hoogste scores toe aan VVD en D66.

Resultatenschermb

Hij is nog niet klaar met lezen wanneer de instructie verdwijnt. Vervolgens gaat hij direct over op het politiek landschap omdat hij denkt dat hij belangrijke thema's moet selecteren. Vervolgens herberekent hij zijn positie. Hij richt zich tot het politieke spectrum maar begrijpt in eerste instantie niet goed waar hij naar moet kijken. Hij geeft aan dat dit komt omdat: “het net een beetje snel ging”. Hij duidt hier op het verdwijnen van de instructie. Hij klikt vervolgens op positie per stelling maar gebruikt de optie niet. Als hij terugkijkt naar het politiek spectrum valt de rode stip hem ineens op. Hij begrijpt zijn positie in het politieke landschap, geeft aan dat zijn stemadvies 50plus of D66 is en verwijst ook naar de assen. Hij klikt op overige functies en vraagt aan mij of hij het resultaat moet opslaan. Ik zeg dat het niet nodig is. Nadat hij even stil viel en geen actie meer ondernam, vroeg ik of hij zou stoppen als hij nu thuis was. Hij zei dat als hij thuis zou zijn dat hij nu zou stoppen. Op dat moment ben ik overgegaan op het interview.

Hij had verwacht dat hij iets rechtser zou zijn. Maar over het algemeen heeft het resultaat hem niet heel erg verrast geeft hij aan. Hij voegt daaraan toe dat hij daarom ook niet verder is gaan zoeken. Hij ziet de site meer als een test dan een informatiebron zegt hij.

Hij is van plan D66 te gaan stemmen. Kieskompas heeft hem hierin beïnvloed in die zin dat het hem bevestiging heeft gegeven. Hij had vorige keer D66 gestemd maar hij was ook open voor iets anders. Hij zegt: “Als er iets anders uit was gekomen dan had ik me nog iets verder erin verdiept ... maar dat is nu niet het geval dus ik ga gewoon D66 stemmen”.

Het heeft zijn inzicht in de standpunten van de politieke partijen niet vergroot geeft hij aan omdat hij de optie per stelling niet heeft doorgekeken.

Verbeterpunten:

Hij heeft alle opties gezien maar hij vind dat ze niet duidelijk zijn weergegeven. “Misschien hadden ze de opties beter als verder kunnen doen” zegt hij. Dus dat er meer stappen in het programma zitten in

plaats van dat alles op 1 pagina staat. Hij zegt: “ik zou zelf niet de opties gebruiken omdat ik het zie als test site niet als informatie site”. Hij voegt hieraan toe dat hij dan eerder naar de site van de politieke partij zou gaan.

Participant 3

Hij weet nog niet op welke partij hij wil gaan stemmen.

Politieke kennis

Hij ging snel door kieskompas heen. Ten opzichte van de andere participanten had hij veel politieke kennis. Daarbij gaf hij aan op de hoogte te zijn van de thema's van de huidige verkiezingscampagne. Kijkt het nieuws, leest vaak nog verslagen van het NRC terug. Praat er af en toe met mensen over. “Ik vind het belangrijk om mijzelf te informeren”.

Stellingen

Hij antwoordde bij de stellingen 6x neutraal en 2x geen mening. Hij heeft maar 1x gebruik gemaakt van de sterke antwoordoptie en 16x van de minder sterke antwoordoptie.

Vragen 1-3

Hij heeft vraag 1 van de vragen niet volledig ingevuld en vraag 2 en 3 heeft hij overgeslagen. Hij zei: “Boeit me niet ... geen ene zout” bij vraag 1. Bij vraag 2 zei hij: “Kan ik hem wel goed beantwoorden? ... ik sla hem maar over”. Vraag 3 vond hij een rare vraag. “Partijen kunnen veranderen” zei hij. Hij had blijkbaar moeite met de term ‘ooit’ in de vraagstelling.

“Ik was het helemaal niet eens met de uitslag ... maar ik vertrouw ook niet blind op dit soort programma's ... het kan goed zijn als oriëntatiemiddel maar meer is het niet voor mij”.

Resultatenschermb

Hij geeft aan dat hij het stemadvies (spectrum) niet zo overzichtelijk vindt. Hij had niet gezien dat je op de partijen kon klikken. Hij had geen interesse om er met de muis over heen te gaan. Er had volgens hem bij moeten staan dat je op de partijen kon klikken. “Ik had verwacht dat alle opties rechts stonden en ik dacht daardoor niet dat ik in het plaatje zelf ook nog iets kon doen” zegt hij. Wat voor hem onoverzichtelijk was, was dat hij had verwacht dat alle opties rechts zouden staan. Daardoor had hij niet verwacht dat je in het spectrum nog kon klikken. De opties rechts heeft hij allemaal gevonden maar hij was niet geïnteresseerd om deze te gebruiken. Hij had zijn stemadvies al.

Na het gebruik van Kieskompas weet hij nog steeds niet op welke partij hij wil gaan stemmen.

Hij geeft aan dat hij niet blind vertrouwd op dit soort programma's. Hij zegt: “ik had liever exact gezien wat de mening was”. Hij refereert hier naar het stemadvies. Hij geeft aan dat hij eerst neigde naar D66 maar dat hij het nog niet weet waarop hij gaat stemmen. “Ik had nooit serieus over Groen links nagedacht”. Door kieskompas is Groen links hem wel opgevallen. Hij zegt daarover: “het zou wel kunnen dat ik me meer in Groen links ga verdiepen.

Hij heeft kieskompas gebruikt als oriëntatiemiddel. Hij gebruikt het om te checken of er dingen zijn die hij gemist heeft”.

Verbeterpunten:

“Resultatenschermb vond ik niet zo duidelijk... goede toevoeging is om de keuze te geven om de partijen toe te lichten waarom ze iets vinden” zegt hij. Kanttekening hierbij is dat hij niet de toelichting heeft gevonden bij vergelijk partij met uw antwoorden. Hij heeft immers de optie niet gebruikt.

Participant 4

Zij twijfelt nog tussen twee of meer partijen.

Politieke kennis

Zij heeft weinig politiek kennis. Ze heeft een klein beetje van de verkiezingen meegekregen via het nieuws.

Stellingen

Vond het invullen van de stellingen lastig. Ze zegt zelf: "ik vond de vragen moeilijk". Het was duidelijk dat ze weinig van politiek weet en/of van de thema's die in de huidige verkiezingscampagne spelen. Tijdens het beantwoorden van de stellingen zei ze: "Ik mis een info button". Ze heeft 24x gebruik gemaakt van de minder sterke antwoordoptie en 0x gebruik gemaakt van de sterke antwoordoptie. Ze zei bij het beantwoorden van vraag 24 "natuurlijk niet" maar klikte vervolgens niet op 'helemaal niet mee eens' maar op 'niet mee eens'. In het interview zei ze hierover: "alleen als ik echt zeker weet stem ik helemaal maar vind de keuze prettig". Ze heeft 3x neutraal gebruikt en 2x geen mening gebruikt. Wat duidelijk naar voren kwam tijdens het hardop denken was dat als ze niet genoeg van het issue afwist dat ze op deze antwoordopties klikte. Tijdens het beantwoorden was er voor haar dus geen verschil tussen deze antwoordopties.

Vragen 1-3

Participant 4 vult vraag 1 in. De persoon ziet later dat ze hem ook had kunnen overslaan. Ze vond vraag 1 niet relevant, "thuis had ik hem overgeslagen" zegt ze. Slaat vraag 2 over omdat ze het een onbelangrijke vraag vindt. Vraag 3 wordt wel ingevuld. Ze zegt hierover: "vond ik voor mijzelf relevant, jammer dat dit geen invloed heeft op je stem". De participant kent de hoogste scores toe aan D66 en VVD.

Resultatenschermb

Ze komt naar haar idee bij D66 uit dit had ze ook verwacht. Ze geeft aan dat ze een korte uitleg bij D66 fijn gevonden zou hebben. Ze zegt: "ik kan niet beargumenteren waarom ik D66 stem".

Ze klikt even de opties rechts door maar gebruikt deze niet. Ook had ze direct door dat je op de partij kon klikken en deze kon vergelijken met je eigen antwoorden. Dit las ze namelijk hardop op. Maar van deze optie heeft ze ook geen gebruik gemaakt. Ze zei tijdens het hardop denken: "Ja, dat zou ik thuis ook niet doen".

Ze was even kort in de war of dit nu daadwerkelijk de uitslag is. Ik denk dat, dat komt omdat ze niet had verwacht dat er nog opties gegeven zouden worden.

Ze geeft aan zelf niet snel door het resultatenschermb heen te gaan. Als ze thuis was geweest, had ze na het zien van het resultaat direct op het kruisje gedrukt. Ze zei "Ik doe een kieswijzer voor dit beeld (wijst het spectrum aan), beeld was er, dus ik ben klaar".

Ze gebruikt kieskompas om uit te zoeken waarop ze moet stemmen ze leest zich verder niet in zegt ze.

Ze zegt dat ze al van plan was om op D66 te stemmen en dit kwam ook uit kieskompas. "Maar als er iets anders uit was gekomen had ik misschien nog even nagedacht. Was verder gaan zoeken als D66 er niet uit was gekomen" zegt ze.

Ze is niet gemotiveerd om zich verder in de politiek te verdiepen. Ze zegt: Nee, ik weet nu gewoon wat ik wil stemmen".

Verbeterpunten:

Door informatie buttons bij stellingen. Die moeten de huidige situatie toelichten. Het instructiescherm moet je zelf kunnen wegklikken. Ze vindt het een handig middel omdat ze zich verder niet hoeft in te lezen.

Participant 5

Hij weet nog niet wat hij moet gaan stemmen.

Politieke kennis

Hij was op de hoogte van de meeste issues. Hij heeft de laatste tijd de politiek niet echt gevolgd in verband met vakantie maar hij is dit wel weer van plan. Hij kwam wel informatie over de campagne tegen in het nieuws. Relatief tot de andere participanten heeft deze participant naar mijn mening veel politieke kennis.

Stellingen

Stellingen hadden duidelijker gemogen. Hadden definities gegeven mogen worden. "Dat je bij hypotheekrenteaftrek bijvoorbeeld een klein l'tje hebt, dat begrippen worden uitgelegd".

Hij geeft aan dat hij eerder geneigd was in sterke mate te antwoorden omdat hij duidelijk wilde zijn. "Duidelijk zijn niet laf antwoord willen geven" zegt hij. 17x sterke antwoordoptie, 7x minder sterke antwoordoptie. 5x neutraal, 0x geen mening. Hij zegt hierover in het interview dat hij geen mening wel had gezien maar dat hij dit tijdens het hardop werken misschien een beetje over het hoofd heeft gezien. "Je bent toch eerder geneigd om naar het midden te gaan als je niet zeker bent van je antwoord" zegt hij.

Vragen 1-3

Vond de eerste vraag relevant en nuttig. Vraag twee had beter gedefinieerd moeten worden maar is wel nuttig volgens de participant. Hij had gezien dat de vragen overgeslagen konden worden maar het leek hem nuttig om het toch in te vullen. Hij vond de eerste twee vragen nuttig omdat je dan zelf nadenkt over welke partij bij je past. Hij vond vraag 3 kort door de bocht deze had er naar zijn mening niet per se in gehoeven.

Resultatenschermb

Hij had direct door wat het stemadvies inhoudt heeft nog even politiek landschap gebruikt omdat bepaalde thema's voor hem belangrijker zijn dan anderen.

Hij had het stemadvies dat hij kreeg verwacht. "Ik ben er tevreden mee" zegt hij. Toen wilde die kijken of het stemadvies klopte dit heeft hij gedaan door op de partijen te klikken en deze te vergelijken met zijn antwoorden. Hij wilde dus even nakijken. De optie vergelijk partij met uw antwoorden was bevredigend dus vond hij dat hij klaar was met het kieskompas.

De belangrijkste reden om kieskompas te gebruiken is om uit te zoeken waarop hij moest gaan stemmen. Hij is van plan om op D66 te gaan stemmen.

Hij geeft in het interview aan dat kieskompas hem heeft beïnvloed in zijn stemkeuze door hem te helpen erover na te denken en alle aspecten te belichten (bijvoorbeeld premier). Het heeft alles op een rijtje gezet. "Ik dacht dat ik dit keer meer naar VVD neigde maar blijkbaar dus D66" zegt hij. Hij geeft aan dat hij Kieskompas behoorlijk serieus neemt aangezien hij geen betere manier weet om zijn partijvoorkeur te achterhalen.

Verbeterpunten:

De stellingen moeten duidelijker. Hij had ook graag een informatie button bij de stellingen gewild.

Geen mening had duidelijker aanwezig moeten zijn. Hij had hem wel gezien maar het trok tijdens het hardop werken niet zijn aandacht. Dit had beter zichtbaar moeten zijn. De instructie had niet uit zichzelf weg mogen gaan geeft hij aan. Ook vindt hij dat de opties duidelijker weergegeven hadden moeten worden.

Participant 6

Hij weet nog niet waar hij op wil gaan stemmen.

Politieke kennis

“Krijg er wel wat van mee maar wat ik er van onthoud en wat me interesseert is niet veel... ik ben niet zo iemand die dat allemaal gaat uitzoeken” zegt hij. Hij volgt de verkiezingscampagne een klein beetje. Als hij het tegenkomt kijkt hij ernaar maar hij gaat er niet actief naar op zoek.

Stellingen

5x neutraal, 0x geen mening. Hij heeft de knop ‘geen mening’ niet gezien. Hij zegt: “Deze optie was dan blijkbaar niet opvallend genoeg”. Hij vindt het lastig om het verschil tussen geen mening en neutraal te formuleren. 18x minder sterke antwoordoptie, 7x sterke antwoordoptie. Vind het fijn dat hij kan aangeven in welke mate hij het ergens mee eens is.

Vragen 1-3

Hij vult vraag 1 zonder problemen in. De participant leest onderaan de pagina dat deze vraag geen invloed heeft op de positie in het politieke spectrum. Hierop reageert de persoon sarcastisch: “nou, dat is superfijn”. Vraag 2 vult hij volledig in gaat af op de persoon en niet zijn standpunten. Hij benoemt welke partijleiders studenten zijn geweest en geeft hier hogere scores aan. De persoon vult vraag 3 ook in. De participant kent de hoogste scores toe aan CDA, VVD en D66.

Resultatenschermb

De participant begon gelijk de instructie te lezen maar deze verdween voordat hij klaar was. Vervolgens klikte hij op alle opties die rechts in beeld staan maar gebruikte deze verder niet. Daarna richtte hij zich op het politieke spectrum. Hij bekeek dit erg vluchtig en klikte op vergelijk partij met uw antwoorden bij D66 en CDA. Opvallend is dat beide partijen ver van de eigen positie van de participant vandaan stonden. Nadat hij een aantal stellingen bij vergelijk partij met antwoorden had bekeken, gebruikte hij positie per stelling. Hij heeft de stellingen bij een aantal thema's bekeken. Vervolgens zegt hij: “Waar ga ik nou zien wat het meeste overeenkomt met mij?”. Het blijkt dat de participant alle opties heeft bekeken omdat hij op zoek was naar zijn stemadvies wat hij blijkbaar niet kon vinden in het stemadvies. Vervolgens bekijkt hij weer het politieke spectrum maar ziet nog niet hoe hij deze moet aflezen. Hij gaat over op het politiek landschap wat hij gebruikt en herberekent. Hij kijkt naar het politieke spectrum en zegt: “het kruisje was ik hè?”. Hij kijkt vervolgens nog even bij positie per stelling en overige functies maar gebruikt deze niet. Dan zegt hij: “Ja het is me nou niet helemaal duidelijk waar ik op ga stemmen... of wat ze me aanraden om op te stemmen... volgens het kruis sta ik dicht bij de PVV en 50plus partij ... D66 is er wel erg ver van verwijderd, CDA iets minder ver”. Hij klikt vervolgens op partijen en premier en zegt: “Ja volgens mij moet je van te voren al weten wat je wilt dan haal je hier ook wat uit”. Hij kijkt nog even naar het politieke spectrum en sluit af met de opmerking: “Erg wijzer word ik er niet van”.

Uit het interview blijkt dat hij bij partijen ging kijken omdat hij al eerder op D66 en CDA had gestemd en wilde kijken of hij overeenkomsten had met die partijen op basis van zijn antwoorden op de stellingen. Daarna ging hij op zoek naar zijn stemadvies maar dit heeft hij niet gevonden.

De participant had geen moeite met het vinden van de opties. Hij heeft alle opties gebruikt behalve overige functies.

Participant 6: "Snelle manier of het betrouwbaar is, is een ander verhaal".

Reden voor gebruik van kieskompas: uitzoeken waarop je moet gaan stemmen en leuke test om over na te denken en over te gebruiken.

Hij weet nog helemaal niet waarop hij wil gaan stemmen. Kieskompas heeft hem hier niet in beïnvloed maar hij is van plan om Kieskompas nog een keer in te vullen. Om te kijken of er dan hetzelfde uitkomt. Nu weet hij namelijk ook waar hij naar moet gaan kijken in het resultatenschermb.

Zijn inzicht in de standpunten van politieke partijen is niet vergroot omdat hij die optie niet heeft gevonden zegt hij.

Verbeterpunten:

Hij snapt niet waarom ze de vragen 1-3 stellen als deze niet meetellen voor het stemadvies. Hij vindt dat de instructie uit zichzelf niet had mogen verdwijnen. Daarbij duurde het erg lang voordat de participant zijn eigen positie in het politieke spectrum had gevonden. Zelf zegt hij hierover dat het komt omdat het ochtend is. Hij is blijklaar niet echt een ochtendmens.

Participant 7

Hij weet al zeker op welke partij hij wil gaan stemmen (VVD)

Politieke kennis

Hij heeft veel kennis van politiek. Was op de hoogte van de thema's in de huidige verkiezingscampagne. Volgt de verkiezingen via nu.nl en televisie. Hij kijkt naar het Journaal, de wereld draait door en Pauw en Witteman te kijken. Hij vindt het interessant om erin te zitten. "Niet in alle onderwerpen maar over het algemeen ben ik geïnteresseerd in politiek... ik vind het belangrijk dat je weet wat er gebeurt het is wel ons land".

Stellingen

Hij had geen moeite bij het invullen van de stellingen maar vond een paar stellingen wel erg algemeen. Dat maakte het lastig om er antwoord op te geven. Verschil tussen neutraal en geen mening: "Ja, neutraal je geeft wel een stem maar dat je niet links of rechts bent... Geen mening betekent dat je, je daar niet over uit wilt of kunt laten... dat je geen mening wilt geven. 3x neutraal en 1x geen mening. 10x sterke antwoordoptie gebruikt en 16x minder sterke antwoordoptie gebruikt. Hij had alle antwoordopties direct gezien maar heeft nauwelijks 'geen mening' gebruikt omdat hij altijd een mening wil hebben.

Vragen 1-3

Hij vult vraag 1 zonder problemen in. De participant leest onderaan de pagina dat deze vraag geen invloed heeft op de positie in het politieke spectrum. De reactie hierop is: "Oké waarom zit het er dan in godsnaam tussen". De participant vult vraag 2 volledig in en leest ook bij deze vraag onderaan de pagina dat de vraag geen invloed heeft op de positie in het politieke spectrum. Hier reageert de persoon niet op. De participant vult ook vraag 3 in. De persoon kent de hoogste scores toe aan de VVD en D66.

Resultatenschermb

Hij is niet echt verrast dat hij bij D66 uitkomt wel had hij gedacht dat hij rechtser zou uitkomen. Hij heeft geen gebruik gemaakt van positie per stelling omdat: "Ik ga niet stemmen aan de hand van mijn positie binnen het politieke landschap gebaseerd op 1 stelling. Ik baseer mijn keuze niet op 1 stelling daarom wilde ik niet positie per stelling bekijken".

Hij gaat VVD stemmen. Uit kieskompas kwam D66.

Hij vindt dat de opties niet overzichtelijk zijn weergegeven. Het is niet duidelijk dat er meerdere opties zijn dat komt volgens hem door de kleur. De reden dat hij de opties toch snel gevonden heeft, kwam doordat hij op zoek was naar zijn uitslag zegt de participant.

Hij zou alleen kieskompas of dergelijke gebruiken als hij het tegenkomt hij gebruikt het alleen omdat hij het leuk vindt om er met anderen over te praten.

Hij heeft bevestigd gekregen dat hij tussen D66 en VVD zit. Maar hij gaat VVD stemmen ook al stond hij dichterbij D66.

Verbeterpunten:

“Een aantal punten zou voor mij duidelijker kunnen” zegt hij. Hij refereert hiermee naar de opties die mogelijk zijn in het resultatscherm. “Als jij het niet had gezegd had ik functies gemist die het programma heeft en wel interessant zijn” geeft hij aan.

“Antwoorden gegeven die ik wilde geven, ik zou niks anders doen” zegt hij.

Participant 8

Zij twijfelt nog tussen twee of meerdere partijen.

Politieke kennis

Participant 8 heeft naar eigen zeggen: “niet echt het gevoel dat ik veel van politiek weet”. Ze is hier ook niet heel erg in geïnteresseerd. Ze zegt dat als ze dingen over de verkiezingscampagne tegenkomt dat ze die wel even bekijkt maar ze gaat er niet naar op zoek.

Stellingen

3x geen mening, 5x neutraal. Wat duidelijk naar voren kwam tijdens het hardop werken was dat als ze het niet goed wist of het onderwerp niet kende zij koos tussen deze twee antwoordopties. Naar mijn idee maakte ze hier geen onderscheid in. Toen ik haar vroeg wanneer ze geen mening invulde zei ze: “Ja goede vraag... in eerste instantie had ik het knopje geen mening nog niet gezien... dus toen deed ik maar neutraal... maar van sommige dingen weet ik het echt niet en dan deed ik geen mening... maakte niet expres een keuze tussen die twee”. Ze maakt zelf geen duidelijk onderscheid tussen neutraal en geen mening. 13x minder sterk antwoord en 8x sterke antwoordoptie. Toen ik in het interview vroeg of Kieskompas haar had moeten helpen om meer informatie te geven over de onderwerpen zei ze: “Nee dat hoeft niet ... het laat alleen zien dat ik dus zo weinig weet”. Ze vindt niet dat Kieskompas een hulpfunctie had moeten bieden. Ze vindt het niet prettig dat ze kan aangeven in welke mate ze het ergens mee eens is of niet. Drie antwoordopties plus geen mening was genoeg geweest.

Vragen 1-3

Participant 8 vult vraag 1 volledig in maar (her)kent meerdere partijleiders niet. De persoon vult vraag 2 ook volledig in. Ze spreekt van het begrijpen van ‘ons studenten’. “Alle partijleiders begrijpen onze ideeën wel maar of ze er veel rekening mee gaan houden weet ik niet” zegt ze. Vult vraag 3 ook in. De persoon kent duidelijk de hoogste scores toe aan de PvdA. “Vind het fijn voor mezelf dat ze me die vragen hebben gesteld”. “Vind het wel goed dat ze niet meetellen voor het stemadvies”.

Resultatscherm

Haar positie is rechts progressief. Had zichzelf linkser verwacht. Ze zegt: ik neig wel naar de PVDA is wel iets linkser. Ze had verwacht dat ze bij PvdA zou uitkomen, ziet in dit plaatje dat ze dichterbij 50Plus en D66 zit.

Na het resultaat dacht ze: “oh even kijken van met welke partij ik het dan eens ben... ik was benieuwd welke partij met welke stelling eens was en niet mee eens wilde hun mening weten” zegt ze. Ze heeft ook uitvoerig gebruik gemaakt van positie per stelling.

Ze gebruikt Kieskompas om uit te zoeken waarop ze moet gaan stemmen en meer inzicht te krijgen in de standpunten van de politieke partijen.

Kieskompas heeft haar beïnvloed in haar stem. Ze zag dat ze bij veel stellingen dezelfde mening hadden. Ze is van plan op PvdA te stemmen. Ook omdat ze Diederik Samson in een paar debatten heeft gezien en hem erg sterk vond. Ze had al wel een neiging naar PvdA maar had nog geen kennis van andere partijen.

Kieskompas motiveert haar om zich meer te verdiepen in de politiek. Ze wil meer over de issues weten.

Verbeterpunten:

Ze vindt dat de opties overzichtelijk zijn weergegeven. “Maar het lijkt alsof je het niet aan kan klikken, dus misschien een ander kleurtje” zegt ze. “Ze stonden onderaan dus duurde ook even voordat ik ze had gevonden... was duidelijker geweest als ze misschien naast elkaar stonden” voegt ze hieraan toe. Ze heeft de opties wel allemaal gevonden maar ze vond dit blijkbaar niet even duidelijk. Het knopje geen mening moet dezelfde kleur worden als de andere antwoordopties vindt ze. Ze geeft aan dat ze het makkelijk had gevonden als er een instructie zou zijn. Ze voegt hieraan toe dat ze deze nodig had gehad om te begrijpen dat je in het politiek spectrum kan klikken.

Participant 9

Hij twijfelt nog tussen twee of meer partijen.

Politieke kennis

Hij zegt dat hij op de hoogte is van de issues die in de huidige campagne spelen. Wel geeft hij aan dat hij meer had kunnen weten dan dat hij nu weet. Als hij dingen over de campagne tegenkwam keek hij er even naar maar hij gaat er niet naar op zoek zegt hij.

Stellingen

Hij zei over de stellingen dat hij beperkte informatie had om ze te beantwoorden. Hij gaf daarbij aan dat dit aan zichzelf lag. Als hij thuis was geweest had hij misschien het één en ander op internet gezocht zegt hij. 4x neutraal, 4x geen mening. Hij had beide opties direct gezien. Voor hem is er een duidelijk verschil tussen de twee antwoordopties. “Neutraal is wel een mening maar weet niet of voor of tegen ben en bij geen mening kon ik het niet onderbouwen waarom ik iets vond” zegt hij. 7x sterke antwoordoptie, 14x minder sterke antwoordoptie.

Vragen 1-3

Hij vult alle vragen in zonder problemen en kent de hoogste scores toe aan VVD, D66 en CDA.

Resultatenschermb

Hij leest de instructie maar deze gaat al weg voordat hij klaar is met lezen. Gaat over op het politiek spectrum. Hij concludeert dat hij behoorlijk wat overeenkomsten heeft met D66. “Die zit als enige in het vak” zegt hij. In het interview geeft hij aan dat hij het spectrum niet overzichtelijk vindt. Hij zegt dat hij vakjes ziet en daardoor niet goed ziet waar hij dan het dichtste bij zit. Hij ziet tijdens het interview ook ineens dat er een lichtblauw rondje om de rode stip heen zit. Dat was hem nog niet opgevallen omdat hij kleurenblind is zegt hij. Hij begrijpt de termen die de assen definiëren.

Hij vindt zijn resultaat niet verrassend. Als student zijnde had hij verwacht bij deze partij uit te komen.

Vervolgens vergelijkt hij de VVD met zijn antwoorden. Vergelijkt zijn antwoorden ook met D66. Hij zegt hierover: "Waar ik echt een mening over heb daar verschillen we wel in". Hij refereert hier naar D66. Hij is twee keer op de pagina vergelijk partij met uw antwoorden geweest maar hij heeft de toelichting zelf niet gezien/gevonden. Hij zegt dat een toelichting te veel informatie was geweest.

Vervolgens gaat hij naar politiek landschap. Hij speelt hier even mee. Hij vindt het leuk dat hij zijn positie kan herberekenen. Hij besteed aandacht aan positie per stelling en gebruikt deze optie. Hij kijkt bij een aantal die hij belangrijk vind. Hij klikt op overige functies maar hij doet hier verder niets mee. Hij geeft in het interview aan dat hij de opties op zich makkelijk vindbaar vond.

Hij heeft kieskompas gebruikt om erachter te komen of hij het wel echt eens is met de partij waar hij op van plan is te gaan stemmen. Het is hem na het gebruik van kieskompas niet duidelijker geworden waarop hij moet gaan stemmen. Hij voegt hier aan toe dat hij nog niet weet of hij het stemadvies D66 gaat opvolgen. Hij twijfelt tussen D66 en VVD.

Zijn kennis over de standpunten van de politieke partijen is niet vergroot zegt hij. Kieskompas heeft hem er op geattendeerd dat hij nog niet genoeg weet. Kieskompas heeft hem gemotiveerd om zich meer te verdiepen in de politiek.

Verbeterpunten:

Het einde moet overzichtelijker dat er minder informatie ineens op je afkomt. Er komt nu erg veel informatie tegelijkertijd op je af. In het spectrum moet duidelijker zichtbaar zijn waar je het dichtst bijstaat.

Participant 10

Ze twijfelt nog tussen twee of meer partijen.

Politieke kennis

Ze zegt dat ze niet veel met politiek bezig is. Ze denkt dat ze meer weet over politiek dan de gemiddelde Nederlander, maar alsnog niet zoveel. Het viel haar tegen om de stellingen in te vullen zei ze.

Stellingen

Vaak miste ze informatie om de stellingen in te vullen. Ze geeft zelf aan dat ze graag op een knop had willen klikken die wat objectieve informatie zou geven over het issue. 2x neutraal, 4x geen mening. Zag bij stelling 7 ineens dat de antwoordoptie geen mening ook bestaat. Ze zei hierover in het interview dat ze door de kleur eerst dacht dat ze daar niet op kon klikken. Vervolgens zegt ze in het interview: "Ik vraag me eigenlijk af wat het verschil is tussen neutraal en geen mening". 13x minder sterke antwoordoptie, 11x sterke antwoordoptie. Wat de antwoordopties betreft had ze graag een schuif gehad in plaats van knoppen. Dit is genuanceerder volgens haar omdat je de schuif dan tussen de antwoordopties kan zetten. Een cijfer geven vond ze ook makkelijker dan de 5 antwoordopties.

Vraag 1-3

Ze vult vraag 1 volledig in en vraagt zich af of het alleen om de persoon gaat of ook over de partij. De persoon vindt de vraagstelling van vraag 2 lastig, om die reden slaat ze deze vraag over. De persoon vult vraag 3 wel in. De persoon kent de hoogste scores toe aan D66, SP, GL en PvdA.

Resultatenschermb

Ze had haar resultaat verwacht zegt ze tijdens het hardop werken. Achteraf in het interview geeft ze aan dat ze rechter uitkomt dan ze had verwacht. Ze was links progressief maar wel tegen het midden aan. Ze concludeert uit het spectrum dat ze moet stemmen op PvdA of 50plus. Ze gaat naar de optie vergelijk partij met uw antwoorden. Ze doet dit voor PvdA en D66. Ze concludeert hieruit dat ze meer overeenkomt met D66 dan PvdA. Ze zegt dat ze niet goed begrijpt waarom PvdA dan dichterbij ligt.

Ze klikt nog op overige functies. Ze zegt geen interesse te hebben om het stemadvies te delen met anderen. Ze klikte per ongeluk op positie per stelling zegt ze in het interview. Ze heeft de optie gezien maar hier verder geen gebruik van gemaakt. Ze heeft blijkbaar al gevonden waar ze naar zocht. Ze heeft ook geen gebruik gemaakt van het politiek landschap. Ze heeft hier wel aandacht aan besteed maar dat was omdat het al open stond zei ze. Ze heeft het niet gebruikt omdat ze alle thema's belangrijk vindt.

Politiek spectrum

“Goed om je eigen positionering te zien” zegt ze. Dit vond ze fijn.

Vergelijk partij met uw antwoorden

Ze vindt het vervelend dat je op deze pagina zoveel moet scrollen. Alvorens ik haar hierop heb gewezen zegt ze in het interview: “Het zou leuk zijn als je erop kon klikken voor meer informatie”. Dat vindt ze nodig bij de antwoorden waarmee ze verschilt van de partij die ze bekijkt. Zelf heeft ze de toelichting niet gevonden hoewel ze hier dus wel naar op zoek was. Ze zegt hierover: “verkiezingsprogramma zegt mij niets ... Ik kan niet klikken op hun mening, dat is vervelend”. Daarbij geeft ze aan dat het voor haar niet duidelijk is dat je op het ‘verkiezingsprogramma’ kan klikken.

De reden dat ze kieskompas gebruikt is om te kijken waar ze op moet gaan stemmen en om te kijken of ze het echt eens is met de partij waar ze op van plan is te gaan stemmen. Ze zegt dat ze twijfelde tussen PvdA en D66.

Ze gaat D66 stemmen. Ze zegt hierover dat ze was gaan twijfelen over PvdA maar dat toen ze naar vergelijk partij met uw antwoorden keek ze toch meer voor D66 was.

Ze geeft aan dat haar kennis over de standpunten van de politieke partijen is vergroot. Kieskompas motiveert haar om meer zich meer te verdiepen in politiek. Ze zegt als ik meer tijd had gehad dan wilde ik meer partijen bekijken.

Verbeterpunten

Over het algemeen moet de site duidelijker volgens de participant. Er moet meer uitleg bij de stellingen komen, een soort informatie knop. De knop geen mening moet duidelijker zegt ze en de opties rechts in beeld moeten duidelijker weergegeven worden. “Je had via stappen door de opties heen moeten kunnen dat was duidelijker geweest” zegt ze. “En de toelichting had beter aangegeven moeten worden” zegt ze.

Participant 11

Hij weet al zeker op welke partij hij wil gaan stemmen.

Politieke kennis

Hij zegt dat hij veel van politiek weet ten opzichte van de gemiddelde bevolking. Hij volgt de verkiezingscampagne via de krant, het internet en tv.

Stellingen

Hij gaf in het interview aan dat hij graag een informatie button had willen hebben met informatie over de huidige situatie. 6x neutraal, 0x geen mening. De participant geeft aan dat hij geen mening

niet heeft gezien. 8x sterke antwoordoptie, 16x minder sterke antwoordoptie. Hij weet niet goed wat het verschil is tussen helemaal mee eens en eens. Het was voor hem niet duidelijk in welke mate hij het ergens mee eens was of niet.

Vraag 1-3

Hij vult alle vragen zonder problemen in. De persoon kent de hoogste scores toe aan D66, en VVD.

Resultatenschermb

Hij vond het politiek spectrum overzichtelijk. Hij moest wel even goed kijken maar had het al snel door zei hij. Het resultaat dat hij kreeg was rechts progressief. Hij was over het algemeen niet verrast over de uitkomst hoewel hij niet had verwacht dat PVDA zo dicht bij zat. Daarom ging hij bij politiek landschap kijken. Nadat hij dat had gebruikt klopte het resultaat naar zijn idee. PVDA ging toen ook iets verder van hem afstaan. "D66 was wat ik had verwacht". Hij gaf in het interview aan dat hij even wilde kijken bij politiek landschap wat er zou gebeuren.

Hij vindt de opties rechts in beeld overzichtelijk en makkelijk vindbaar. Hij heeft op alle drie de opties geklikt. Maar alleen van het politiek landschap gebruik gemaakt.

Hij heeft de optie vergelijk partij met uw antwoorden niet gevonden. In het interview laat ik hem deze optie zien. Hij vindt het jammer dat hij dit niet heeft gezien. Hij vindt de pagina er nuttig. Hij geeft in het interview aan dat een toelichting handig zou zijn geweest maar dat hij daar geen behoefte aan had gehad. Toen ik over de toelichting begon heeft hij deze zelf wel gevonden.

Hij maakt gebruik van kieskompas omdat hij het leuk vindt om te checken of de uitkomst overeen komt met zijn politieke voorkeuren. Daarbij vind hij het een leuke test om over na te denken en om over te praten met anderen.

Hij gaat D66 stemmen. Kieskompas heeft hem hier niet in beïnvloed. Hij neemt zijn eigen verdieping serieuzer dan het instrument. Hij zou meer op de pagina zijn gaan rondkijken als de uitkomst onverwacht was zei hij.

Zijn kennis was niet vergroot in de standpunten van de politieke partijen voordat ik hem de optie vergelijk partij met uw antwoorden had laten zien.

Hij is niet gemotiveerd door kieskompas om zich meer te verdiepen in de politiek. "Nee, was al verdiept" zegt hij.

Verbeterpunten:

"De instructie had langer moeten blijven staan of er had een knop bij moeten staan zodat je erop kon klikken" zegt hij. Geen mening moet volgens de participant duidelijker en de stellingen moeten concreter. Of er moet optionele informatie geboden worden, vindt de participant.

Participant 12

Hij twijfelt tussen twee of meerdere partijen. Hij geeft in het interview aan dat hij twijfelt tussen D66 en VVD.

Politieke kennis

Hij vindt dat hij redelijk wat afweet van politiek. Hij kende de hoofdpunten van de huidige verkiezingscampagne. Hij volgt de verkiezingscampagne niet intensief. Hij zoekt het af en toe op om op de hoogte te blijven.

Stellingen

5x neutraal, 1x geen mening. Hij gebruikte neutraal als hij er niet zoveel van afwist. Hij kwam er pas later achter dat ook een knop geen mening is. Hij kwam hier later achter omdat geen mening in een andere kleur was weergegeven. 6x sterke antwoordoptie, 18x minder sterke antwoordoptie.

Vragen 1-3

Hij vult alle vragen zonder problemen in. De persoon kent hoogste scores toe aan D66, VVD en GL.

Resultatenschermb

De participant begon met het lezen van de instructie toen deze verdween kwam direct politiek landschap in beeld. Om die reden heeft hij van deze optie gebruik gemaakt. Als het niet direct in beeld kwam zou hij het niet gebruikt hebben gaf hij in het interview aan.

Vervolgens las hij in het politieke spectrum zijn stemadvies af. Hij vond het moeilijk hoe dit was weergegeven omdat het volgens hem op twee manieren leesbaar was. Of je keek waar de rode stip het dichtst bij stond of je keek naar het vak waarin de rode stip stond. Hij stond in het vak progressief rechts en denkt daarom dat zijn stemadvies D66 is.

Hij had niet verwacht dat VVD zo ver van hem af zou liggen. Hij had verwacht dat PVDA verder weg zou zijn in vergelijking tot D66. Omdat hij D66 als zijn stemadvies ervaart vindt hij het resultaat over het algemeen niet erg schokkend.

De participant heeft alleen het politieke spectrum afgelezen en gebruik gemaakt van de optie politiek landschap. Met de kanttekening dat dit alleen gebruikt is omdat dit direct in het oog sprong. De optie positie per stelling heeft hij wel gezien maar niet gebruikt net als overige functies. De optie vergelijk partij met uw antwoorden heeft hij niet gezien. Wel is het label dat dit aangeeft af en toe in beeld gekomen.

Hij vindt Kieskompas een leuk middel om over na te denken en om over te praten met anderen. Hij vindt Kieskompas een handig hulpmiddel maar hij zegt dat je niet alleen moet afgaan op wat kieskompas zegt. In het interview gaf hij ook aan dat als er een heel schokkend antwoord uit was gekomen hij waarschijnlijk ook niet door de opties was heen gegaan dat interesseert hem gewoon niet zo. Hij leek puur geïnteresseerd naar het advies dat hij zou krijgen.

De participant is er voor 90% over uit dat hij D66 gaat stemmen. Kieskompas heeft hem beïnvloed in zijn stem doordat D66 dichterbij staat dan VVD. Hij twijfelde zelf tussen deze partijen. Hij geeft aan dat hij nog steeds wel een beetje twijfelt.

Kieskompas motiveert hem niet echt om zich meer te verdiepen in politiek. "Het wordt er niet veel duidelijker van" zegt hij.

Verbeterpunten:

De stellingen moeten minder zwart/wit maar hij weet dat zo iets lastig is. De uitslag moet naar zijn idee duidelijker. Het programma moet een top 3 of top 5 weergeven van partijen waar je het best bij past. Hij vindt het niet duidelijk waar je nou het dichtste bij staat.

Participant 13

Hij twijfelt nog tussen twee of meer partijen.

Politieke kennis

Hij zegt dat hij tot op zekere hoogte goede politieke kennis heeft. Hij stemt altijd voor de langere termijn en niet alleen op de huidige thema's. Wanneer hij informatie over de verkiezingscampagne tegenkomt leest of bekijkt hij het maar hij gaat er niet specifiek naar op zoek. Via

actualiteitenprogramma's, debatten, nieuwssites en radiospots krijgt hij de verkiezingscampagne mee.

Stellingen

5x neutraal, 1x geen mening. Hij had allebei de antwoordopties van af het begin gezien en vindt het goed dat geen mening in een andere kleur is weergegeven. 17x minder sterke antwoordoptie, 6x sterke antwoordoptie. Hij vindt het verschil tussen helemaal mee eens en mee eens moeilijk. Maar hij vindt het wel goed dat er vijf antwoordopties zijn voor de nuance.

Vraag 1-3

Hij vult vraag 1 niet in omdat de persoon niet geïnteresseerd is in partijleiders maar in partijen. Vraag 2 krijgt de persoon daardoor niet te zien dus deze wordt ook niet ingevuld. Vraag 3 wordt ook overgeslagen omdat de persoon de vraag niet interessant vindt want hij is geïnteresseerd naar welke partij bij hem past.

Resultatenschermb

Hij begrijpt het politieke spectrum vrij snel. Hij begrijpt ook de termen die de assen definiëren. Hij is gematigd rechts progressief geeft hij aan. VVD, CDA en D66 zitten het dichtst bij hem in de buurt. Hij zegt over het politiek spectrum in het interview dat hij het leuk vindt dat je, je eigen positionering ziet. "Fris, nieuw en helder" noemt hij het.

Hij had het resultaat van Kieskompas verwacht.

Hij ziet het politiek landschap en besteed hier even aandacht aan maar hij zegt vervolgens dat hij dat niet wilt doen. Hij heeft de opties rechts ook gezien maar bewust geen gebruik van gemaakt. "Ik hoef niet zo zeer terug te zien hoe de stellingen bij verschillende partijen erover denken" zegt hij.

Hij heeft vergelijk partij met uw antwoorden gebruikt bij de VVD. Hij vindt dat dit niet overzichtelijk is weergegeven omdat je zoveel moet scrollen. Verder vindt hij het goed. Zelf miste hij geen toelichting maar toen ik hem vroeg of hij een toelichting op de site zag kon hij deze niet vinden. Dit komt volgens hem door de term 'verkiezingsprogramma'. Dit is volgens hem niet handig dit had 'toelichting' moeten heten. Daarbij had het niet onder het antwoord moeten staan maar er naast, vindt de participant.

Hij is van plan om VVD te stemmen.

Hij heeft kieskompas gebruikt omdat hij wilde nakijken of hij het echt eens is met de partij waar hij op van plan is te gaan stemmen en omdat hij het een leuke test vindt om over na te denken en met anderen over te praten.

Hij zegt dat zijn kennis over de standpunten van de politieke partijen niet is vergroot. Dit was wel het geval geweest als hij de toelichting zelf had gevonden zegt hij.

Verbeterpunten:

Hij vindt het overzicht per vraag onduidelijk. Hij vindt het namelijk vervelend dat je moet scrollen. Hij vindt dat het advies op een leuke manier is weergegeven. De sponsorlogo's onderin storen hem een beetje omdat deze zo groot zijn weergegeven. Maar zo werkt dat nou eenmaal met advertenties zegt hij.

Participant 14

Zij weet nog niet op welke partij zij wil gaan stemmen.

Politieke kennis

Toen ik zei dat ik het nog even over haar politieke kennis wilde hebben begon ze te lachen. Ze zegt dat ze niet veel van politiek afweet en dat ze niet heel erg op de hoogte is van de thema's in de huidige verkiezingscampagne. Toen ik haar vroeg of ze zelf het idee heeft dat ze veel van politiek afweet zei ze: "Nee, ik leef onder een geneeskundestudie steen".

De participant doet over alle taken relatief lang. Dit komt doordat ze een langzame lezer is en weinig politieke kennis heeft. Beide constatering heeft ze zelf aangegeven.

Stellingen

Ze vindt de stellingen heel erg zwart wit wat het antwoordden lastig maakte. En ze vindt het krom dat de sterkte van je mening leidt tot een partijvoorkeur. Ze stemde neutraal als ze er niet genoeg van wist. Ze wilde geen mening niet gebruiken. Een stelling wekt naar haar idee altijd een mening op. Ze gebruikte neutraal als ze niet genoeg van de stelling afwist en het moeilijk vond om een oordeel te vormen. Zij gaat erg langzaam door de stellingen heen. Dit komt vooral omdat ze weinig van de issues afweet en ze zo goed mogelijk haar antwoord probeert te beredeneren. Ze gebruikt 9x de optie neutraal en 5x geen mening. Ze heeft vanaf het begin al geen mening gezien. 12x minder sterke antwoordoptie en 3x sterke antwoordoptie.

Vragen 1-3

Ze vult alle vragen in en kent hoogste scores toe aan D66 en VVD. De persoon geeft aan een aantal partijleiders niet te kennen. Ze vindt al deze vragen relevant.

Resultatenschermb

De participant begon direct de instructie op het resultatenschermb te lezen. Maar de instructie is al verdwenen tijdens het lezen van de eerste paragraaf. Het duurt erg lang voordat de participant doorheeft wat er op het resultatenschermb wordt weergegeven en wat haar eigen positie in het politieke landschap is. Na het verdwijnen van de instructie gaat ze over op het politiek landschap. Maar echt gebruiken doet ze niet. Ze klikt er een keer op en gaat dan over op het politieke spectrum. Ze geeft aan te begrijpen dat dit de uitslag is omdat dat bovenaan de pagina staat. Maar zegt vervolgens: "Waarom staat er niet even duidelijk wat het is?... het zal wel zijn dat ik dit ben (staat met muis op de rode stip)... maar nee dat zou ik raar vinden, want dan ben ik nul". Ze gaat daarna over op positie per stelling om meer informatie te krijgen. Het is duidelijk dat ze op dat moment nog niet goed begrijpt wat allemaal op het resultatenschermb is weergegeven en wat voor informatie in het politieke spectrum wordt gepresenteerd. Ze gebruikt positie per stelling zeer uitvoerig. Ze neemt alles stellingen door en gebruikt deze optie 13 minuten lang. Als ze alle stellingen heeft gehad klikt ze op politiek landschap. Wanneer ze de knop 'herbereken uw positie' leest valt het kwartje. Ze ziet/begrijpt nu wat haar positie in het politieke spectrum is. Al met al heeft ze er 15 minuten over gedaan om haar positie in het politieke landschap te vinden en te begrijpen.

Reden om kieskompas te gebruiken is om uit te zoeken waarop ze moet gaan stemmen. Ze weet nog niet op welke partij ze moet gaan stemmen 12 september. Ze geeft aan eerder op D66 en VVD gestemd te hebben.

Kieskompas heeft de participant beïnvloed in haar stem in die zin dat ze nu nog meer ontwetend is. Ze geeft aan dat kieskompas haar motiveert om zich verder in de politiek te verdiepen. Ze weet door kieskompas dat ze erg weinig van politiek afweet.

Ze geeft aan dat haar inzicht in de standpunten van de politieke partijen niet is vergroot omdat ze tijdens het gebruik van kieskompas nog niet de optie vergelijk partij met uw antwoorden had gevonden. Dat is voor haar wel het middel dat leidt tot meer inzicht in de standpunten van de politieke partijen.

Verbeterpunten:

Het resultatenschermbaan moet naar haar idee beter. Het politiek spectrum moet overzichtelijker. De eigen stip moet beter aangegeven worden. Na de stellingen moeten boven in beeld ook te zien zijn dat je nog 3 andere vragen te zien krijgt.

Participant 15

Zij twijfelt nog tussen twee of meer partijen.

Politieke kennis

Ze zegt: "Ik weet veel in vergelijking tot de rest van de Nederlanders". Ze bekijkt lijsttrekkersdebatten en gebruikt stemwijzers om de campagne te volgen.

Stellingen

1x neutraal, 0x geen mening. Ze vindt het verschil tussen geen mening en neutraal duidelijk. Ze had beide opties vanaf het begin gezien maar heeft bewust geen gebruik gemaakt van geen mening. Ze zegt hierover: "Ik heb geen mening wel gezien maar ik vind dat onzin, natuurlijk heb je een mening". Zelf vindt ze dat die optie ook niet gegeven moet worden. 16x sterke antwoordoptie, 13x minder sterke antwoordoptie.

Vraag 1-3

Ze vult alle vragen in. Geeft bij vraag 2 aan dat alle partijleiders wel slim genoeg zijn om de persoon te begrijpen. Ze geeft hen allemaal hetzelfde cijfer. De persoon kent de hoogste scores toe aan PvdA, D66, GL en VVD.

Resultatenschermbaan

Het stemadvies dat ze heeft gekregen is progressief rechts. Ze zegt dat ze uitkomt op D66. Dit had ze verwacht zegt ze omdat ze daar waarschijnlijk op zou gaan stemmen. Ze twijfelde tussen VVD, D66 en Groen links. Maar ze neigde al naar D66 zegt ze. Haar stemadvies prikkelde haar niet om verder op de site rond te kijken. Ze zegt wel dat als het onverwacht was geweest dat ze dan misschien verder was gaan kijken op de site.

Ze had snel door hoe ze het politiek spectrum moest aflezen. Ze vond het erg overzichtelijk en makkelijk. Ze begrijpt de termen die de assen aanduiden.

Ze heeft geen gebruik gemaakt van de opties rechts in beeld. Ze heeft deze wel gezien maar had geen interesse om ze te gebruiken. "ik had mijn antwoord toch al" zei ze. Ze heeft ook niet vergelijk partij met uw antwoorden gebruikt. Hierop geeft ze aan dat ze deze optie niet heeft gezien. In het interview laat ik haar deze optie zien. Haar reactie hierop is dat ze het erg jammer vindt dat ze dat niet heeft gevonden. Ze geeft aan dat ze geen verdere toelichting nodig had gevonden. Voor haar is de toelichting wel vindbaar.

Ze is van plan om op D66 te gaan stemmen. Kieskompas heeft haar niet beïnvloed in haar stemkeuze zegt ze. Maar wel leuk om te ontdekken dat het bij haar past. Ze heeft het instrument gebruikt om te op welke partij ze moest gaan stemmen.

Ze zegt dat haar kennis over de standpunten van politieke partijen is vergroot.

Kieskompas motiveert haar niet om zich meer te verdiepen in politiek omdat ze dat al deed zegt ze.

Verbeterpunten:

De instructie moet langer in beeld blijven. Ze wist niet dat ze op de partijen kon klikken ze vindt het jammer dat ze dit niet heeft gezien. En ze geeft aan dat de twee stellingen die ze moeilijk vond om te beantwoorden duidelijker geformuleerd hadden moeten worden.

Participant 16

Ze twijfelt nog tussen twee of meer partijen

Politieke kennis

“Ik ben wel telkens bezig met het nieuws en dan krijg je ook wel veel mee van de politiek en hoe het zit” zegt ze. Ze voegt daaraan toe: “Maar inhoudelijk weet ik op het moment niet veel van de politiek, ik heb wel een overzicht maar inhoudelijk moet ik me er wel voor inlezen nu in verband met de verkiezingen... over het algemeen weet ik er wel wat van”.

Stellingen

3x sterke antwoordoptie. 18x minder sterke antwoordoptie. Ze vindt het prettig dat je kunt aangeven in welke mate je het ergens mee eens bent. “Dat vind ik wel makkelijk... het moet wel duidelijk zijn achteraf waarom de ene partij het er helemaal eens is met een stelling of een beetje mee eens” zegt ze. Daaraan voegt ze toe: “Ik wil per vraag het standpunt van de partij weten precies... waarom zegt VVD ‘helemaal mee eens’ en de ander ‘mee eens’ dat verschil is onduidelijk”. 0x geen mening 7x neutraal. “Heb geen mening wel gezien... maar het verschil tussen die twee vind ik ook weer raar” zegt ze. Ze zegt dat ze neutraal heeft gebruikt omdat je bij geen mening er niets van afweet. “En neutraal dan maakt het me gewoon niet zoveel uit zegmaar” zegt ze.

Vragen 1-3

Participant 16 vult vraag 1 zonder problemen in. Bij vraag 2 geeft de participant als reactie: “Ja ken ze niet”. De persoon beantwoordt ze vervolgens allemaal met geen idee. Vraag 3 wordt zonder problemen ingevuld. De persoon kent de hoogste scores toe aan VVD en D66. In het interview kwam de persoon erachter dat deze vragen niet meetelden voor het stemadvies. Haar reactie hierop was: “Waarom zit het er dan in, misschien om mensen er over na te laten denken maar dat doen mensen sowieso wel”. Ze vindt dat de referentiekadvragen uit het instrument gehaald moeten worden als ze toch niet meetellen voor het stemadvies.

Resultatenschermb

De participant begint de instructie te lezen maar deze verdwijnt voordat ze klaar is. De participant kijkt vervolgens naar haar resultaat en gaat dan over op het politiek landschap. Hier speelt ze een beetje mee. Maar concludeert dan dat er niet zoveel veranderd. Vervolgens vraagt ze: “En nu?”. Ze is duidelijk op zoek naar iets want vervolgens gaat ze naar positie per stelling. Hier besteed ze behoorlijk wat aandacht aan maar ze heeft blijkbaar nog niet gevonden wat ze zocht aangezien ze zegt: “maar waar staat nu wat ik moet gaan stemmen, ik heb niet echt iets in de buurt”.

Wanneer ze over het spectrum gaat ziet ze het label bij VVD ze klikt hier op de optie vergelijk partij met uw antwoorden. Ze kijkt de antwoorden na. Ze concludeert dat ze bij veel dingen overeenkomt of bijna. Ze vindt het raar dat ze dan zover van de partij afstaat. Vervolgens kijkt ze bij D66. Concludeert dat ze meer overeenkomsten heeft met VVD dan D66 terwijl ze het idee heeft dat ze in het plaatje dichterbij D66 zit. Ze doet hetzelfde bij CDA.

Nadat ze het spectrum weer heeft gezien klikt ze weer op VVD. “Er staat niet bij wat precies hun standpunt is over alles” zegt ze.

“Ik kom niet echt op iets uit, dat vind ik onduidelijk”. “Er zit ook niet echt iets in de buurt”. “Er staat wel dat ik rechts moet stemmen in ieder geval dat komt er uit, maar waar ik bij in de buurt zit is nog onduidelijk”. “Dus dan moet je gaan kijken naar welke... er staat niet hun standpunt op een stelling, er staat wel mee eens maar in hoeverre zijn ze het er mee eens, wat zijn de concrete plannen”. “Nu lijkt het alsof heel veel partijen hetzelfde zijn terwijl er inhoudelijk heel veel verschillen zijn”. Ze zocht duidelijk een toelichting op de antwoorden maar kon deze niet vinden ze is vijf keer op de webpagina geweest waar ze de toelichting kon vinden.

“Ze concludeert dat ze inhoudelijk niet echt veel informatie heeft gekregen”.

Belangrijkste reden om kieskompas te gebruiken meer inzicht krijgen in de standpunten en kijken met wie ik het, het meest eens ben.

Gaat VVD stemmen

Kieskompas heeft me niet echt beïnvloed fijn om te controleren en dat heb ik gedaan.

Ze heeft in principe niet meer inzicht gekregen in de standpunten maar dit was wel zo geweest als zelf de toelichting had gevonden zegt ze.

Verbeterpunten

Alleen vragen die ook echt worden meegenomen erin zitten. Eenduidig antwoord en uitleg van partijen per stelling is het belangrijkste. Een definitief stemadvies zou ze prettig vinden. “Kijk dit is het, en dit zijn de standpunten van de partijen”. Dat had ze willen krijgen. “Ik denk niet dat veel mensen zien dat je hier op de partij kan klikken en dat je hier pas de standpunten kan vinden als je al heel ver hebt doorgelikt”. “Om daar pas je uitleg te hebben vind ik onduidelijk”. Volgens deze participant moet de toelichting op het resultatenschermbild al zichtbaar zijn en moet het niet zo zijn dat je heel ver moet doorklikken om bij de standpunten te komen.

Participant 17

Hij weet nog niet op welke partij hij wil gaan stemmen.

Politieke kennis

Hij geeft zelf aan dat hij niet zo veel af weet van de politiek maar wel meer dan de gemiddelde Nederlander. Hij was niet heel erg op de hoogte van de thema's in de huidige verkiezingscampagne. Hij volgde de verkiezingscampagne niet.

Stellingen

Bij een paar stellingen vond hij het taalgebruik lastig. Als hij moeite had met de stelling ging hij de ene keer op zijn gevoel af en de andere keer heeft hij op neutraal geklikt. 0x geen mening 3x neutraal. Hij geeft aan dat hij de optie geen mening niet heeft gezien. Daarbij geeft hij aan dat hij geen verschil ziet tussen neutraal en geen mening. 20x minder sterke antwoordoptie 6x sterke antwoordoptie.

Vragen 1-3

Dat de drie vragen niet meewegen vind hij goed. “Het is goed voor jezelf, goede referentie” zegt hij.

Resultatenschermbild

Participant begint de instructie te lezen maar deze verdwijnt al voordat hij klaar is. Vervolgens gaat hij over op politiek landschap hij selecteert een aantal thema's en herberekent. Vervolgens ziet hij zijn eigen positie in het politiek spectrum. Hij vraagt of hij nu klaar is en of dit dan de uitslag is. Hij zegt: “kan ik nog ergens op klikken of iets wijzigen?” Vervolgens gaat hij weer terug naar politiek

landschap en herberekent. Door deze aanpassing wordt hij nog iets progressiever. Zijn reactie hierop is: "Ik sta wel ver van de VVD af zeg godsiedorie". Vervolgens gaat hij naar de stellingen en kijkt of hij daar nog iets wil wijzigen. Hij bekijkt een aantal stellingen en concludeert dan dat hij overal het gewoon heeft ingevuld zoals hij het wilde. Hij herberekent zijn positie weer. En ziet dan dat hij weer erg progressief uitkomt. Dan zegt hij dat hij klaar is.

Hij was verrast over het stemadvies hij had vorige keer VVD gestemd en dat kwam toen goed overeen. PvdA zat naar zijn idee het dichtst bij maar had verwacht dat VVD of D66 dichterbij zou zitten. Hij zegt: "verbazend... maar ik denk dat ik die antwoorden zoals ik ze heb beantwoord ik er wel zo overdenk... dus misschien moet ik het maar eens overwegen...ik heb besloten puur voor de studenten te stemmen".

Politiek landschap

Hij had geen reden om her te berekenen maar hij dacht dat, dat moest om het programma goed af te ronden.

Politiek spectrum

"Ik moest even goed kijken maar toen had ik het ook wel door" zegt hij. Wat leuk zou zijn is als ze naast het politiek spectrum zouden zetten waar je in het spectrum staat en bij welke partij je het beste past. Een uitleg van je eigen positie in het spectrum had hij dus fijn gevonden. Hij begrijpt de termen die de assen aanduiden.

Hij heeft geen instructie gezien.

Hij heeft niet gezien dat er een label in beeld kwam bij de partijen in het politieke spectrum. Hij vindt het jammer dat hij deze optie niet heeft gevonden. "Dit had ik wel even willen zien ja" zegt hij. Hij vindt het handig zegt hij. Wat hem hier opvalt, is dat hij niet het verschil begrijpt tussen helemaal mee een en mee eens. "Verschilt eigenlijk weinig" zegt hij. Nu dat hij dit ziet snapt hij hoe hij tot zijn resultaat is gekomen. Hij merkt op dat hij eigenlijk helemaal niet zo verschilt van de VVD. Toen ik hem vroeg of hij een toelichting had willen hebben geeft hij als antwoord: "dat zou heel chill zijn". Op deze pagina had hij niet zelf de toelichting gevonden. "Als ze hier gewoon zetten ga naar stelling van de VVD ofso" zegt hij.

Reden om kieskompas te gebruiken is: om te controleren of hij het echt eens is met de partij waar hij op van plan is te gaan stemmen.

Hij weet na Kieskompas niet meer zeker waarop hij wil gaan stemmen. Hij was er nog niet helemaal uit waar hij op wilde stemmen. Hij dacht aan D66 en VVD maar neigt door Kieskompas nu minder naar VVD. Maar hij heeft niet direct een voorkeur voor PvdA omdat hij ook zag dat het verschil tussen mee eens en helemaal mee eens zo erg meetelt in het stemadvies en hij hier zelf weinig verschil tussen ziet.

Ik weet blijkbaar niet genoeg om mijn stem te baseren op mijn eigen kennis die ik nu heb. Hij is door Kieskompas gemotiveerd om zich meer in politiek te verdiepen.

Zijn kennis in de politieke standpunten is niet vergroot omdat hij niet verder op de webpagina heeft gezocht. "Kon dat niet vinden" zegt hij.

Verbeterpunten:

Per thema meer vragen niet 1 vraag per thema. Hij heeft blijkbaar niet het idee dat er meer vragen per thema zijn gesteld. Kanttekening hierbij is dat hij niet 'positie per stelling' heeft gezien. Hij had

niet door dat hij bij de uitslag was doordat hij de instructie niet had gezien. En hij had grotere en duidelijke buttons willen hebben in het resultatenscherf.

Participant 18

Zij twijfelt nog tussen twee of meer partijen

Politieke kennis

Ze geeft zelf aan weinig te weten van politiek. Ze was niet op de hoogte van de thema's in de huidige verkiezingscampagne. Ze volgt de campagne niet.

Stellingen

16x minder sterke antwoordoptie 7x sterke antwoordoptie. 7x neutraal 0x geen mening. Ze heeft geen mening niet gezien zegt ze. Ze vindt het vervelend dat deze antwoordoptie in een andere kleur is weergegeven dan de rest. Ze geeft aan dat ze bij de stellingen liever 3 antwoordopties had gehad omdat ze niet echt een verschil ziet tussen de sterke en zwakke antwoordoptie. Ze maakte hier zelf een willekeurig oordeel over bij het beantwoorden van de stellingen.

Vragen 1-3

Participant 18 vult alle vragen in. Vraag 2 is moeilijk. De persoon zegt: "Ja dat weet ik toch niet ik ken ze toch niet". Vraag 3 ze heeft moeite met de term 'ooit' die in de vraag staat. Ze zegt: "weet ik veel wat ik over 60 jaar doe". Ze vindt van alle drie de vragen raar dat ze er in zitten en ze hadden er net zo goed uitgemoogen omdat zij ze niet nuttig vind. Ze had niet gezien dat ze, ze kon overslaan anders had ze dat wel gedaan zei ze in het interview. De persoon kent de hoogste scores toe aan VVD, CDA en PVV.

Resultatenscherf

Ze vond het raar dat haar resultaat aangaf dat ze links zou zijn. Ze dacht zelf rechts conservatief te zijn. Ze gaf in het interview aan dat ze pas later zag bij welke partij ze in de buurt zat ze had dat eerst niet gezien. Toen ze had aangegeven dat ze klaar was zag ze ineens haar stemadvies. Ze was nadat ze zag dat ze links in het spectrum lag direct gericht op het politiek landschap.

Ze heeft alle opties rechts in het resultatenscherf gezien maar ze heeft hier geen gebruik van gemaakt in het interview gaf ze aan dat ze deze opties niet nuttig vond. Ze vond het vervelend dat de instructie wegsprong. Toen deze was verdwenen was ze direct gefocust op politiek landschap omdat dat toen naar voren sprong zei ze. Ze vindt de optie niet nuttig omdat ze vindt dat alles belangrijk is. Ze vindt positie per stelling niet nuttig. Ze zegt: "Dit had ik al gedaan... de stellingen ingevuld".

Ze heeft vergelijk partij met uw antwoorden niet gevonden tijdens het hardop werken dit vind ze jammer. "Grappig, vind het jammer dat ik het niet heb gezien toen ik bezig was... wat is het verschil tussen helemaal mee eens en mee eens zit wel in dezelfde hoek" zegt ze. Ze zegt dat ze zelf geen toelichting nodig zou hebben maar dat het erg slecht is weergegeven. Ze vindt dat je moet kunnen klikken op de stelling zelf of op het antwoord van de partij om de toelichting te krijgen. Ze zegt over de term waarmee de toelichting is aangegeven: "bij verkiezingsprogramma lijkt het of je naar het hele programma gaat".

Ze vond de verschillende opties rechts makkelijk vindbaar maar die in het politiek spectrum heeft ze niet kunnen vinden.

Ze gebruikt Kieskompas om te controleren of ze het echt eens is met de partij waar ze op van plan is te gaan stemmen.

Ze gaat stemmen op VVD. Kieskompas heeft haar niet beïnvloed in haar stem zegt ze. Dat komt omdat er totaal iets anders uitkomt waardoor ze kieskompas niet betrouwbaar vind lijken.

Ze geeft aan dat haar kennis in de politieke standpunten niet is vergroot omdat ze de toelichting niet heeft gelezen tijdens het hardop werken.

Verbeterpunten:

De antwoordoptie geen mening mag van haar uit het instrument. Ze wil slechts drie antwoordkeuzes. De opties die het programma geeft, moeten duidelijker worden weergegeven ze heeft het vooral over vergelijk de partij met uw antwoorden.

Participant 19

Ze weet nog niet op welke partij ze moet gaan stemmen.

Politieke kennis

Ze geeft zelf aan dat ze niet veel van politiek weet, helemaal niet eigenlijk. Daarbij geeft ze aan dat ze hier ook geen motivatie voor heeft. Ze volgt de verkiezingen de laatste jaren meer, maar alsnog niet heel goed.

Stellingen

20x minder sterke antwoordoptie 5x sterke antwoordoptie. 2x neutraal 3x geen mening. De participant had niet direct door dat de antwoordoptie geen mening bestond. "Oh kan ook geen mening" dit zei ze bij het beantwoorden van de vijfde stelling. Ze had daarvoor al één keer neutraal gebruikt.

Vragen 1-3

Participant 19 vult alle vragen in. Bij vraag 2 gaat de persoon uit van het begrijpen van studenten. De persoon categoriseert zichzelf. De persoon geeft aan dat ze van veel partijleiders niet weet hoe ze tegenover jongeren staan. De persoon kent de hoogste scores toe aan SP, D66 en GL. Ze vindt het goed dat deze vragen niet meetellen. Ze voegt hier aan toe dat ze het gek vindt dat ze deze vragen dan stellen. Bij vraag 2 en 3 geeft ze duidelijk aan dat ze de meerwaarde van de vragen niet ziet. Als ze had gezien dat ze, ze kon overslaan had ze dat gedaan.

Resultatenschermb

PvdA als stemadvies dit verbaast haar niet heel erg ze had de hoek van GL SP en D66 verwacht.

De participant heeft alle opties gezien en gebruik gemaakt van de optie politiek landschap en positie per stelling. Ze maakt van deze opties maar kort gebruik. Ze bekijkt nog even overige functies maar ze vindt dit niet interessant om te gebruiken. Vervolgens zegt ze: "kan ik ook standpunten van ze zien?" Ze klikt op de PvdA en gaat naar vergelijk partij met uw antwoorden. "Ik mis alleen een beetje dat je niet echt op een rijtje hebt van de partij achteraf waar ze voor staan en wat ze willen... wat hun ideeën zijn" zegt ze. Ze geeft aan dat ze inzicht mist. Ze weet niet of de PvdA ook voor de lange termijn gunstig is. Ze wil juist stemmen op iets voor de lange termijn zegt ze. Ze heeft zelf de toelichting niet gevonden.

Ze klikte op progressief in het spectrum hierdoor kwam er een pop up waarin te lezen was wat de assen inhielden.

Wanneer ze aangeeft dat ze klaar is zegt ze: "Ik vond het een duidelijk en overzichtelijke test".

Ze weet nog niet zeker op welke partij ze wil gaan stemmen na het gebruik van Kieskompas. Ze twijfelt tussen PvdA, GL en SP. Kieskompas heeft haar hierin beïnvloed doordat ze uitkwam op PvdA. Eerst had ze nog niet PvdA in haar achterhoofd nu wel zegt ze.

Haar inzicht in de standpunten van de politieke partijen is niet vergroot. De participant zegt dat het komt omdat ze zelf de toelichting niet had gezien. Ze voegt hieraan toe dat het geen moeite had moeten kosten om deze te vinden.

Verbeterpunt:

Ze had meer vragen willen hebben die echt op haar van toepassing zijn. Ze stelt voor dat een test per persoon fijn zou zijn. Er moet duidelijker aangegeven worden in het resultatenscherf dat je bij de uitslag bent. Ze zegt dat er links boven in beeld ook uitslag had moeten staan aangezien mensen altijd van links naar rechts lezen. Zelf had ze niet direct rechts boven uitslag gezien. De participant had volgens eigen zeggen niet door dat ze eigenlijk al bij het einde van de test was. Ook moet direct aangegeven worden wat de mogelijke opties zijn die het programma biedt. Ze zegt vervolgens dat het een moeilijke stemwijzer is. "Lager opgeleiden zullen de toelichting niet snappen, misschien een verkeerde doelgroep" zegt ze.

Participant 20

Zij weet al zeker op welke partij ze wil gaan stemmen.

Politieke kennis

De politieke kennis van deze participant zou ik omschrijven als uitstekend, zeker in vergelijking tot de overige participanten. Zelf zegt ze: "Ja ik weet veel". "Ik vind dat ik voldoende weet om een keuze te kunnen maken, een strategische keuze". Ze heeft alle debatten gevolgd zegt de participant.

Stellingen

5x neutraal, 0x geen mening. Ze koos voor de antwoordoptie neutraal als ze de stelling niet goed genoeg geformuleerd vond. "Het is afhankelijk van een situatie en dat wordt niet benoemd" geeft ze aan. Ze zegt dat geen mening haar niet is opgevallen om die reden heeft ze hem dus ook niet gebruikt. Ze geeft vervolgens aan dat als ze de optie wel had gezien ze hier waarschijnlijk ook geen gebruik van had gemaakt. "Geen mening zou er in principe ook uit kunnen alleen neutraal is goed genoeg" zegt ze. 6x Sterke antwoordoptie, 19x minder sterke antwoordoptie. Ze vond de stellingen niet genuanceerd genoeg.

Vragen 1-3

Ze vult alle vragen zonder problemen in. De persoon kent de hoogste scores toe aan VVD en D66.

Resultatenscherf

De participant was niet verrast over de uitkomst. Kieskompas gaf een stemadvies dat het dichtste bij D66 lag. Ze was hier niet door verrast omdat ze al jaren D66 stemt. Maar dit jaar wil ze eigenlijk VVD stemmen. Ze zegt: "Ik hoop VVD als leider en D66 met en goede vinger in de pap".

Ze vindt het niet fijn dat de instructie zomaar wegging. Als tip geeft ze dat de instructie misschien beter in de vorm van een stappenplan weergegeven kan worden. "Een tip is misschien het laten flikkeren van de eigen positie". Zelf had ze deze na het bekijken van het politiek landschap gevonden.

Ze is heel positief over het politiek spectrum en politiek landschap. "Heel leuk om te zien wat mijn keuzes doen met het veld". Ze wilde weten hoe bepalend een thema was voor haar positie. Ze heeft met deze optie gespeeld om te kijken wat er met haar positie in het landschap gebeurde.

Positie per stelling is naar haar mening te licht weergegeven. Ze had de optie in eerste instantie niet gezien. Ze heeft hier later wel gebruik van gemaakt. Ze vond het leuk om te zien zei ze. De optie overige functies heeft ze niet gezien en ook geen gebruik van gemaakt. Ze gaf in het interview aan dat ze in eerste instantie dat hele blok rechts onder in beeld niet had gezien later heeft ze wel positie per stelling gevonden.

De optie vergelijk partij met uw antwoorden heeft ze gezien maar niet gebruikt. Ze had niet de motivatie om hierop te klikken. Ze zegt hierover: "ik wist al wat ik had geantwoord".

Ze vindt de optie vergelijk partij met uw antwoorden een waardevolle functie. Ze zegt dat deze optie beter uitgelicht had moeten worden. Toen ik haar deze pagina tijdens het interview liet zien had ze zelf ook niet de toelichting gevonden. Ze zegt hierover dat het beter zou zijn als het antwoord van de partij een link vormt naar de toelichting. "Als je over het antwoord heen gaat met de muis dan zou de toelichting moeten oplichten" zegt de participant.

Ze is van plan om op de VVD te stemmen. Dit is een strategische stem zegt ze. Pechtold heeft naar haar idee niet voldoende in zijn mars voor de koers die we moeten gaan varen.

Reden om Kieskompas te gebruiken is omdat ze het en leuke test om over na te denken en om over te praten met anderen.

Kieskompas heeft haar stemkeuze niet beïnvloed.

Haar kennis over de standpunten van de politieke partijen is door kieskompas niet vergroot zegt de participant. Ze wist er al heel veel van geeft ze aan. Ze is niet gemotiveerd om zich meer te verdiepen in politiek omdat ze er al heel veel van afweet zegt ze.

Verbeterpunten:

De instructie mag naar haar idee niet zo snel weg. Er moet volgens haar een grotere pop up komen als je over de partij heen gaat die meer toelicht over de hyperlink. Zelf vond ze het niet interessant om er op te klikken omdat ze wist wat ze had geantwoord zei ze. Nu vindt ze het jammer dat ze 'vergelijk partij met uw antwoorden' niet gedaan heeft. De toelichting had beter uitgelicht moeten worden met een pop up. Ze zegt hierover dat deze pop up moet verschijnen als je over het antwoord van de politieke partij gaat. In deze pop up moet dan al direct de toelichting te lezen zijn.

Participant 21

Zij weet nog niet op welke partij zij wil gaan stemmen.

Politiek kennis

Ze geeft zelf aan dat haar politieke kennis oppervlakkig is. Ze volgt de campagne via de tv. Ze is in principe niet bezig met politiek alleen rond de verkiezingen. Ze zegt dat ze er niet voor gaat zitten maar als het langskomt op tv klikt ze het niet weg.

Stellingen

Ze heeft 1x geen mening, 3x neutraal. Ze had beide antwoordopties gezien. Ze vindt het verschil tussen neutraal en geen mening moeilijk zei ze. Ze antwoordde geen mening wanneer ze er echt niets van wist en ze gebruikte neutraal als ze niet wist of ze voor of tegen was. Ze heeft 12x de sterke antwoordoptie en 14x de minder sterke antwoordoptie gebruikt. Over de opties geeft ze aan dat ze 5 opties aan de ene kant moeilijk vindt, maar aan de andere kant ook wel weer fijn. Ze zegt dat ze niet goed wist wat ze moest kiezen.

Vragen 1-3

Ze vult alle vragen in. Bij vraag 2 zegt de persoon: "Ik denk wel dat ze begrijpen wat ik bedoel maar wil niet zeggen dat ze het er mee eens zijn". De persoon kent de hoogste scores toe aan SP, PvdA en D66.

Resultatenschermb

Ze was verrast over het stemadvies ze had SP verwacht want dat kwam ook uit stemwijzer maar het stemadvies dat Kieskompas geeft ligt dicht bij PvdA dan SP. Haar reactie was: "He verrassend, wel leuk... dan ga ik toch over mijn keuze nadenken dacht eerst dat ik SP zou gaan stemmen". "Geeft een heel nieuw inzicht".

Ze heeft veel aandacht besteed aan politiek landschap en heeft deze optie gebruikt. Ze klikt vervolgens op vergelijk partij met uw antwoorden bij de SP. Haar reactie op deze pagina is: "Ja, het is maar net hoe erg je het er mee eens bent of niet". Ze vindt de pagina verhelderend zegt ze.

Opvallend is dat deze persoon ziet dat ze op de term kan klikken die de assen aanduiden. Ze heeft positie per stelling gezien en er op geklikt maar hier verder geen gebruik van gemaakt. Ze maakt geen gebruik van de optie overige functies.

Ze heeft Kieskompas gebruikt om na te kijken of ze het echt eens is met de partij waar ze op van plan is te gaan stemmen.

Ze geeft aan dat kieskompas haar heeft beïnvloed in haar stemkeuze. Ze dacht dat ze op SP zou gaan stemmen maar nu weet ze het niet meer zeker. Ze is gaan twifelen tussen SP en PvdA. Ze geeft aan nog even verder te kijken. Kieskompas heeft haar dus gemotiveerd om zich verder te verdiepen in politiek.

Ze zegt dat haar kennis over de standpunten van de politieke partijen door kieskompas niet vergroot is. Maar dit was wel in de toelichting te vinden, gaf ze aan.

Verbeterpunten:

Het concept vindt ze goed. Ze vindt het erg leuk dat je jezelf te zien krijgt in een veld waar ook alle partijen in staan weergegeven. Een paar dingen vond ze onduidelijk. Een paar dingen heeft ze niet gevonden. Ze was in de war met de thema's en ze had zelf niet de toelichting gevonden. De toelichting moet anders worden weergegeven. De term partijprogramma 2012 is niet goed vindt ze. De participant zegt hierover dat het lijkt alsof je wordt doorverwezen naar alle partijprogramma's. Daarom zou ze er ook niet op geklikt hebben als ze hem zelf wel had gezien.

Participant 22

Hij twijfelt nog tussen twee of meer partijen.

Politieke kennis

"Nee, weet zelf niet bijzonder veel" zegt hij. Hij geeft aan dat hij zich er dit jaar wel meer in heeft verdiept. Hij volgt de verkiezingen door een aantal debatten te kijken. Hij zoekt deze ook wel op zegt hij.

Stellingen

Hij gebruikt 4x neutraal en 1x geen mening. Hij vindt het prettig dat er 5 opties zijn plus geen mening. De stellingen mogen naar zijn idee af en toe duidelijker. Hij had zelf graag een kanttekening bij zijn antwoorden willen geven. Hiermee wilde hij aangeven welke situatie hij voor ogen had bij het beantwoorden van de stellingen. Hij gaf aan dat hij het verschil tussen neutraal en geen mening niet heel moeilijk vindt. "Neutraal is wanneer je, je eigen mening niet zo goed weet en geen mening is

wanneer je er nog nooit over hebt nagedacht” zegt hij. 6x sterke antwoordoptie, 19x minder sterke antwoordoptie.

Vragen 1-3

Hij vult alle vragen in. Hij kent de hoogste scores toe aan SP, GL en PvdA.

Resultatenschermb

Hij ziet het politiek spectrum en begrijpt. Hij weet wat de termen inhouden. Hij vindt zijn uitkomst niet verrassend. Het advies is links progressief. Hij had zichzelf overigens wel iets linkser verwacht geeft hij aan. Hij gaf aan dat het resultatenschermb niet als het resultaat voelt hij miste het ‘TADA-effect’.

Hij bekijkt alle opties rechts maar vindt de koppen niet duidelijk. Hij wilde kijken wat hij nog allemaal kon doen omdat hij niet wist of dit nou zijn definitieve resultaat was. Hij had niet door dat de koppen opties waren.

Besteed aandacht aan politiek landschap maar gebruikt dit niet hij vindt alle thema’s belangrijk zegt hij. Hij klikt op positie per stelling en gebruikt dit. Het duurt wel even voordat hij door heeft hoe het werkt. Hij zegt hierover: “leuk dat je tot in detail kan kijken naar je positie maar de uitwerking kan beter”. Hij zegt dat het rechtervlak enorm de aandacht trekt in vergelijking tot het linkervlak. Hij heeft overige functies gezien maar niet gebruikt. Wel zegt hij dat hij het leuk vindt dat die optie er is.

Hij heeft geprobeerd om op een partij te klikken maar dit lukte niet. Hij heeft wel het label zien verschijnen maar hij had niet door dat hij op het blauwe balkje in het label moest klikken. Hij heeft de optie vergelijk partij met uw antwoorden dus niet gezien en gebruikt. Wel had hij interesse om op de partij te klikken maar dit lukte niet. Toen ik hem tijdens het interview deze optie liet zien was hij hier enthousiast over. Zelf had hij de toelichting op deze pagina ook niet gevonden. Hij had verwacht dat een toelichting zou staan bij de mening van de partij en niet bij verkiezingsprogramma. “Dat staat er los van, is niet logisch” zegt hij. “Logischer is het om ‘uitleg’ in het antwoord te plaatsen of erachter”.

Hij maakt gebruik van kieskompas om te kijken of hij het wel echt eens is met de partij waar hij op van plan is te gaan stemmen.

Hij weet het nog niet zeker maar is voor 80% PvdA en 20% SP zegt hij. Door kieskompas is hij iets meer naar PvdA gaan neigen.

Hij vindt kieskompas een belangrijk tool geeft hij aan. En hij is van plan zich meer te gaan verdiepen in politiek. Hier was hij al mee bezig zegt hij.

Verbeterpunten:

Instructie moet altijd in beeld staan. Hij geeft aan dat de aandacht verkeerd wordt gevestigd door het kleurgebruik. “Rood is veel opvallender dan lichtblauw” zegt hij. Hij vond het niet duidelijk dat de koppen in het resultatenschermb aan de rechterkant opties waren. Hij vindt het erg leuk dat je op verschillende manieren naar het resultaat kan kijken door de opties maar deze zijn dus niet duidelijk genoeg weergegeven. En hij vindt het erg slecht dat de thema’s al aangevinkt op ‘ja’ staan. En hij vindt dat als je op de partij klikt je direct naar de optie vergelijk partij met uw antwoorden moet gaan. Dat heeft hij nu niet gevonden omdat hij niet begreep dat je in het label moest klikken. De partij moet volgens hem dus direct klikbaar zijn.

Al met al vindt hij dat er een uitleg had moeten staan die aangaf wat er allemaal mogelijk was op het resultatenschermb. Dit had als een stappenplan weergegeven moeten worden zegt hij.